

**Készült a Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság
Bűnmegelőzési Osztály
munkatársainak közreműködésével
Szerkesztő: Orsós Károly r. őrnagy**

**Kiadásért felel: dr. Tőreki Sándor r. dandártábornok
rendőrfőkapitány**

**Bűnmegelőzési recep(t)úra
Balaton-Bakony 2013.**

Veszprém, 2013.

Tartalomjegyzék

Előszó	7
Barangolás az időben.....	9
A) Rendőrök, csendőrök, pandúrok és hajdúk.....	12
B) Nők	21
C) Férfiak	32
D) Gyermekek	36
E) Újságírók, szerkesztők.....	39
Barangolás Veszprém Megyében	47
I. A „Magyar Tenger” kapujában, avagy a Balatonalmádi Rendőrkapitányság illetékességi területén	48
1) Vikendházak hivatlan látogatói	48
2) Mit rejt a törölköző alja?	52
II. Végig a Riviérán, avagy a Balatonfüredi Rendőrkapitányság illetékességi területén	59
1) Csöndben kiürített csomagtartók.....	60
2) Prémiumkategóriás autók szökésben.....	62
III. Tüzhányók földjén, avagy a Tapolcai Rendőrkapitányság illetékességi területén	70
1) Kempingek gyanútlan vendégei	70
2) Présházak, borospincék fosztogatói.....	75
IV. A (Korona)Tanúhegy lábánál elterülő vidék, avagy az Ajkai Rendőrkapitányság illetékességi területén	84
1) Drágán vett tűzifa	84
2) A segítőkézség áldozatai.....	90
V. Páncélos, ami nem tigris, hanem dinoszaurusz, avagy a Pápai Rendőrkapitányság illetékességi területén	99
1) A Csurgó-kút koboldjai	99
2) Fizetés a pénztárnál, meg azon is túl.....	104
VI. Betyárok taposta ösvényeken, avagy a Veszprémi Rendőrkapitányság illetékességi területén	112
1) Aszfaltbetyárok a szerpentinén	121
2) Akik nem születtek betyárnak	122

VII. Migráns ürgék földjén, avagy a Várpalotai Rendőrkapitányság illetékességi területén	126
1) Gátlástalan nyug(díjbeszedők)	127
2) A szegénység vámszedői.....	133
a) állásközvetítők	133
b) hitelközvetítők	136
VIII. A „Királynék városában”, avagy a megyeszékhelyen	
140	145
1) Harctéri relikviák.....	146
2) Az én házam az én váram?	150
Elérhetőségeink	157
Együttműködő partnereink	160
Köszönetnyilvánítás.....	161
Közreműködők	162

Kedves Olvasó!

A rendszerváltozás óta eltelt bő két évtized alatt biztosan sokszor találkozott olyan tudósítással, mely a bűnmegelőzés fontosságára hívja fel a figyelmet. Sőt, ha emlékei között jobban elmélyed, talán néhány olyan magatartási szabályt is fel tud idézni, amit már ajánlottak többek között Önnek is (pl. ne hagyjon értékeket a parkolóhelyen magára hagyott autójában stb.), amit azután az emberek vagy betartottak, vagy sem. Mi, rendőrök fáradhatatlanul ismételtetjük intelmeinket, melyek sokkal időt állóbbnak bizonyulnak, mint az orvosokéi – gondoljunk csak az étolaj és a zsír használatának megítélésére, vagy arra, szabad-e fogmosás után almát enni – mégis gyakran nekikeseredünk, mert úgy érezzük nincs foganatja mély meggyőződéssel adott tanácsainknak (a gépkocsikat ugyanúgy trezorként használják sokan, mint 20 évvel ezelőtt).

Persze nem lehet e téren teljes sikert elérni, hiszen minden ember más és más, máshogy gondolkodik, így más reakciót váltanak ki belőle a tanácsok. Úgy tűnhet, néha hasonlítunk arra a „fárasztó” szülőre, aki azt hiszi célt ér a „vegyél sálat, mert hideg van” típusú, jó szándékú figyelmeztetéseivel, miközben az őt tisztelő gyermeke azt tapasztalja, egyik népszerű osztálytársa sem hord ilyen ruhadarabot, és különben is, köszönik szépen, jó egészségnek örvendenek. A mandulaműtéten átesettek pedig ritkán állnak kamera elé, hogy figyelmeztessék a többieket, ők maguk tényleg pórul jártak, és már kezdenek megbarátkozni a sál viselésének gondolatával. Természetesen tanácsaink változatosak, megfelelő tartalmúak, személyre és eseményre szabottak, de nagyon nehéz legyőzni az olyan becsontosodott gondolatokat, hogy „Ez velem nem történhet meg! vagy „Én mindent megteszek mégis baj ér!”

Esetünkben is ez a probléma. A Dunántúl közepén fekvő megyénk szépségével, turisztikai értékeivel, és az országos átlagot meghaladó közbiztonságával olyan idillikus szeglete Európának, ahol oktalan ríogatásnak tűnhet: „ha nem vigyázol, áldozattá

válsz!” Pedig a fenti analógiát követve, mint „operáló orvosok” nyilván nem árulunk el titkot, hogy számos olyan „betegünk” volt már, akik „megfáztak”, mert tényleg „nem hordtak sálat”. A többségnek pedig, aki megúsza, általában csak szerencséje volt.

Újszerű kiadványunk célja, hogy szakítson az eddigi módszerekkel, hagyományokkal és egy történelmi kirándulásra invitálja az olvasót, melynek során megismerheti a bűnözés természetét, mélyebb összefüggéseit és nem annyira direkt ismeretek adásával, hanem a szemlélet formálásával motiváljon olyan mentális edzettség, egészség megszerzésére, mely immunissá teszi az egyént az őt fenyegető bűncselekményekkel szemben. Ehhez a régmúlt bűnügyi eseményeit hívjuk segítségül, amelyet jelen korunk tapasztalataival vetünk össze.

Ennek során térben és időben is nagy utat fogunk bejárni, „sok-sok kalóriát elégetve”. Ezek pótlására szolgálnak a fejezetek között megbúvó ételreceptek, melyek ugyancsak elengedhetetlenek a jó kondíció megőrzéséhez, továbbá kötődnek témáinkhoz és hőn szeretett lakóhelyünkhöz. A „főzőcskés” oldalak könyvünk esetében ugyanazt a szerepet töltik be, mint a beszélgetős műsorok stúdiójának konyhasarkában dolgozó szakács. Két komoly téma között segíti a nézőt – esetünkben az olvasót – egy kicsit ellazulni, relaxálni, hogy azután újult erővel koncentrálhasson ismét a fontos információkra.

Bízunk benne, hogy ételkínálatunk is elnyeri tetszését és konyhája állandó tartozéka lesz ez a kis kiadvány. Titkon azt is reméljük, hogy a tűzhely körül végzett munka közben esetenként az Ön biztonságát szolgáló részeket is sikerül majd felidézni. A „sálat” pedig már öntudatlanul tekeri majd a nyaka köré, mikor az otthonából kilép.

a szerzők

*„A múltnak is volt keserősége,
s a jelenvaló kornak is van öröme.”*

Eötvös Károly

*„A változás ritkán változtatta meg a dolgokat...
Lehet, hogy nem igaz, hogy a történelem ismétlődik:
csak az ember marad mindig ugyanaz.”*

Walter Sorell

*„Az idők nem válnak egyre erőszakosabbá,
csak egyre több mindent sugároznak a tévében.”*

Marilyn Manson

BARANGOLÁS AZ IDŐBEN

Amikor elhatároztuk, hogy elmélyedünk a levéltárban őrzött, porladó papirosú, bűnügyi akták és a korabeli sajtó rendőrségi hírei között, azt reméltük izgalmas meglepetésekben lesz részünk. Úgy gondoltuk kibontakozik majd előttünk egy merőben más világ, melynek társadalmát ugyanolyan távolinak érezzük, mint amilyen nagy a különbség az akkori (19. század vége – 20. század eleje) és a mostani technika között. Nos, meglepetésben nem is volt hiány, azonban annak előjele éppen ellentétes volt azzal, amit vártunk. Sok mindent találtunk, azonban az emberek, és a közöttük fennálló kapcsolatok érdemi megváltozására utaló információkat szinte alig.

Egy kutatás akkor nyeri el értelmét, ha addig még nem ismert tényeket, összefüggéseket tár fel, publikálva pedig, intellektuálisan és érzelmileg is hat a közönségére. Karakteres álláspontot elfoglalva akár meg is oszthatja az olvasókat. Mi sem szándékozunk megrettenni ettől a lehetőségtől, és mindjárt az elején szeretnénk felvázolni azt a képet, mely az emberöltők között átöröklődő bűnözés lényegét megragadja.

Adva van egy hatalmas színház, melynek épülete ellenáll az idő vasfogának. Adva van egy klasszikus szerző is, akinek darabjaihoz a társulat ragaszkodik, még arra sincs lehetőség, hogy egy-egy drámáját újraértelmezzék, vagy más befejezést adjanak neki. Egyedül a díszlettervező kap szabadkezet. Ő az, aki gondoskodik arról, hogy a háttér mindig változzon, korszerűsödjön, felhasználják a műszaki fejlődés legújabb vívmányait. A színészek az évek előrehaladtával öregszenek, majd meghalnak, így folyamatosan cserélődnek. Nincs ez másképpen a nézőkkel sem. Ők azok, akik ugyan nem részesei a színpadon kialakuló konfliktusnak, de a színészek természetes fogyását közülük pótolják. A nézőből lett színész választhat, hogy a jó vagy a rossz szerepét kívánja eljátszani. Sőt kizárólag ő, az újonnan belépő, akár módosíthat is a forgatókönyvön eddigi, a nézőtőren szerzett tapasztalatai alapján. Ez a döntési szabadság azonban csak egyetlen egyszer, a metamorfózis során adatik meg neki, döntése később már egész színpadi pályafutása során kötelezi. Amennyiben a teljesen kívülálló a főbejárat kulcslyukán bekukucskál és szemét nem kímélve tartósan figyel, megdöbbenve látja, hogy a frissen avanszált

színészek nem élnek a darab megváltoztatásának jogával, hanem tovább ápolják a patinás színház hagyományait.

Álláspontunk szerint, mellyel most tudatosan provokáljuk az Olvasót, a kriminalitás, azon belül is elsősorban a vagyon elleni bűnözés, hasonlóan statikus képet mutat, mint a fenti képzeletbeli színház. Mind az elkövetői, mind pedig a sértetti oldalon újratermelődnek a szereplők, és hiába tudósít az ismertté vált bűncselekményekről a sajtó (kezdetben még csak a nyomtatott, most már az elektronikus is) a befogadó közeg (olvasó, hallgató, néző) nem látszik okulni ezekből a történetekből. Pedig bármilyen hihetetlennek is tűnik, már a 19. századi újságok is szolgáltak prevenciósz tanácsokkal.

Szédelgések

A jóhiszemű lakosságot mindenféle módon megkárosítani törekvő „csavargók” járják be városunkat. Így többek közt egy magát némának tettető egyén hamis okmányok alapján több hét óta koldul, s ezen hiba színlelése által kisebb nagyobb összegeket csal ki az őt megszámni szokott közönségtől. A rendőrség erélyesen nyomozza ezen csalót, de minden ébersége dacára sem sikerült ezen rafinált szédelgőt kézre keríteni. Ez alkalommal felemlítjük, hogy egy csaló az egész országot beutazza állítólag egy bécsi cég – Stéger Károly – megbízottjának adván ki magát s mindenféle papír nemeket kínál megrendelés végett, s azokra előleget vesz fel, noha a nevezett céggel még összeköttetésben sincsen. Ezen országos csaló a belügyminisztérium által köröztetve lett s városunkat – mint több oldalról halljuk – már meg is látogatta. Egyáltalán jó lesz, ha a tisztelt közönség mindezen kolduló és gyűjtő egyéneket, kik hatósági engedélyt felmutatni nem tudnak, egyszerűen magától elutasít, nehogy az ilyen módon rászédettetésnek martalékává legyen.

Pápai Lapok 1878. december 29.

135 esztendő elteltével ehhez megszólalásig hasonló struktúra és tartalom szerint informáljuk a lakosságot áldozattá válásának lehetőségéről és a megelőzés logikája szerint követendő magatartásról. Az azóta eltelt időben ki és mit szívelet meg ezekből az óvásokból, mit hagyományoztak ebből az egyes generációk az őket követőkre?

A kérdés alighanem költői, azonban az arra adott válasznak megvannak a nagyon is konkrét következményei. Amennyiben a potenciális sértettek magatartása nem olvasztja magába a biztonságra törekvés elemeit, úgy az elkövetői oldal módszereinek pangását is eredményezi, hiszen a más vagyona ellen támadó nincs arra ráutalva, hogy repertoárját fejlessze, cizellálja. „Ne javítsd meg azt, ami nem romlott el!”

A) RENDŐRÖK, CSENDŐRÖK, PANDÚROK ÉS HAJDÚK

A régi ügyek és az ezekről szóló tudósítások elemzése azonban még ezen is túlmutat. Megfigyelhetünk a gondolkodásunkban egy olyan – feltehetően kulturálisan meghatározott – mintázatot, mely makacsul ellenáll az idő változásainak. Ilyen például a rendvédelem (rendőrség, csendőrség, hajdúk) lakossági, újságírói megítélése. Esetenként előfordulnak dicséretes is, ha gyors és eredményes volt a beavatkozás, de gyakoribbak a bírálatok.

Betöréses lopás

A mi Mihaszna Andrásaink sem a legéberebb gyerekek, így eshetnek meg nálunk is a betörések. A hét folyamán csak K. Adolf lisztkereskedő üzletébe törtek be, jó prédát gyanítván – azonban, mert az este az üzlettulajdonos a nagyobb készpénz összeget magával vitte – csak 4,- forint készpénzzel távozhattak el a jeles atyafiai, a tettest András bácsik rendőri eréllyel nyomozzák.

Pápai Hírlap 1889. november 17.

Durvább a bírálat olyan esetekben, ha az eredménytelenség mögött a testület tagjainak súlyos mulasztását, motivátlanságát panaszolják fel.

Beküldetett

T. Szerkesztő úr! Múlt hó 22-én több pápai és környékbeli iparos társaimmal a győri vásáron voltunk, a szükséges szerfák bevásárlását eszközözlendők.

Miután a szükséges anyagot aznap tovaszállítanunk nem sikerült, azt Győrött az indóház melletti téren raktuk le, s ezeket őrzendő, azok mellett éjjeleztünk. Éj 12 óra tájban egy zsebmetező csapat látogatott meg bennünket, melyet azonban idejekorán észrevéve elriasztottunk. Ezután ismét lefeküdtünk, közülünk egy társunk virrasztott, de alig nyughattunk csekély ideig, örünk kiáltása vert fel bennünket s nagy rémületünkre egy egész tolvajbanda megtámadását vettük észre. A tolvajok hatalmas füttykösökkel két társunkat életveszélyesen megsebesítették, az egyiknek lábai törtek ketté, a másiknak feje lön bezúzva, egy harmadik pedig jobb kezén nehéz sérülést kapott, s hogy mindnyájunk élete megmaradt, az egyedül a támadók kegyelmének köszönhető.

Nagy nehezen sikerült a városházánál hosszú dörömbölés után egy pár álmos, pendelyes hajdút az ágyból felriasztani, akik jelentésünkre azt mondták, hogy mutassuk meg és nevezzük meg ezen rabló csapat tagjait. Miután – ami a vagyonbiztonságunkat illeti – gyakran voltunk már olyan helyzetben, amely tanúskodott a győri rendőrség lágy szívűsége felől, kénytelenek vagyunk életünk biztonsága tekintetéből felszólalni, a nagyon tisztelt szabad királyi Győr városának polgárait valamint a város tisztelt főispánját figyelmeztetni arra, hogy rendőrsége a lehető legprimitívebb állapotban tengődik s ez valahol muszka országban illetőleg Szibériában helyszerű volna, de nem Győr városában.

Szam József pápai iparos

Pápa Lapok 1878. augusztus 4.

Még ennél is erőteljesebb az elmarasztalás, ha valamilyen vélt vagy valós túlkapáson, brutális módszerek alkalmazásán érik tetten a rend őreit.

Brutalitás

Több szemtanú aláírással panaszt tettünk, mely szerint a pénteki hetivásáron egy boros embert a rendőrök megbotránkoztató módon ütöttek, vagdaltak, mivel az nem engedelmesskedett szavuknak. Nem járja az ilyenmű brutalitás fényes nappal, a közösség szeme láttára, de még a spanyol inkvizícióban sem. Felhívjuk a rendőrkapitány figyelmét, hogy intse meg közegeit, nehogy hasonló eset a jövőben ismétlődjék.

Pápai Hírlap 1888. szeptember 23.

Szokatlan szituációkban homok kerülhet a fogaskerekek közé, ami szelíden élcelődő cikk megírására inspirálhat.

Éneklő madarak és a csendőrök

Amint csendőreink Lak felé tették őrzárataikat s amint kértek a városból, az út melletti téren két kalitot találtak, amelyben egy-egy madár volt. A csendőrök kérdezték a házak előtt állóktól, kié a madár, de azok felvilágosítást nem adtak s ezzel a csendőrök szabadon eresztették a madarukat. Másnap jelentkezik egy ember a kapitányi hivatalban, hogy az ő madarait a csendőrök elvitték. A kapitány a dolog után tudakozódott. Az ügy vége az lett, hogy a csendőrök nem vitték el a madarat, hanem szabadon bocsátották. A derék csendőrök jutalmat érdemelnek ezért, az állatvédő egyesülettől.

Pápai Hírlap 1889. november 10.

Rendőr a pácban.

Annak a rendőrnek roppant kritikus helyzete lehetett, aki a pénteki hetivásáron L. Andrásné nyáradi illetőségű asszonynak kárát kikereste. Egy inget lopott el tőle K. Mihályné noszlopi asszony s azt alsó-ruhája alá olyan helyre rejtette, ahol csak a férjnek lett volna joga megkeresni. Végre is, az ing megkerült.

Pápai Közlöny 1892. szeptember 4.

A rendőrviccek sem új keletűek. Ezek lehetővé tették, hogy konkrét személyektől és szituációtól elvonatkoztatva tréfálkozzanak a testület nem mindig népszerű tagjainak kárára.

Angliában egy nagyszerű rablógyilkosság után kihirdették, hogy nagy jutalomban részesül mindaz, ki a bűnösöknek nyomába jön, és a bűntényt felderíti, kivéve, ha azok maguk a gyilkosok volnának. Másnap egy előkelő kinézésű úr jelentkezik a rendőrségnél. Figyelmeztetem önt, - mondá a rendőrfőnök - hogy jutalomban részesül, ki vallomást tesz, még ha részes is a bűnben. - A főbűnös is számíthat jutalomra? - Az nem! - Akkor ajánlom magamat! - Az úriember eltávozott és a rendőrfőnök első pillanatban nem érte fel ésszel, hogy ki volt a vendége.

Pápai Lapok 1878. november 24.

- *Miben hasonlít a szivárvány a rendőrséghez?*
- *Hogy mindkettő csak a lezajlott vihar után jelentkezik,*

Pápai Közlöny 1893. szeptember 10.

Nyilván az sem mellékes körülmény, hogy maga az újságíró vagy az intézkedés szemtanúja milyen érzelmeket táplál a rendőrökkel szemben. Amennyiben ez pozitív, akkor a tudósítás a testület népszerűsítője is lehet, kifejezhet a munkája végzésével kapcsolatos támogatást is.

Beküldetett

Rendőri közegeink iránt városunkban nehéz hivatásuk teljesítése alkalmaikor, nagyon gyakran méltatlan bánásmód követtetik el, ami egyrészt rendőri teljesítések alkalmával észlelhető, másrészt pedig olyan esetekben is elő szokott fordulni, midőn a városi rendőr valakit a közrend megtartására figyelmeztetni szokott. Így beküldő, jelen volt midőn egy házi úr a legnagyobb durvasággal utasítá vissza azon rendőrt, aki őt a háza előtt feltornyosult s így a közlekedés útját álló hófuvat eltakarítására felkérni akarta.

Pápai Lapok 1878. december 15.

A régi időkben sokkal markánsabban képviselte a rendőrkapitány a szervezetét, mint manapság. Amennyiben kimagasló teljesítményt nyújtott, akár a város idolvá is válhatott. Az ilyen vezetőkről csak jó hírek jelentek meg, nyilván a sajtó sem akart szembehelyezkedni általános népszerűségével.

Zsebmeteszők réme

A héten megtartott országos vásárra nem jöttek „urak” sem Budapestről, sem Bécsből, hogy a jámbor falusiakat kézügyességükről meggyőzdtessek. Mind a két nagyvárosban félve és kellő respektussal ejtik ki Mészáros Károly rendőrkapitány nevét, aki őket a pápai kirándulástól elszoktatta. Ha ugyanis, amit még a nyáron is megtettek, este megérkeztek, a rendőrség szépen összeszedte és elzáratta őket.

Az ekképp a vásár idejére ártalmatlanná tett urakat csak másnap hallgathatta ki a kapitány, s mivel semmit sem követtek el, el lettek bocsátva. Addigra azonban vége volt az üzletüknek. Ezért nem jönnek hozzánk a művész urak.

Pápai Közlöny 1892. január 3.

Mészáros Károly rendőrkapitány, későbbi polgármester nem csak az erőszak ráruházott állami monopóliumával sáfárkodott eredményesen, hanem a város életében játszott kulcsszerepét ettől gyökeresen eltérő „műfajban” is betöltötte.

Az első polgári házasság Pápán

Kedden délután kiváló érdeklődés mellett tartották meg a városháza nagy tanácstermében az első polgári házasságot. Már reggel valóságos ostromnak volt kitéve az anyakönyvi hivatal s az emberek egymás után érkeztek azért, hogy a házasságkötés akтусához belépőjegyet szerezzenek. Túlnyomó részben az intelligens hölgyközönség foglalta el a széksorokat, míg a férfiak állva voltak kénytelen maradni.

A terem jobb oldalán a király arcképe alatt állították fel az asztalt, amely előtt a menyasszony, a vőlegény és a tanúk részére négy széket helyeztek el. Kevéssel három óra után jelent meg az ifjú pár, akiket a közönség lelkes éljenzéssel fogadott. Eppen oly lelkesen éljenezték meg Mészáros Károly rendőrkapitány, anyakönyvvezetőt, aki díszmagyarban, nemzeti színű vállszalaggal jelent meg.

„Kijelenti-e ön, Hamburger Miksa, hogy az itt jelenlévő Kellner Julianna kisasszonnyal házasságot köt?”

„Igen!” - szólt a vőlegény.

Ugyanezt a kérdést intézte a menyasszonyhoz is, aki bátran felelte: „Igen!”

„Én tehát önöket ezen egybehangzó kijelentésük alapján, a törvény értelmében ezennel házastársaknak nyilvánítom.”

Zúgó éljenzés követte az anyakönyvvezető ezen kijelentését, aki rövid beszédet intézett a házaspárhoz, kiemelte ebben, hogy törvényesen egybekeltek és hivatásuk az, hogy egy új magyar családot alapítsanak. A házasság felek a polgári házasság kötés után az izraelita templom udvarán az egyházi szertartás szerint szentesítették meg új frigyüket.

Pápai Közlöny 1895. október 27.

Fel volt adva a lecke Mészáros Károly utódjának, akire nem sokkal hivatalba lépése után ösztűz zúdult a Pápai Közlöny részéről.

A rendőrkapitány nem nyugszik

Szokoly Ignác, városunk rendőrkapitánya nem tud megférti saját bőrében s minden áron beszéltetni akar magáról. Egyelőre abbahagyott a város közönségével szemben a basáskodással, de nem bírja ezt a természete s így keresni kellett új médiumot. Talált is a színtársulat körében. Minden alkalmat felhasznált, hogy a színigazgatót bosszanthassa, most pedig már a tagokra vetette ki hálóját. Nem tett egyebet, mint becitáltatott 5 tagot maga elé, azért, mert a színpadon rágyújtottak. Megjegyezzük, hogy a darab eseményénél ez elő van írva. Nem tudjuk, ki jogosítja fel a rendőrkapitányt ilyen beavatkozásra. A törvény bizonyosan nem, mert ez országszerte nemhogy megengedve, de korlátozva sincs. Arra való, az övszabályok, melyek ellenőrzésére a tüzoltói intézmény van hivatva. Az ily abszurd intézkedések nemcsak magára a rendőrkapitányra lehet szűgyen, de a város közönségére is, mely megtűri, hogy ilyen basáskodó rendőrkapitány vezeti ezen hivatalt, s illetékes helyen nem kér orvoslást. Az ily eljárást Mucsán megtűrhetik, de Pápa városának szűgyenfeltöltését képezik.

Pápai Közlöny 1899. május 14.

A korabeli sajtó nem csak a rendőrség vezetőit, beosztottait illetve kritikával, hanem azokat is, akik a működéséhez szükséges forrásokat biztosítani voltak hivatottak. Aligha gondolnánk, milyen régi közhely az, hogy „nem lehet az utcán rendőrt látni”.

Szaporítsuk a rendőrséget!

Rendőrségi intézményünk hiányosságát már évek hosszú során át hangoztatták épp azok, akik ezen intézmény élén állottak. Hogy ezen hiány nem pótolható, dacára, hogy ennek szükségességéről a képviselőtestület is meggyőződött, annak volt betudandó, hogy az amúgy is gyenge lábbon álló közpénztárunkat még további kiadásokkal nem akarták terhelni. Ezt a felfogást mi is osztottuk és osztjuk mindaddig, míg az ilyen megtakarítások a város érdekét nem veszélyeztetik.

Ha idegen ember egyszer végig járna a városon, észre sem venné, hogy nálunk rendőrség is létezik. A szó szoros értelmében mélyebb kutatás, felfedező szándék kell ehhez, mert a Fő utcát kívüléve máshol poszton álló rendőrrel csak elvétve találkozók. A városi képviselőtestület kebelében eddig csodálatos módon még nem akadt ember, aki a közbiztonsági viszonyok ezen gyarláságát szóvá tette volna és a rendőrség fejlesztése végett akcióba lépett volna. S ha fontolóra vesszük ezt a közönyt, nem csodálkozhatunk rajta, hogy Pápa város rendjének megőrzése csupán 15 ember kezébe van lerakva. A személyzet számának csak 5-tel való szaporítása nem kívánna évenként 3000 koronánál nagyobb áldozatot. A meglévők fizetése úgy sem emelkedik, helyén való volna hát, hogy maga a rendőrségi intézmény fejlesztessék és erősítsessék.

Csodálatos véletlen folytán már valóban rég történt valami Pápán, ami rámutatott volna a rendőrök csekély számára, ami közbiztonsági viszonyaink gyarláságát feltüntette volna. De elvégre is a véletlen igen szeszélyes istenasszony, akire adni nem sokat lehet és vétek ő reá bízni a polgárság nyugalmanak megőrzését. Helyes és okos közrendészeti politika nem várhat addig, míg a véletlen elpártol tőle, hanem preventív intézkedésekkel biztosítja magát már előre.

Pápai Közlöny 1900. július 15.

Még érdekesebb, ha történelmi távlatból tekintünk vissza a közrend, közbiztonság fenntartására hivatott szerv(ek) tevékenységére. Itt mindenképpen tetten érhető a tudatnak az a módosulása, amit legfrappánsabban „az idő megszépíti a múltat” bölcsességgel lehet dióhéjba foglalni. Az utóbbi időkben többen is nosztalgiáztak a csendőrségen, azt állítva, hogy annak volt tekintélye, tagjaitól félték, ezért rend volt. A következő újsághír azonban azt mutatja, hogy akár egy ártalmatlanul induló intézkedés is vehetett olyan éles fordulatot, melynek eredményeként már a csendőr élete, testi épsége volt a tét, miközben nem is országos körözés alatt álló betyárokkal, hanem csak egy falusi italmérővel szemben kellett a jogszabályoknak érvényt szerezni.

Agyonlőtt korcsmáros

Véres eset történt folyó hó 16-án, a múlt vasárnap este a városunkhoz közel fekvő Bakonyszentlászló községben. A dolog úgy történt, hogy Sz. Károly vendéglőjében zajosan mulattak a falubeli legények. Nem tetszett ez az ottani nagyvendéglősnek s figyelmeztette a csendőrséget, hogy Sz. ismét nem tartja be a zárórát.

A csendőr őrzője – H. Imre és N. József csendőrök – megjelentek erre Sz. korcsmája előtt és kihívatván őt, figyelmeztették a záróra betartására s kijelentették, hogy ellenkező esetben följelentik. A korcsmáros, aki ilyen kihágásért már háromszor büntetve volt, dühbe jött s gyalázó kifejezésekkel illette a csendőrséget. Erre a csendőrőrsvezető le akarta tartóztatni, de a korcsmáros nekiugrott s ki akarta csavarni kezéből fegyverét. A csendőr kiszabadította puskáját s kétszer megszurta Sz. Károlyt valamint a másik csendőr is intézett egy szúrást feléje. A korcsmáros három könnyű szuronysebből vérezve beugrott az ajtón a korcsmába, ahova utána mentek a csendőrök is. Az izmos, erős Sz. innen kitaszította őket s künn a pitvarban felragadt egy éles fejszét és azzal H. csendőr fejére vágott, akinek az ütés átszakította a kalapját s fejbőrén hosszú repedést okozott. A második ütés a fejszével a csendőr jobb vállát érte, mire aztán ez fegyverét használta. Rálőtt a korcsmárosra, akinek a golyó baloldálán hatolt be s belül a májat, lépet összeroncoltta, a jobb oldalán jött ki és a falba fúródott. A meglőtt ember még ezzel a szörnyű sebbel is elszaladt a szomszéd ház udvarára s csak ott rogyott össze. Mire innen hazavitték meghalt. Az eset megvizsgálására úgy a polgári, mint a csendőri hatóság megbízottjai már Bakonyszentlászlón vannak,

Pápai Hírlap 1890. március 23.

A többséget jellemző viszonyulás nem csak a rendvédelem tekintetében eredményez szélsőséges érzelmeket, sztereotípiákat, így van ez egyes népek esetében is. Az oroszokkal szembeni fenntartásokat akár a sztálinizmus bűneiből is eredeztethetnénk. A 19. századi tudósítások azonban ezen túlmutatnak. Az 1877-78-as orosz-török háború nyitányaként I. Ferenc József császár és magyar király titkos semlegességi szerződést kötött II. Sándor orosz cárral. A nem sokkal később kitört fegyveres konfliktusban a magyar lakosság mégis a muzulmánok oldalára állt, a jótékonykodást felvállaló egyesület pedig gyűjtéseket szerveztek a harctéren megsérült török katonák javára. Elmosódott volna a 150 éves török hódoltság keserű emléke?

Talán. Mindenesetre frissebb volt az a seb, amit Paskievics ejtett nemzetünkön. Ezért a Pápai Lapok 1877-ben egy hosszú cikksorozatot indított „Muszka bestialitások” címmel.

E rövid történelmi kitérő célja mindössze az volt, hogy bemutassuk, mi minden kódolódhat belénk anélkül, hogy azt észrevennénk, vagy annak konkrét okát ismernénk. Az egyén viszont arra is hajlamos lehet, hogy attitűdjét átmenetileg megváltoztassa, ha vélt vagy valós érdekei ezt kívánják. Mint láttuk az oroszok már 1877-ben sem voltak népszerűek, a velük szembeni ellenérzéseket pedig az első világháború csak fokozta, figyelemmel a vérveszteségre, amit 1914. nyarán a magyarok a keleti fronton elszenvedtek. Elég, ha a Magyar Királyi 7. Honvéd Huszárezred augusztus 17-ei, gorodoki¹ hősieks lovasrohamának és az azt követő satanowi², éjszakai rajtaütésnek az áldozataira gondolunk, de a levéltárban fellelhető halottá nyilvánítási iratokból számos más, galíciai települést is megismerhetünk háborús hőseink elestének helyszínéiként.

Mi úgyls adósai vagyunk a muszkának,

Az 1848-as gabságot, amikor letaposták bennünket, még vissza kell adnunk. A történelem megismétli önmagát – szokták mondani. Ez igaz, de mint a színházi reprízeken³, itt is szereplőváltással fog az előadás ismétlődni. Világosnak kell megismétlődni, de most mi fogjuk magas lóról nézni, hogyan rakják le elleneink a fegyvereket.

Északon és délen, mindegyik harctéren a magyar katonák, a mi fiaink dikálják az iramot, Ők támadnak, ők verekszenek és ők azok, akik verhetetlenek és akik előtt az ellenség hanyatt-homlok fut. A magyar baka a dicsőséget fogja zengeni egy világrész, a „magyar” név hallatára fogja az ellenség harcosait elhagyni a bátorság.

Pápai Lapok 1914. szeptember 6.

Úgy tőnik ez a pátosz nem ragadt át azoknak az egyszerű embereknek a tucatjaira, akik még az első világháború vége előtt a csóti hadifogolytábor orosz katonáival kezdtek üzletelésbe. A

¹ ma Horodok (Ukrajna)

² ma Sataniv (Ukrajna)

³ felújítás (szindarabé)

fogylok áruba bocsátották kincstári felszerelésüket annak érdekében, hogy olyan termékekhez juthassanak, melyekben hiányt szenvedtek. A környező települések lakói a kidoboltott hatósági tiltást és a „muszkákkal” szembeni ellenérzésüket is figyelmen kívül hagyva, mégis megvásárolták ezeket a számukra praktikus tárgyakat. A tiltott dolgok birtoklása sokáig nem maradhatott titokban, ezért orgazdaság vétsége miatt sorra indultak a büntetőeljárások. (Pl. 1918. január 23-án özv. M. Jánosné bakonyszentiváni lakos ágyában elrejtve Háberdorfer János népfőlkelő szakaszvezetőből és Raáb Mihály tartalékos szakaszvezetőből álló járőr 1 db vörös tábori zubbonyt, 1 db vörös tábori nadrágot, 3 db inget, 1 db gatyát, 1 db sátorlapot, 1 db csukaszürke köpenyt és 1 db csukaszürke nadrágot talált.)

Az orgazdaság jellegében e 95 évvel ezelőtti eset óta sem sokat változott, az előnyösnek vélt üzletek megkötésekor sokan nem nagyon firtatják a felkínált portéka eredetét, sőt az sem előfeltétel, hogy az eladó személye számukra elfogadott legyen.

B) NŐK

A nőekkel kapcsolatos elképzeléseinket is érdemes összevetni a valós tényekkel. Az emancipációs folyamatot megfordítva, úgy gondolhatnánk, hogy az időben visszafelé haladva egyre kisebb a nők társadalmi szerepe, súlya, nagyobb viszont a kiszolgáltatottsága. Ugyanezt vélhetnénk a bűncselekmények elkövetésében játszott szerepükről is.

Az 1910-es évek végéről és az 1920-as évek elejéről fennmaradt büntetőügyek legnagyobb hányadát képező becsületsértések vádlottjai és sértettjei között meghatározó szerepet tölthettek be a nők, általában fehérmájúnak titulálva egymást, néha a másik gyermeke biológiai apjának személyét kérdőjelezve meg. A fennmaradt jegyzőkönyvek tanúsága szerint ezen ügyek szereplői igen zaftos, aktív szókinccsel rendelkeztek, melynek gátlástalan alkalmazásával követték el a bűncselekményeket. Ezek természetesen olyan jelentéktelen incidensek voltak, melyek ügyében ma már csak elvétve tesznek az emberek feljelentést.

Nem voltak ritkák viszont azok a rágalmazások sem, amikor például egy tyúklopás ismeretlen tettesének kiderítését nem a hatóságokra bízta a sértett, hanem bizonyítékok hiányában is valamely haragosát tekintette elkövetőnek, és ebbéli meggyőződését széles körben el is terjesztette az adott közösségben. Mivel Miss Marple képességeivel ezek az asszonyok általában nem rendelkeztek, a bűncselekmény lefolyására felállított verziójukkal sokszor igencsak bakot lőttek.

Nagy csődülést okozott a minap a Szél utcában Sz. János iharkúti erődkerülő felesége, aki hangos jajgatással hirdette fűnek-fának, hogy ellopták kocsjáról az ágybelijét. Két pékínasra fogta a tolvajlást, akiket meg is csípett, de ezek nem tudták előadni semmit sem az elveszett tárgyakból, mivel azok tulajdonképpen el sem vettek, hanem Sz-né rajtok ült. Ehhez meglehetősen szórakozottság kell. Az ángliust⁴ – aki midőn feleségével a bálból hazament s leemelte nejét a kocsiról, markába egy forintot nyomott s a bérkocsist megcsókolta – hasonlítani sem lehet hozzá.

Pápai Hírlap 1888. június 17.

Sajnos a nők a legnagyobb társadalmi veszélyességű bűncselekmények közé tartozó emberölésekből is kivették a részüket. A századforduló pápai sajtója meglehetősen gyakorisággal számolt be gyilkossá lett anyákról. Ezek elsősorban az alacsony sorból származó, műveletlen cselédlányokból kerültek ki. A csábítók általában házasságot ígértek, majd a kihasznált teremteseket egyszerűen elhagyták. A szegény, valamint a gyermek gondozásba adásának nehézségei és költségei, sok esetben végső kétségbeesésbe hajszolták a leányanyákat.

A leplezett terhesség általában magában hordja a gyermekgyilkosság lehetőségét, hiszen az anyának így nem kell elszámolnia gyermekével a környezet előtt. A cseléd és gazda közötti viszonyt szabályozó 1876. évi XIII. törvénycikkely (továbbiakban Cselédtörvény) 51. §. f) pontja a gazda részére felmondási jogot biztosított arra az esetre, ha a nőcseléd terhes

⁴ angol

állapotba jut. Nyilván e törvényhely adhatott késztetést arra, hogy a megesett leány áldott állapotáról ne szóljon a környezetének.

A testi szerelem következményeitől a legkülönbözőbb, többnyire minden természettudományos megalapozottságot nélkülöző eljárásokkal próbáltak megszabadulni a pórul járt nők. Ebben, sok esetben mások „szakértelmét” vették igénybe.

Gyermekirtó

B. Sámuelné bakonytamási lakos, míg a férje Amerikában járt, titkos viszonyt folytatott valakivel, s hogy ennek következményétől megmeneküljön gálacoldatot ivott, mely gyermekét, mielőtt megszülethetett volna, megölte. Tettét a Lovászpatonai Csendőrség előtt be is vallotta. Atadták a járásbírósnak.

Pápai Hírlap 1890. február 9.

Fiatal és gonosz

D. Lóri tihanyi hajadon csak 15 éves és már azért a sötét bűnért állott a törvény előtt, amellyel elbotlott lányok szokták szegényüket leplezni. Az elbukott süldőleány L. Mari nevű barátónje tanácsára S. Jánosnéhoz fordult segítségért és ennek az utasítása nyomán végezte magán az emberirtás undok munkáját. S-nének az útbaigazítást borsóval és szalonnával honorálta meg a leány, aki ezeket az élelmi cikkeket gazdájától lopta.

A Veszprémi Törvényszék a héten vonta felelősségre a bűnös vászoncelédéket, s D. Lórit 3 havi fogházra, S-nét orgazdaság miatt 6 havi fogházra, L. Marit 3 havi fogházra ítélte. A királyi ügyész az első-és másodrendű vádlottakra nézve fellebbezett.

Pápai Hírlap 1890. április 20.

A vetélést elősegítő praktikák sikertelensége, vagy a már biztosnak tekintett lagzi elmaradása súlyosabb bűncselekmények elkövetését eredményezhette. A csapdahelyzetbe került nők jellemzően eltitkolták terhességüket, melynek végén magányosan születték meg gyermeküket. Nem volt ritka a halvaszületés, ami ilyen előzmények után az anya „szerencsésjét” jelentette, ez esetben ugyanis „csak” a holttest elrejtésének

problémájával kellett szembenéznie. Amennyiben azonban egészséges gyermeket hoztak világra, rettegve a következményektől megfojtották, vagy magára hagyták az újszülöttet. Büntetőeljárás általában akkor indult, ha a kis holttestet megtalálták, vagy az anya szorult orvosi ellátásra, melynek során fény derült titokban lefolyt szülésére. A hatóság tagjainak rámenős vallatása a legtöbb esetben gyorsan megtörte e szerencsétlen sorsú lányokat. A bűncselekmény elkövetésével elkerülni szándékozott társadalmi megvetés, kiközösítés ez esetben természetesen még pusztítóbb volt, és a személyiségi jogok akkori fejletlensége miatt a stigmatizálásba még a sajtó is bekapcsolódott.

Az egyik legnagyobb érdeklődéssel követett per a bébi születésű, 17 éves W. Erzsébeté volt, aki az irgalmas nővérek zárdájában dolgozott szolgálóként az apácák legnagyobb meglepedésére. Sorsa akár irigylésre méltó is lehetett volna, ha az ugyanott foglalkoztatott kertész szemet nem vet rá. Szép szavakban, az oltár elé vezetés ígéretében nem volt hiány, bár később a bíróság előtt már cinikusan nyilatkozott mindezekről a férfi. A bűncselekmény elkövetésére végül 1889. október 14-én került sor, amikor a megesett lányra váratlanul törtek rá a szülési fájdalmak.

A Veszprémi Királyi Törvényszék előtti végtárgyalást még ugyanezen év december 10-én megtartották. Az ügyész súlyosbító körülményként kérte figyelembe venni, hogy a vádlott már gyermeklánycént is szült, cselekményét zárdában hajtotta végre, valamint azt a kegyetlenséget, ahogy a felsíró csecsemőt megölte. Enyhítő körülményként mindössze büntetlen előéletét és töredelmes vallomását értékelte. Dr. Halassy Olivér ügyvéd olyan megindító védőbeszédet mondott, hogy azt lényegében teljes terjedelmében közölte le a Pápai Hírlap. Rámutatott arra, hogy az ilyen kiszolgáltatott helyzetbe került nőket éppen a még meglévő erkölcsi érzékük sodorja gyilkosságba, szemben azokkal az anyákkal, akik szégyenérzet híján szülnek ilyen körülmények között is. Meggyőző logikával vezette le, hogy védenca az elkövetés idején öntudatlan állapotban volt, ezért nem büntethető. A védő szimbolikusan a férfiakat is a vádlottak padjára ültette azzal az érveléssel, hogy

tettüknek két áldozata is van, az általuk közvetve megölt gyermek és az ennek következményeként egy életre megbélyegzett nő. Végül a bíróság szándékos gyermekölés büntett elkövetésében bűnösnek mondta ki W. Erzsébetet és első fokon 3 év börtönbüntetésre ítélte.

Amennyiben a szerelemgyerek túlélte a szülést követő néhány órát, akkor az életét veszély már nem fenyegette. Ez alól is akadt azonban kivétel.

H. Eszter, 24 éves hajadon két héttel második szülését követően B. Jakab fakereskedőnél dajkaként vállalt munkát. Kereső tevékenységét törvénytelen gyermekei megnehezítették, ezért csecsemőjét dajkaságba adta, míg hároméves kisfiáról nem tett említést a gazdának, őt Pápán próbálta elhelyezni. Mivel nem járt ez ügyben sikerrel, ezért a hazafelé vezető úton nyomorát enyhítendő arra jutott, hogy a „kanális-hídról” a fiút a Marcal vízébe dobja. Az elhatározást tett követte, a gyilkosságot 1889. április 4-én este 7 óra felé követte el, amikor a hídhöz ért. H. Eszter pedig – magyargencsi otthonába megérkezve – családjának azt hazudta, sikerült a fiúnak gondozót találnia.

A félrevezetés azonban nem lehetett tartós, mert a holttestet alig egy héttel később a vízből kifogták, a kiértesített csendőrök pedig rövid idő alatt azonosították az áldozatot és kinyomozták gyilkosának kilétét. A gyermek az utolsó pillanatban valamit megsejthetett anyja gondolataiból és egy ideig még ellenállt, ugyanis testén külsérelmi nyomokat is felfedeztek. Az elfogott gyanúsítottat a Kiscelli Királyi Járásbírósághoz kísérték, aki ekkor már a szíve alatt hordta harmadik gyermekét. Sorsának tragédiája, hogy saját utódaitól azért kellett így vagy úgy megszabadulnia, hogy egy idegen csecsemőnek szentelhesse minden figyelmét.

Sajnos az sem ment ritkaságszámba, hogy a leendő – vagy inkább potenciális – anya végezze sorsát hullámsírban. Az erkölcsi értelemben vett gyilkosok általában férfiak voltak, még akkor is, ha közvetlenül nem ők lökték vízbe a pórul járt nőt.

Öngyilkos cselédlány

A Várkert mellett, a Tapolca vizéből húzták ki Z. Ottília nagytevelői illetőségű cselédlány holttestét. Bár azon az öngyilkosság kétségtelenül konstataálható volt, a rendőrkapitány minden egyéb felmerült verzió eloszlatására elrendelte Z. Ottília hullájának orvosrendőri felboncolását. Makara és Steiner orvosok külső erőszak nyomait nem találták, véleményük szerint a halál oka vízbefulladás. Így alaptalan azon hír, hogy Z. Ottiliát úgy gyilkolták volna meg. Öngyilkosságának oka szerelmi bánat volt. Előző nap kapott levelet kedvesétől, egy devecseri vasúti szolgáltól, aki házasságot ígért neki, de ezt egyre halasztotta. Z. Ottília elolvasta a levelezőlapot, azután az S. Ignácnál szolgáló B. Mari barátnőjének azt mondá: „Ez az ember egyre bolondít engem farsangról böjtre, böjtről farsangra. Látom már, hogy nem lehetek az övé, hát a földdé leszek.” Így nyilatkozott W. Hermina varrónő előtt is. És csakugyan a földdé lett.

Pápai Hírlap 1889. március 31.

A várandós nők helyzete napjainkban szerencsére már egészen más. A nyomor kevesebbeket érint, és a társadalom intézményrendszere is felkészült arra, hogy a rossz helyre csöppent gyermekek felnevelésének terhéát átvegye az őket világra hozó pároktól. Így a külső környezet pozitív változásával ma már lényegesen kisebb a késztetés arra, hogy egy anya tulajdon gyermekének életére törjön. Egy évszázad alatt messze jutottunk ezektől a horrorisztikus történetektől, nem a büntetőjog, hanem más jogágak fejlődése és szemléletváltás által. Gondoljunk mindig erre, ha abba a csapdába akarnánk beleesni, melyben a büntetések drasztikus szigorításától, a fegyházak számának növelésétől remélnénk minden baj orvoslását. A konkrét példánál maradva, mennyivel többet ér egy névtelenül is használható inkubátor a kórház előterében, mint bármilyen elrettentő büntetés!

Dr. Halassy azonban - mint ahogy láttuk - nem feledkezett meg a nemző férfiak felelősségéről sem. Kerek három évtizeddel az eddigiekben ismertett gyermekgyilkosságok után, már nem kellett védőügyvédnek lenni ahhoz, hogy az apával szemben is elvárásokat fogalmazzanak meg. Egy fiatal rendőr hathatós közreműködésével követték el a Pápai járás eddig ismert

leghosszabb időtartamú magánlaksértését, melynek háttérében egy szintén házasságon kívül megszületett gyermek állt.

N. Istvánné járóházi lakos azért tett feljelentést a 28 éves Cs. Péter rendőr, a 23 éves O. Anna szülésznő pápai lakosok, valamint a 24 éves, hajadon V. Erzsébet nagyacsádi lakos ellen, mert állítása szerint 1920. február 22-én tiltakozása ellenére, hivatalos eljárást színlelve, jogtalanul behatoltak otthonába, majd társai felszólítására V. Erzsébet a karján lévő csecsemővel együtt ottmaradt, és összesen még 18 napot töltött el nála.

A későbbi tárgyaláson az ügyben érintettek kihallgatásával felderített tényállás már a feljelentésnél lényegesen árnyaltabb képet mutatott. Eszerint N-né fia ejtette teherbe a fiatal nőt, aki szégyenével nem mert szülei szeme elé kerülni, ezért O. Annához fordult segítségért, arra kérve, hogy gyermekét nála szülhesse meg. A szülésznő ezt először elutasította, majd a lány kiszolgáltatottsága mégis annyira meghatotta, hogy kérésének eleget tett. A szülést azonban hosszú lábadozás követte, végül 16 nap elteltével a jótevő türelme elfogyott, nem kívánta a kismama eltartását tovább finanszírozni. A távozásra felszólított még egy utolsó szívességet kért O. Annától, hogy kísérje el csábítójának családjához Járóházára. Kettejükhez a szülésznő leendő sógora, a vele egy háztartásban lakó Cs. Péter is csatlakozott, aki a jó 10 kilométeres útra vadászpuskáját is magával vitte és útközben madarakra lövöldözött.

Megérkezésükkor sem a gyermek apja, sem pedig a feljelentő nem volt otthon, csak Némethné lányai, a 20 éves Etelka és a 18 éves Mária. Ők az érkezőket szeretettel fogadták, még be is fűtöttek nekik. Ezenközben érkezett haza a feljelentő, aki kizárólag V. Erzsébetet próbálta távozásra bírni. Ő azonban maradt, míg kísérői felszólítás nélkül is hazaindultak. A fiatal rendőr még búcsúzóul kioktatta a családot az anyával és gyermekével kapcsolatos kötelességeikre.

V. Erzsébetet a Pápai Járásbíróság 1920. március 23-án hozott ítéletében magánlaksértés vétségének elkövetése miatt 20,-korona pénzbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette. Az ítélet indokolásában a bíróság

enyhítő körülményként értékelte a vádlott büntetlen előéletét, töredelmes vallomását és szorult helyzetét, míg súlyosító körülményt nem talált. Cs. Pétert és O. Annát bűncselekmény hiányában felmentették.

Mint utóbb kiderült a kismama méltó volt a bíróság bizalmára.

A keleti fronton a két diktátor már megkezdte az emberanyag és a technika monumentális felsorakoztatását a sorsdöntő volgai csatára, amikor Budapesten az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal munkatársait még egészen más problémák foglalkoztatták.

A büntető ítélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények korlátozásáról és megszüntetéséről szóló 1940. évi XXXVII. tc. végrehajtása tárgyában kiadott 15.100/19/1941. I.M. számú rendelet 4. §-a alapján 1942. november 13-án kelt megkeresésükben arra vonatkozóan kértek információt a Pápai Járásbíróságtól, hogy V. Erzsébet elítélt ellen indítottak-e olyan bűnvádi eljárást, melynek következtében a bíróság a felfüggesztett ítélet végrehajtását elrendelte. A válasz nemleges volt. Az évek során középkorúvá lett asszony talán nem is sejtette, hogy egykori botlása tárgyában még levelezgetnek a hatóságok, büntetőügyének első és utolsó lapja pedig - keltezésére figyelemmel - összeköti Trianont (1920) Sztálingráddal (1942).

Országos Büntügyi Nyilvántartó Hivatal Budapest

6156 / 1924. Ny. szám.

51 35

et sine jussu

As itteni adatok szerint a Pápai kir. Mezőgazdasági
 1920 évi III. hó 23. napján 13.22 R. 9266 szám alatt
 kelt ítéletével Mezőgazdasági 1924. 10. hónapja penitencia
 ítélte, ennek a büntetésnek a végrehajtását azonban a Bn.l.§-a /: fe.
 124.§-a /: alapján három évi próbaidőre felfüggesztette. -
 A Büntető ítélőtesthez fűződő hátrányos jogkövetkezmények korláto-
 zásáról és megszüntetéséről szóló 1940. évi XXXVII. tc. végrehajtása tár-
 gyában kiadott 15.100/1941.I.M. számú rendelet /: 1941. évi Igazságügyi
 Közlöny 64. oldal /: 4.§-a alapján felkérem a kir. Mezőgazdasági szí-
 veskedjék megállapítani és közölni, hogy a próbaidő alatt a fentebb
 megnevezett elítélt ellen nem indítottak-e olyan büntető eljárást, mely-
 nek következtében a bíróság a felfüggesztett ítélet végrehajtását el-
 rendelte. -
 Budapest, 1942. évi hó napján
 R.l.

A harmadik terület, ahol a nők még jelentősebb mértékben vették ki a részüket a bűncselekmények elkövetéséből, a lopások. A városokban tartott vásárokon megjelenve, az árusok figyelmét megosztó tömegbe elvegyülve, összeszedték a számukra szükséges, vagy könnyen eladható árucikkeket. Legtöbbször azért buktak le, mert többet kockáztattak a kellenél, és a sokadik lopáson rajtavesztettek. Ilyenkor természetesen megtalálták náluk az azt közvetlenül megelőzően, de még észrevétlenül eltulajdonított termékeket is.

Megcsípett tolvajné

A múlt hét egyik napján V. Jánosné, ismeretes tolvaj, a helybeli piacon cirokseprő lopáson éretvén, a kapitánysághoz lett bekísérve, ahol is meglehetősen nagy batyujában az értékes tárgyak egész sorozata találtatott, mely tárgyakat az illető aznap, helybeli kereskedőktől lopta volt össze. Ezen javíthatatlan vaszari illetőségű tolvajné a kapitányság a kézre kerített árukkal együtt a helybeli járásbírósnak átszolgáltatta.

Pápai Lapok 1878. november 24.

Megjárt a vendégséggel

S. Istvánné, nyáradi lakos pénz nélkül jött a pápai heti vásárra, de azon szent elhatározással, hogy a farsangos lakomához szükségesekeket beszerzi, ott ahol találja. Sikerült is kosarát hús, kolbász és több effélével úgy ahogy megrakni, de hát a húshoz kenyér is kellett, mit G. H. szatócs boltjában fel is talált, azonban mielőtt tovább mehetett volna elfogták és nem lett sem kenyér, sem pecsenye, sem lakoma, hanem fűtetlen szállás a városházán.

Pápai Lapok 1881. január 16.

A tehetősebb városiak háztartásának működése elképzelhetetlen volt cselédek alkalmazása nélkül. A rátermettségben, motiváltságban és morálisan megbízható munkaerő azonban nem állt rendelkezésre megfelelő számban a munkaerőpiacon. Az állások betöltését sokszor cselédszerzőkre bízták, akiknek tevékenységéről gyakran és általában elmarasztalóan cikkezett a sajtó. Sokszor panaszolták fel a cselédeknek való kiszolgáltatottságot, továbbá azt, hogy a cselédszerzők nem érdekeltek abban, hogy egy-egy lány tartósan megmaradjon gazdájánál. Objektíven azt is megemlítették, hogy a cseléd sem volt könnyű helyzetben, ha meg akart felelni a vele szemben támasztott követelményeknek. Akárhogy is történt, elmondható, hogy leggyakrabban e bizalmi állást betöltők bűncselekményeiről számoltak be a lapok. Súlyosabb esetben a lopás szökéssel is párosult, így akarták az elkövetők a felelősségre vonás alól kivonni magukat. Ez általában csak ideig-óráig tartott, mert a nyomozást folytatók a távirati úton történő értesítés lehetőségét kihasználva időben felkészítették más városokban dolgozó kollégáikat a gyanúsítottak és az általuk eltulajdonított tárgyak esetleges felbukkanására.

Egy hűtlen cseléd

Sz. Katalin folyó hó 7-én éjjel házi urának szobájába belopódzott s ottan a szekrényeket feltörte s kezeihez került értékes ingóságokat név szerint, arany, ezüst nemüket és pénzt magához vette s aztán megszökött. A veszprémi rendőrség másnapra már nyakon csípte s legközelebb további eljárás végett a helybeli járásbíróshoz fogja kísértetni.

Pápai Lapok 1878. október 13.

Ezeknek a bűncselekményeknek a száma manapság gyakorlatilag nulla, mely adat mögött nem az erkölcs javulása, hanem az alkalom hiánya húzódik meg. A felszabadulást követő politikai fordulat véget vetett a cselédvilágnak, és egyébként is csak kevesen engedhették meg maguknak, hogy háztartási alkalmazottat tartsanak. A rendszerváltozás után sem változtak meg olyan jelentősen a jövedelmi viszonyok, hogy az ilyen igények tömegessé váljanak. Ezzel együtt esetenként előfordul, hogy egyedül élő, többnyire idős emberek bizalmába férköznek olyan személyek, akik a lakásba való bejáratosságukat egy idő után pénz, ékszerek megszerzésére használják fel. Az elkövetők, ha kevesen vannak is, de elmondható róluk, hogy csaknem mindig nők. A cselekmény elkövetése után nekik már általában nem kell szökniük, elég, ha letagadják a lopás elkövetését.

Annakidején a szökés már önmagában jogsértő volt, a hivatkozott Cseléd törvény 57. §-a felhatalmazta a hatóságokat arra, hogy a gazda kívánatára a cseléd szolgálatába való visszatérését kikényszerítsék. A gazda viszont nem volt arra kötelezhető, hogy szökött cselédjét vissza is fogadja. Ennek megfelelően volt foglalkoztatói nem is kértek a 29 éves Cs. Margit Hermina munkájából, akit 1929. július 23-án, este Pápán a rendőrfőnök intézkedés alá vont, és megállapította, hogy magát semmilyen okmánnyal igazolni nem tudja. Az ügyben indított eljárás során távirati úton beszerzett információkból kiderült, hogy a vádlottat korábban Budapesten kétszer is elzárásra ítélték csavargás miatt, majd visszatoloncoltatták illetőségi helyére, Egyházasközpontra, ahonnan ismét a főváros felé vette útját. Útközben Vas megyében több helyen is elszegődött mezőgazdasági munkára, azonban gazdáit néhány nap elteltével otthagyták. Közben Celldömölkön is elzárták csavargás miatt. Megélhetését alapvetően koldulással biztosította. Elhanyagolt öltözetben a győri országúton gyalogolt, amikor Pápán igazoltatták. Védekezésében elmondta, hogy Rádócon nem tudott megszokni, visszavágyakozott Pestre. A Pápai Járásbíróság csavargás és közveszélyes munkakerülés miatt 30 nap fogházbüntetésre ítélt. Az egyik volt gazdájánál felejtett cselédkönyvébe ragasztott fénykép tanúsága szerint néhány évvel korábban még ápolt volt, szép ruhát, nyakában pedig

gyöngysort viselt. Vajon szeretett fővárosában a lecsúszás milyen további stádiumai vártak még rá?

C) FÉRFIAK

Hát ennyit dédanyáink, ükanyáink társadalmi helyzetéről, az azokból fakadó konfliktusokról és azok büntetőjogi következményeiről. Ezek után foglalkozunk inkább a férfiakkal, akik napjainkban az elkövetett bűncselekmények kilenczedeért felelősek. Őket annakidején a szexuális érintkezés lehetséges következményei nem nyomasztották annyira, hogy emiatt szembeforduljanak a törvénnyel. Történt azonban olyan eset is, amikor a tetten ért férfi szándékai igencsak félreérthetők voltak.

Tetten ért Don Juan

S János asztalossegéd folyó hó 29-én éjjeli 11 órakor H. Náthán fakereskedő udvarába bemászott és a deszkák közé elbújt. A házigazda észrevette s azon hiszemben, hogy tolvaj minőségben tartózkodik az udvarban, a rendőrséget értesítette. A rendőrség bekísérte, de ő azzal védekezett, hogy őt nem lopási szándék, hanem a cselédleány iránti szerelme vezérelte az éjjel exkurzióra⁵. A cselédleány hiteles vallomása után a Don Juant szabadon eresztették. Megígérte, hogy legközelebb a kapun kívül várja be a szerelmét.

Pápai Közlöny 1893. június 4.

⁵ kirándulás

A szituáció gyakoriságára jellemző, hogy még viccet is faragtak belőle.

A cseléd-szobából

A nagysága gyanútlanul kérdi:

- Itt volt a kéményseprő?

A cseléd ijedten kap az arcához:

- Jaj, talán elfelejtettem lemosni?!

Pápai Közlöny 1894. június 3.

Az esetleges lebukás következményeit ez esetben is a leány viselte, figyelemmel arra, hogy a törvény 43. §-a kimondta: „A cselédnek nincs megengedve gazdája tilalma ellenére látogatásokat általában elfogadni, különösen pedig gazdája egyenes engedelmé nélkül valakit éjszakára befogadni.”

A férfiak élet- és testi épség elleni bűncselekményeik zömét korabeli szóhasználatlál élve „borosan” követték el kocsmában, búcsúban leggyakrabban ivócimboráik sérelmére, miután alaposan felöntöttek a garatra. Vidéken általában jellemző volt, hogy a spontán kialakuló konfliktusok akár a tettegesség legszélsőségesebb formáig is eljuthattak, viszonylag sok volt a súlyos, az életveszélyt és a halált okozó testi sértés. A tudósítók cinikus cikkekben számoltak be ezekről az esetekről oly módon, hogy azokat szinte már a falusi folklór részeként írták le.

A múlt vasárnap a bébiek ősi magyar szokás szerint nagy verekedéssel tartották meg évi búcsújukat, ez alkalommal egy H. Károly nevezetű gymóti legényt nem csak hogy össze-vissza késezték, hanem még a gymórt is fölhasították. A szerencsétlent a helybeli irgalmas kórházba szállították, ahol élet-halál között kínlódik, felgyógyulásához nincsen remény. 14 verekedő pedig a járásbíróság által hűvösre tétetett, ahol gondolkozhatnak a jövő évi búcsú ünneplése felől.

Pápai Lapok 1877. augusztus 5.

Karácsonyi véres verekedés

Hiába, a magyar legény nem enged a büszkeségéből, ha mindjárt büntetéssel kell is lakolnia. Ezt bizonyítja a kúpi véres eset, mely Karácsony másnapján történt. B. József, S. Antal és Mihály, s P. Mihály együtt mulatnak a kis Jézuska örömeire egyik kúpi korcsmában. Meglehetősen rózsás színben voltak, midőn elhagyták a mulatóhelyet. Útközben találkoztak egy másik kompániával, melynek élén P. Ignác volt. Nem akarták az útjukból kitérni. Egyik sem engedett a magyagából, mire tettelegességre került a sor. P. Mihály kést ragadott elő, mellyel P. Ignácot össze-vissza vagdalta és jobb szemét kjszurta. A falu népsége e garázdálkodáson igen felháborodott. A garázda legényeket a csendőrség átadta a pápai járásbírósnak.

Pápai Hírlap 1888, december 30.

A bicskák „kötelező kellékei” voltak a férfiak zsebének és legalább olyan gyakran előkerültek, mint a vadnyugaton a coltok. Pisztolyban sem volt hiány, de ezeket a fegyvereket inkább önmaguk ellen fordították az emberek, akik között nagyon sok volt a fiatal, foglalkozásukra nézve főként segédek. Az okok e korosztálynál a szerelmi bánat és az életuntság volt, idősebbeknél inkább a gyógyíthatatlan betegség, vagy a kétségbeejtő anyagi helyzet.

Öngyilkossági kísérlet

M. Pál pápai illetőségű kőműves, ki csak e hó elején szabadult ki a soproni fegyházából, szerelemre gyulladt B. Erzsébet kecskeméti illetőségű hajadon iránt, ki mellesleg mondván egy helybeli nyilvánosház kötelekékébe tartozik, M. szerelmének bizonyítékát adandó, házassági ajánlatot tett a hajadonnak, de ez határozottan visszautasította ajánlatát. M. ezen tagadó válasz által búskomor lett, forgópisztolyt vásárolt és folyó hó 8-án délután a választott ablaka alatt öngyilkossági szándékkal mellbe lötte magát. A lövés nem talált, mert az öngyilkos teljes ép egészségben van s csak mellénye perzselődött meg. Az öngyilkosjelölt még egyszer szándékozott maga ellen fegyvert emelni, de a lövés hallatára összefutott lakosság kicsavarta kezéből az öldöklő fegyvert.

Pápai Közlöny 1895. február 10.

Balesetek is akadtak szép számmal ...

Végzetes lövés

Szerencsétlen halál érte folyó hó 23-án a délutáni órákban N. Pál ácsi illetőségű kollégiumi tanulót. Lakótársa A. Ferenc, szintén a kollégium növendéke, forgópisztolyát tisztogatás közben véletlenül elsütötte s a golyó a szemben álló N. Pálnak jobb szeme felett az agyvelejébe hatolt s rögtöni halálát idézte elő. A szerencsétlen véget ért tanuló szüleit rögtön értesítették, kik másnap megérkeztek s az ifjú holttestét Ácsra vitték, hol nagy részvét mellett eltemették. A. Ferenc a kollégium egyik legjobb tanulója tettének tudatában, mint halljuk, mélabús lett, s ezen tragikus eset teljesen megtörte.

Pápai Közlöny 1899. április 30.

... és az esti híradóba illő szörnyű családi tragédiák.

Gyilkosság és öngyilkosság Szentpéter községben

Folyó hó 17-én délelőtt B. D. István, szentpéteri lakos, jómódú zsellér, egy már régebben magánál tartogatott hatlövetű forgópisztollyal a konyhától balra eső, első szobába ment s ott levő nejét, J. Ágnest agyonlőtte. A gyilkos három lövést tett, kettő talált, egy nem. B. D. István innét a hátsó szobába nyitott. Itt volt a család 15 éves szolgálója, N. Julcsa, ki már egy éve szolgált a háznál, s kívül a gazda sokszor rosszul bánt. Midőn a gyilkos feldúlt arccal, a revolverrel a kezében a szobába lépett, N. Julcsa rosszat sejtett s könnyörgött neki, hogy ne löje agyon. De D. nem hallgatott a könnyörgésre, s előbb a szolgálóra azután pedig a saját torkába lőtt, ő maga rögtön meg is halt. A szegény szolgáló most seblázban fekszik. Az előjáróság által őrizetbe vett revolveren vérfolt nem volt látható, 5 golyó ki volt löve belőle, egy golyó pedig bent volt. Általánosan az a hiedelem s a rokonság is azt bizonyítja, hogy D. e szörnyű tettet erős lelki felháborodásában vitte végbe. Már régebben az üldözési mánia tünetei látszottak rajta s gyakrabban emlegette, hogy meg akarják mérgezni.

Pápai Közlöny 1892. január 3.

A lőfegyverek kapcsán ismét kínálkozik a lehetőség, hogy valamit megcsillantsunk a régi, már-már nosztalgiával övezett időknek a közbiztonságából, mielőtt még bárki is

visszakívánkozna ebbe a történelmileg valóban fontos korszakba.

A legutóbbi csomai vásárkor Szany és Sárkány közt több kocsi rablóktól kifosztatott. Figyelmeztetjük az ezen vásárra menőket, hogy ne mulasszák el magukat revolverrel ellátni.

Pápai Lapok 1877. november 25.

D) GYERMEKEK

Végül az anyák és az apák után essen néhány szó a gyermekekről is. Kétségtelen, hogy fizikailag egészségesebb életet éltek, mint 21. századi utódaik, hiszen számítógép akkor még nem lévén, módjukban sem állt az előtt órákon át ücsörögni. A jó levegőn töltött idejükbe sok minden belefért.

A gumipuska

Így nevezik a parittyaszerű szerszámot, mely a fiatal gyermekek között igen elterjedt s mondhatni bűnös használatban van, amennyiben a törvény világos rendeleteibe ütközik. Az említett gyermekek ugyanis az ő gumipuskájukkal irtóháborút indítottak az apró madarak ellen s lelketlenül lelővöldöznek minden közelükbe jutó fecskét, verebet, fülemilét stb. ahelyett, hogy azokat kímélnék és oltalmaznák. E kihágásokkal szemben – mint értesülünk – a rendőrkapitány intézkedett és figyelmeztette a szülőket, hogy gyermekeiket hasonló kihágásoktól tiltsák el, mivel előforduló esetekben a rendőrkapitány nem a gyermekeket, hanem a szülőket fogja esetről-esetre szigorúan megbüntetni.

Pápai Közlöny 1893. július 9.

A kis szökevények

Március hó 18-án három veszprémi gyermek, P. György, Ó. Mihály és H. Nándor megunván az atyai házat és iskolát, összebeszélést tettek, hogy elmegy a fővárosba, Budapestre. Az összebeszélést tett követte. Az említett napon útnak is indultak és eljutottak egész Várpalotáig, hol beálltak az ottani kőrcsmárosnál juhászturnak.

Másnap este mikor a juhoikat hazahajtották, egyiknek az jutott eszébe, hogy jó lenne a kjs bárányok közül egy párt félreterelni s valami módon eladni. A kigondolt gonosz terv egészen ugyan nem sikerült, mert csak egyet tudtak a nyájból visszatartani, de azt Ösküre vitték, hol az ottani korcsmárosnak 50,- krajcárért eladták. Éppen mikor a pénzt felvették volna, a káros korcsmáros utolérte és visszavezette őket Várpalotára s ott átadta a csendőröknek, kik, azután hazatoloncolták a kjs szökevényeket. Mire lesznek ezek, ha most már ennyire vitték!

Pápai Hírlap 1890. május 11.

Leánygyilkos – játékból

H. Ignác pápai ács 7 éves leánya a múlt szombaton kapott égési sebeibe hétfőn belehalt. A megindított vizsgálat kiderítette, hogy a leány ruhája nem a tűzhelynél fogott tüzet, hanem hátulról készakarva gyújtotta meg szoknyáját egy égő gyertyával Sz. Lőrinc 13 éves fia. Az égő leány kinyájában az udvarról befutott a konyhába s mire a vészkiáltásokra a szomszédok odafutottak, a szerencsétlent már nem lehetett megmenteni az életnek. A halált előidéző fiú valószínűleg Aszódra kerül a javítóintézetbe.

Pápai Közlöny 1892. július 31.

A szülők figyelmébe

A belügyminiszter átiratilag értesítette az összes hatóságokat, hogy a kiskorú gyermekek által a vasúti közlekedést veszélyeztető cselekményekért a szülők vonassanak felelősségre.

Pápai Közlöny 1900. január 14.

A gyermekek messze nem voltak úgy elkényeztetve, mint manapság. Sőt, a korabeli újságok hírei között visszatérőek azok, melyek olyan tragédiákról számolnak be, ahol kiskorúak szülei, gondozóik nemtörődömsége következtében veszítették életüket. Ezek leggyakrabban tüzesetek, háztartási balesetek voltak. Hiányzott a gyermekvédelem intézményrendszere is, amely ma már részben korrigálni tudja a család fogyatékoságait.

Megette a malac

V. K. Kati pápai lakos T. Jánosné 10 hónapos István nevű gyermekét dajkaságba vette, és már pár hónap óta tartotta. Folyó hó 8-án reggel fél 7 órakor midőn V. K. Kati hazulról eltávozott a kisgyermeket vánkösba kötve a díványon helyezte el, a konyhába pedig egy éves sertését hagyta. Minthogy V. K. Kati a konyhaajtót bezárta, a szobaajtót pedig nyitva hagyta a sertés a konyhából a szobába ment, ott a díványról a gyermeket vánkösával együtt lehúzta, s a gyermeknek a vánkösből kihúzkodott kézfejeit és lábujjait lerágta. Midőn a gondos dajka délben hazament, a kis gyermeket az ágy alatt félholtan találta. Azonnal kendőbe kötötte és orvoshoz vitte, a gyermek azonban már útközben meghalt.

Pápai Közlöny 1895. április 14.

A gyakori tüzeseteknek nem csak a legkisebbek, hanem felnőttek is áldozatul estek, ha pedig emberélet nem is forgott kockán, akkor a tetemes anyagi kár sújtott porba családokat, ritkán egész falvakat. A szinte állandó veszélyeztetettség kedvező üzleti lehetőséget teremtett a biztosítótársaságok számára. Sokat költöttek hirdetésekre, melyekben általában olyan konkrét személyekre hivatkoztak, akiknek a megkötött szerződés alapján járó kártérítést soron kívül kifizették. Nyilván ezek a pozitív tapasztalatok inspiráltak egyeseket biztosítási csalások elkövetésére.

Felgyújtotta a saját házát

P. János jákói lakos megirigyelte a legutóbbi tűzvész alkalmával leégett szomszédait, akik a biztosító társulatnál házaikat tűzveszély ellen biztosították és így kárpótlást kaptak, P. is biztosította kis lakházát, mely ezután pár napra leégett. Minden jel arra mutat, hogy a ház gazdája maga gyújtotta fel, de nem lehetetlen az sem, hogy más által gyújtatta fel, azon reményben, hogy az összeget mielőbb felveheti. Dörgicsey János jákói jegyző a tüzesetről azonnal jelentést tett a pápai járás főszolgabírájánál, ki ez ügyben a vizsgálatot megindította.

Pápai Lapok 1888. november 4.

Az időben folytatott tekervényes barangolásunk számos felkavaró esetre engedett bepillantást. Nyilván sok múlt a cikkíró stílusán is, hogyan láttatja a szörnyűségeket. Ennek

ellenére több évtized tudósításait áttanulmányozva a legnagyobb érzelmi hatást az a – feltehetően lapzártá után érkezett – közlemény gyakorolta ránk, mely mindössze két tömondatból áll.

Távirat
Érkezett 8 óra 20 perckor este.
Erzsébet királynét egy olasz anarchista törrel
szíven szúrta.
A felséges asszony meghalt.

Pápai Közlöny 1898. szeptember 11.

E) ÚJSÁGÍRÓK, SZERKESZTŐK

A meghökkentő, megdöbbenő, néha megmosolyogtató események felvillantásához régi újságcikkek sorát idéztük, melyek nélkül ez a kiadvány aligha jöhetett volna létre. Hálásak is vagyunk ezért a tudósítóknak, szerkesztőknek. Vagy inkább hálátlanok? Eljött ugyanis a pillanat, hogy most egy kicsit bántsuk őket. Vajon nem azért közöltek le oly sok bűnügyi témájú tudósítást, mert ezáltal akarták olvasóik számát gyarapítani? Meggyőződésünk, hogy ők sem voltak mentesek ettől a szakmai gyarlóságtól. És egyebektől sem. Bár ott munkálkodik bennük egy magasabb erkölcsiség, amit egy vezércikkben még krédóként⁶ tárnak az olvasó elé ...

Néhány komoly szó

Napjainkban nagyon sokszor halljuk hangoztatni e frázist: a sajtó nagyhatalom! A sajtó már nagyon sok életrevaló eszmének készítette elő útját, elvetvén előbb a magokat a közvéleményben, mely azután a magoknak termékeny talajává vált. De sajnos, hogy a sajtónak is van árnyoldala, mert amint sok üdvösnek, szépnek és jónak tényezője lehet, úgy veszélyessé is válhatik visszaélései, túlkapásai által. Valóban tűz az, amellyel meg lehet gyújtani az oltár gyertyáit, de lángba lehet vele borítani a közboldogság, közjólét templomát!

⁶ hitvallás, alapelv

Az árnyoldalak egyike a rossz olvasmányok elterjesztése. Nagyon jól mondja Lacordaire: „Az ember egyedül azt olvassa, mi megfelel izlésének, s azt, amiben kedvét leli, értelmességének mérlegéül szolgál.” Már pedig ama kórjelek közt, melyeknek tanúi vagyunk, egy sem tűnik annyira szembe, mint az ábrándteli könyvek iránti előszeretet, vagyis azon művek kedvelése, melyek mit sem szólnak az észhez, és egyedül a képzelőtehetséghez vagy pedig az érzékiséghez fordulnak. Az ilyenek száma végtelen. Már nem is elégszenek meg vele, hogy azokat egy anyagilag is komolyabb alakban, kötetenként juttassák az olvasóközönség kezébe, hanem külön ívekben, röpiratokként szórátanak azok a világba, és nincs olyan hírlap, vagy folyóirat, mely létét elég biztosítottnak hinné, hacsak olvasóinak ilyen gyermekecs táplálékot nem nyújt.

Pápai Lapok 1876. november 25.

... azonban ennek lendülete nem tart ki még egy naptári évig sem. Ekkor kiderül, hogy az elvekhez leginkább olyan időkben könnyű ragaszkodni, melyek nem kényszerítik az embert színvallásra. Ha azonban a városban felbukkan valamilyen szenzáció, legyen az bármilyen alantas is, a sajtó nem hallgathat róla.

Kétfejű gyermeket mutatnak városunkban a „Fehérlő” előtt. Megtekinteni érdemes, mivel ilyesmit ritkán lehet látni, ezért mint ritkaságot ajánljuk a közönség figyelmébe. Ugyanott látható két törpe nő is, az egyik 27, a másik 32 éves.

Pápai Lapok 1877. november 18.

Ezen kívül egy további turpisságra is rájöttünk. A társadalom tehetetlenségi nyomatékának eredményeként egyes problémák állandósultak, hiába hívta fel rá a lap nyomatékosan a figyelmet. Teltek a hónapok és az évek, de semmi nem változott. Ekkor a Pápai Közlöny szerkesztője, Pollatsek Frigyes azt is megengedte magának, hogy ugyanazt a cikket, egyetlen szó változtatása nélkül, lapjában újra leközzölje. A két megjelenés között annyi idő azért eltelt, hogy az olvasók ezt aligha vették észre. Ezt tekinthetnénk akár szakmai etikátlanságnak is, de az is lehet, hogy elébe ment Seltman Rezső filozófus gondolatának, aki „A

⁷ francia dominikánus szerzetes

fejlődés törvényszerűtlensége a történelemben” című 1926-ban Kolozsvárott megjelentetett művében így fogalmaz: „Az ember, mint a történés egyedüli aktív szereplője állandó, mint maga az idő: fejlődés nincs részére, csak formai változás, az időben pedig úgy áll, mint az egyiptomi freskók lova.”

E kisvárosi újságok fontos küldetésüknek tartották a köz számára fontos vívmányok (vasútépítés, közvilágítás stb.) meghonosításának előmozdítását, a lakosság kulturális és morális felemelését, az emberek közötti szolidaritás erősítését. A lapkészítők személyes példamutatása nyilván hitelessé tette volna szentenciáikat. Ők azonban néha más elvek szerint éltek, mint amilyeneket meghirdettek. Haladó szellemű emberekként a párbajt, a konfliktuskezelésnek e véres hagyományát egyértelműen el kellett volna utasítaniuk, azonban nem ezt tették. Megyénk kommunikációs fellegvárainak képviselői száználmas kakaskodásba kezdtek, majd „hősiességükről” saját lapjukon keresztül informálták olvasóikat.

Párbaj a fekete-sárga zászló⁸ miatt

Pénteken reggel 5 órakor a pápai lovassági lakánya kertjében pisztolypárbajt vívtak Jutassy Ödön, lapunk szerkesztője és Várkonyi Dezső, a „Veszprém” szerkesztője. A feltételek súlyosak voltak; háromszori golyóváltás 30 lépés távolságról, 5-5 lépés avansszal⁹. Célzási idő 10 másodperc. A második golyóváltásnál mindkét fél pisztolya csütörtököt mondott, a harmadik lövésnél Várkonyi golyója néhány centiméternyire süvített el Jutassy füle mellett. Sebesülés egyik részről sem történt. A felek a párbaj után nem békültek ki.

A párbaj előzményeül szolgált az Esterházy Móricz gróf főispán által a koronázási jubileumkor kitűzött fekete-sárga zászló, amiért a Pápai Közlöny élesen megtámadta a főispánt, akít a „Veszprém” védelmébe vett, mint a megye hivatalos lapja. Erre lapunk múlt számában „Válasz Veszprémnek” című cikk jelent meg, amelynek kitételeit Várkonyi magára nézve sértőnek találta. Emiatt történt a kihívás.

Pápai Közlöny 1892. július 3.

⁸ az osztrák császár zászlaja, mely sértette a magyar nemzeti érzést

⁹ közeledés az egyes lövések között

A szakma becsületét később egy veszprémi férfi szerezte vissza. Helyén volt az esze és a szíve, életével mit sem törődve, hössé avanzsált.

Egy újságíró önfeláldozása

Kompolthy Tivadar, újságíró kollégánk, a Veszprémi Független Hírlap volt felelős szerkesztője áldozata lett emberbaráti érzésének, Balatonalmádiban, hol neki is van háza és szőleje, múlt szombaton kigyulladt egy fővárosi tanár villája, melyben most csak a vincellér lakik családjával. Összeszaladt egész Almádi község lakossága, de a vincellér bennrekedt gyermekéért senki sem mert bemenni. Kompolthy is a tűzhöz jött s rögtön berontott az égő házba. Miután a gyermeket nem találta, vissza akart térni, de e pillanatban az összes égő gerendázat a mennyezetet áttörve, a bátor férfiút maga alá temette. A bámészkodók most már segítségére mentek és kihúzták az égő törmelék alól, de már akkor alig volt benne élet. Eszméletlen állapotban szállították családja körébe, akinek tagjai csak ekkor értesültek a szerencsétlenségről. Kétségbeesett felesége Veszprémbe sürgönyözött két orvosért, kik pár óra múlva mindketten megjelentek a betegnél. Kompolthy már akkorára magához tért, az orvosok azonban állapotát igen súlyosnak találták.

Pápai Közlöny 1899. október 15.

A korabeli sajtó rendkívül éles kritikával illetett minden számára nem tetsző jelenséget. Az önmarcangoló vezércikkek, rövidhírek azt mutatják, hogy az emberek közömbössége számos probléma, napi bosszúság forrása volt.

Alighogy elkezdődött a tél és leesett a hó, máris meggyűlt a rendőrség baja a tisztelt közönség közömbösségével. Ott fekszik a járdákon a hó, hegyek nőhetnek belőle, nyugodtan nézi azt a lakos és boltbérő. Nem ritkán akkorát csúszi, botlik maga is bennük, hogy majd nyakát szegi, de azért a havat a járdáról le nem hanyatja, a hóbuckákat fel nem vágatja, egy kis hamut, homokot vagy fűrészpport nem hintetne még akkor sem, ha a hajdú annyira dobol is, hogy majd füldobja beszakad a dobpergéstől. Ha azután valaki elcsúszi, kezét vagy lábát töri, a rendőrséget okolják és szidják.

Pápai Lapok 1876. november 18.

Evvel a karakterünkkel azért fontos önkritikusan szembenézni, mert más-más preventációs stratégiák alkalmazhatók egy individualista közösségben, mint egy olyanban, melynek tagjai összetartanak. A Szomszédok Egymásért Mozgalom (SZEM) az utóbbi húsz évben jelentős népszerűsége tett szert bűnmegelőzési témájú előadásokon, publikációkban, szórólapokon. Ennek ellenére úgy ítéljük meg, hogy e program összességében megmaradt az elmélet szintjén. Nem állítjuk, hogy nincsenek olyan családi hangulatú aprófalvak, kertvárosi utcák, panelházak, melyek lakói a Szomszédok című teleregény szereplőit idéző módon figyelnek egymás gondjára, bajára, osztoznak örömeiben. Az viszont meggyőződésünk, hogy ezek csak spontán jöhetnek létre, nem teremthetők kívülről diktált racionális érvek alapján. Jól mutatja mindezt a következő, egészen megdöbbentő tudósítás.

Rendőri – 2365/Rk, 1876.

Sajnosan kell tapasztalni, hogy éji tüzesetek alkalmával a városi lakosság nemcsak oltani nem megy, hanem egész közömbösséggel – ha nem szomszédjában ég – visszafekszik puha ágyába s alussza édes álmait, míg embertársa vagyonát a pusztító elem elhamvasztja. Annyit sem tesz meg, hogy égő gyertyát vagy mécsest tenne ablakába, hogy a tűzoltók a koromsetétben gyorsan és bizton haladhassanak a vész helyére. Felhívatik tehát a városi lakosság, hogy éji tűzvész esetén utca felőli ablakába égő gyertyát vagy mécsest tegyen, s addig égve ott hagyja, míg a vész véget nem ér. E részbeni hanyagság szigorúan büntettetik.

Pápán. november 29. 1876. a rendőri hivatalból. Czink János kapitány

Pápai Lapok 1876. december 2.

Mint az eddigiekben láhattuk, az újságok egyes bűncselekmények ismertetésénél időnként preventációs tanácsokkal is ellátták az olvasókat, és elmarasztaló cikkeikkel támadták a jogszabályokat figyelmen kívül hagyókat. Ezen kívül közzétettek olyan reklámokat is, melyek a kereskedelemben tapasztalható visszásságokat kísérelték meg felszámolni. A gyártók, forgalmazók számtalan alkalommal a lapok hasábjain voltak kénytelenek megvédeni termékeiket a hamisítóktól.

ÓVÁS

Miután az 50 év óta egész monarchiánkban előnyösen ismert
APOLLÓ-SZAPPAN
 különböző gyárak által „Apolló”, „Apolleo” stb. címek és jegyek
 alatt leginkább silány értékű minőségben, hamisítva jó forgalomba,
 felhívjuk a közönség figyelmét, hogy csak azon
Apolló-szappan
 valódi, melynek minden darabján az itt látható védjegy előfordul.

← **UTÁNZÓK TÖRVÉNYESEN FENYÍTETNEK.** →

Kapható minden nagyobb kereskedésben.

Cs. és kir. udvari és szabadalmazott

Apolló-gyertya-, szappan- és illatszergyár

Bécs, VII. Apollogasse 6.

Pápai Közlöny 1892. július 31.

Figyelmeztetésül

Ismeretes ama siker, melyet konyakunk kiváló minősége és gyárunk megbízhatósága által nem csak Ausztria-Magyarországon, hanem külföldön is elért. Furfangos és találékony kereskedőket ez rövid idő óta arra bírta, hogy jó hangzású főúri neveket vásároljanak, hogy ily köpeny alatt látszólag szolid, de tényleg csak papíron létező grófi konyakgyárakat alkothassanak.

Egy újabb ily névvásárlás és küszöbön levő gyáralapítás kényszerít bennünket eme figyelmeztetésre. Tekintve azt, hogy az ily módon alakult cégek törekvése oda irányul, hogy lármás vásári reklám segítségével a hiszékeny közönséget kizsákmányolják, s hogy ily eljárás a magyar konyakipar életfeltételeit veszélyezteti, kénytelenek voltunk ezen konyakgyár szédelgést illetékes helyen feltárni, meg lévén győződve, hogy az illetők méltó büntetésüket ki nem kerülik.

A Gróf Keglevich István-féle Promontori konyak- és borszesz-gyár igazgatósága. Budapest.

Pápai Közlöny 1892. szeptember 11.

A korabeli hirdetések tanulmányozva megállapíthatjuk, hogy a marketing terén sincs új a nap alatt. „Vásárolj magyar terméket!” adta ki a Magyar Termékek Nonprofit Kft. néhány évvel ezelőtt a jelszavát, melyet azóta sok honfitársunk magáévá tett. Azt viszont csak kevesen tudják, hogy ezt a válaszreakciót nem a 2008-ban kirobbant világválság hívta életre először, hanem ennek is hagyományai vannak. Nem első ízben él át nemzetgazdaságunk nehéz időket. Ilyenkor különösen fontos, hogy a hazai vállalkozások kapjanak megrendeléseket. A korabeli vezércikkek visszatérően kritizálták azt a magatartást, hogy külföldi, elsősorban bécsi árut vásárolnak az emberek, a tehetősek pedig nyaralásaik során a határon túli fürdőket preferálják, miközben a hazaiak legalább olyan magas színvonalú szolgáltatásokat nyújtanak. (Ekkor még belföldinek számítottak a Felvidék patinás fürdői is.) Egy élelmes kereskedő azonban nem a moralizálástól várta a megoldást, hanem újsághirdetésében a tanulatlan ember szintjén is érthető módon fogalmazta meg a követendő magatartást.

Pápai Közlöny 1900. október 7.

Szűk másfél évtized elteltével a világháború új lendületet adott Herczog kampányának, ekkor a konyakra már igent mondott a társadalom, feltéve, ha az hazai gyártótól származik. A következő „haditudósításból” pedig az is kiderül, hogy francia főbiánk sem Trianonnal kezdődött.

A francia ipari termékek ellen

Az a minden kritikán aluli magatartás, melyet a franciák kedves orosz szövetségesük kedvéért a védtelen magyarok, osztrákok és németek irányában tanúsítottak, immár mind a három nemzetben megteremtette a visszatorlás gondolatát. Magyarországon, de főképpen Budapesten minden ellen irtóháborút indítottak, ami francia. A különféle elnevezésű mulatók hamarosan megváltoztatták a fővárosban neveiket, a francia pezsgő, a francia olaj, a francia konzerv, de végül a hölgyek jóvoltából a francia divat is elvesztette azt a varázsát, amellyel eddig lenyűgözve tartotta a lelkeket. Egy dolgot azonban szinte mindannyian elfelejtettek, bojkott alá vonni, s ez a francia konyak, holott talán ez lenne a legkönnyebb dolog. A borból párolt italt a technika vívmányai következtében ma már Magyarországon is, különösen Fiumében¹⁰ sokkal jobb minőségben készítik, mint akár a legelső francia gyárakban. Az Adriatica Cognac Lepároló Részvény-Társaság Fiume forgalomba hozott borpárlata „Fiume Cognac Medicinal” név alatt minden jobb csemegeáru és italmérő üzletben kapható. Az Adriatica fiumei gyógykonyakja azon felül, hogy jobb a francia gyártmányoknál, tetemesen olcsóbb is. Talán eddig az is volt a legnagyobb hibája, hogy olcsóbb volt a franciánál. Végre megtört a varázsa és a magyarok csak fiumei konyakot fognak fogyasztani.

Pápai Lapok 1914. szeptember 27.

A konyakot (brandyt) azonban egyelőre még ne bontsuk fel, várjuk meg vele az előszóban beharangozott ételeinket. Ezt az italt ugyanis nem aperitifként, hanem digestifként fogyasztották annakidején, azaz étkezés után, az emésztést elősegítendő.

¹⁰ ma Rijeka (Horvátország)

„Az a meglátásom, hogy többnyire a jelentéktelen esetek adnak lehetőséget megfigyelésre és vizsgálódásra, az ok és az okozat közötti összefüggés elemzésére, amely valóban érdekessé tesz egy nyomozást. A komolyabb bűnügyek általában egyszerűbbek, mivel minél súlyosabb a bűn, rendszerint annál nyilvánvalóbbak az indítékok.”

Sir Arthur Conan Doyle

BARANGOLÁS VESZPRÉM MEGYÉBEN

I. A „MAGYAR TENGER” KELETI KAPUJA, avagy a Balatonalmádi Rendőrkapitányság illetékességi területén

1) Vikendházak hívatlan látogatói

Bűnmegelőzési túránk kiindulópontja Balatonkenese városa, melynek fekvése közigazgatási szempontból periferiális, mivel három megye (Fejér, Somogy és Veszprém) határvidéke ez. Nem szerencsés adottság a bűnözés szempontjából, mivel tág teret ad a megyehatáron túlról érkező elkövetőknek, akik szezontól függetlenül elsősorban betöréses lopásokat (családi ház, nyaraló) követhetnek el. Az állandóan lakott épületek csak napközben veszélyeztetettek, amikor a családtagok munkában, iskolában vannak, ezzel szemben a hétvégi házak a hideg hónapokban lényegében folyamatosan ki vannak téve az illegális behatolásoknak.

Ez utóbbiakat a támadás két irányból is érheti. Egyrészt a betörők, másrészt a csavargó, hajléktalan életmódot folytató személyek részéről. A betörő látogatását rövid időre korlátozza, és ennek során azokat a tárgyakat keresi, melyek viszonylag könnyen értékesíthetők. Nyilván egy nyaralóépületben szezonon kívül nincs esélye készpénzt vagy ékszereket találni, ellenben szórakoztatóelektronikai és más, a nyári örömeket szolgáló és a kerti munkákhoz kötődő műszaki cikkeket már összegyűjthet. Merőben más a helyzet, amikor áttelelés céljából költözik az elkövető a házba, aki ily módon pótolja nem létező otthonát, biztosítja táplálékát. Ez esetben ott tartózkodása napokban, sőt akár hetekben is mérhető. Használja a szobákat, konyhát, fürdőszobát, fogyaszt az ott tárolt tartós élelmiszerekből, italokból, élvezeti cikkekből. Távozásra mindössze két dolog készítheti. A készletek felélése vagy a jelenlétének felfedésétől való félelem. Amennyiben ez bekövetkezik nagy valószínűséggel egy másik, hasonlóan kedvező adottságú hétvégi házba költözik tovább.

Ezeknek a bűncselekményeknek a megelőzése egyike a legnehezebb feladatoknak. Bár a településen rendőrőrs is

működik, és a polgárőrség is járőrözik, visszatérő ellenőrzéseit egyik szervezet sem tudja olyan gyakorivá tenni, hogy valamennyi ilyen támadást kivédjen. Megnyugtató megoldásra csak kisebb-nagyobb anyagi ráfordítás útján juthat a tulajdonos. Az egyik lehetőség az objektum műszaki védelmi szintjének emelése, elsősorban a nyílászárók megerősítésével, szükség esetén cseréjével, ami egy egyszeri, de jelentősebb beruházás. A másik valamilyen távfelügyeleti rendszerhez való csatlakozás, mellyel egy vagyonvédelmi céget bíz meg a megrendelő az épület védelmével, és e szolgáltatás díját folyamatosan fizeti. Magától értetődően e két megoldás kombinálása magasabb szintű biztonságot eredményez. Egyiket sem szokták szeretni az anyagi terhek miatt. Az adott ingatlanra köthető biztosítás lopáskárra történő kiterjesztése könnyebben megfizethető segítséget nyújthat, azonban a bűncselekmény bekövetkezését nem akadályozza meg, csak a felmerülő kárt enyhítheti. Bármely lehetőség választása esetén is érdemes a nyaralóban hátrahagyott értékek körét egy optimális szint alatt tartani, csökkentendő a potenciálisan elszenvedhető veszteségeket.

A fentiekben ismertetett jelenség nem kizárólag itteni probléma, hanem a Balaton parti települések többségét jellemzi.

Ezzel szemben Kenese a tátorján (Crambe tataria) leggazdagabb hazai élőhelye, és alig van még olyan vidéke az országnak, ahol találkozhatunk vele. A löszhátakat kedvelő és a káposztafélékhez tartozó, fehérvirágú növény répához hasonló, méternél is mélyebbre hatoló gyökere a „tatarkenyér”, mely inséges időkben a szegény emberek táplálékául szolgált. A termés beérését követően az elszáradt növény leválik a tövéről és ördögsekérként görög tova, hogy magvai minél messzebbre eljuthassanak. Ételreceptjeink között bármennyire is keresné, nem talál majd a Kedves Olvasó olyat, melynek alapanyagai között szerepel a tátorján. Ennek oka igen csak prózai, szűkülő termőhelyei miatt fokozottan védett növény.

Tátorján

A Balatonkenesei Tátorjános Természetvédelmi Terület bár szabadon látogatható fontos tudnunk, hogy a taposási károk megelőzése céljából a kijelölt gyalogutakról, ösvényekről letérni tilos.

A Soós-hegy meredek partfalába mesterségesen vájt üregek a Tatárlikak, ahol időszakosan emberek éltek, bujkáltak. Nem zárható ki, hogy esetenként bűnözőknek is otthonul szolgáltak. Csehország egyik híres betyárja, Ledriřiček a szilaj folyású Divoká Orlice fölé emelkedő, függőleges sziklafal csaknem elérhetetlen magasságban nyíló barlangjában húzta meg magát a szájhagyomány szerint. E bűvöhely hasonlósága nem csak morfológiai a Tatárlikakkal, hanem az is egybeesik, hogy ma mindkettő természetvédelmi területen található, és tanösvény vezet hozzá.

Tatárlikak (Balatonkenese)

Ledriřiček sziklája (Csehország)

Utunkat észak felé folytatjuk tovább a járási székhely, Balatonalmádi irányába. A város rendőrkapitányságának létszámát a nyári hónapokban megerősítik, annak érdekében, hogy a szezonális bűncselekményeket alacsony szinten tartsák. A helyi polgárőr szervezetek is erejükön felül teljesítenek annak érdekében, hogy a Balaton biztonságos üdülöhelyként maradjon

meg az idelátogató vendégek tudatában, és a tervezett időt kitöltve, kizárólag kellemes élményekkel térjenek haza.

Polgárőrség elnevezéssel már az első világháború kitörését követően is jöttek létre szervezetek. Nem a rendőrség munkájának támogatására, kiegészítésére, mint manapság, hanem a rendvédelmi szervek frontra vezényelt tagjainak hátországbeli pótlására. A háború az élet minden területére rányomja a bélyegét, a közrend, a közbiztonság is megsínyli azt, hát még akkor, ha a fenntartására hivatott testületek létszáma csökken. Az őrszolgálatot ellátó katonákat is polgárőrökkel igyekeztek kiváltani. Az önkéntességre alapoztak, melyre próbáltak ösztönzően hatni.

Polgárőrség Pápán

Minden ember érzi, valamennyien tudják, hogy történelmi napokat élünk. Az időnk méhe nagy dolgokat rejteget magában. Ha azt akarjuk, hogy a világ e legnagyobb háborújából ne mi kerüljünk ki vesztesen, a nemzet minden egyes tagjának egész tehetségét fel kell ajánlania a szent ügy érdekében.

Megérezte ezt a békében oly sokat ócsárólt „mai” fiatalság is, melynek önfeláldozó áldozatkészsége a márciusi nagy ifjakéra emlékeztet. Egész régió azoknak a száma itt Pápán is, akik önként kívántak belépni a hadseregbe. De nem kisebb elismerésre méltó azoknak, az ifjaknak, az áldozatkészsége sem, akik hétfőn reggel megjelentek a polgármesteri hivatalban s előadták, hogy mivel a városi tisztviselői karból és rendőrségből sokaknak be kellett vonulniuk, hajlandók teljesen díjtalanul bármilyen közigazgatási teendőt magukra vállalni. A tanács a lelkes ifjak szolgálatát a város közönsége nevében mély hállával fogadta s a 25 idősebb jelentkezőből polgárőrséget szerzett. Még aznap délután megjelentek Pápa város utcáin a nemzetiszín-karszalagos szimpatikus polgárőrök, akik valamennyien revolvert is kaptak. Sőt egynémelyiküknek rendőrruha és kard is jutott.

Pápai Lapok 1914. augusztus 9.

Polgárőrnek lenni békeidőben is dicsőség. Bár a jelentkezőknek nem tudunk sem revolvert, sem pedig kardot ígérni, ez talán senkinek sem szegi majd kedvét.

2) Mit rejt a törölköző alja?

A mai Balatonalmádi területén állt többek között az a Torgyópi csárda, melynek mestergerendája jelölte ki egykor a határt Veszprém és Zala vármegyék között. A legenda szerint az alatta álló asztal lehetővé tette, hogy a betyárok együtt borozgassanak a rájuk „vadászó” pandúrokkal, akiket állítólag kötött az illetékességi területük, és hivatali ügyben nem léphették át a megyehatárt. Ezek után a betyároknak már csak arra kellett odafigyelniük, hogy a csárdába belépő pandúrok melyik megyéből jöttek, és ehhez viszonyítva mindig az asztal ellenétes oldalát kellett elfoglalniuk. Ez esetben ugyanis nem eshetett bántódásuk.

Almádiban érjük el az első olyan strandokat is, melyek országos híresek és egy-egy kánikulai hétvégén több ezres tömeget fogadnak. Népszerűségük nem csak az enyhülést kereső turisták körében töretlen, hanem az ő megkárosításukra szakosodott bűnözők is, döntően ezeket keresik fel.

Szitakötő levendulán

A vízparton a legnagyobb veszélyforrást a fűre leterített törölközők jelentik. Ezzel jelöli ki ugyanis, az adott földterület ideiglenes használója érdekszférájának határait. Ha ő maga

személyesen nincs is jelen, e színes frottírdarab tiszteletet ébreszt a többi látogatóban, és „birtokát” általában nem háborgatják. A törölközőt így szerencsétlen módon egy második funkcióval is felruházza tulajdonosa, mely nem más, mint a védelem. Valószínűleg a területfoglalás szimbóluma – mely egy íratlan szabály kölcsönös elfogadásán alapszik – s fejlődött az idők során irrealisztikusan tovább, és vált a vagyonmegóvás ugyancsak szimbolikus eszközévé is. Csakhogy ennek elfogadottsága már korántsem olyan egységes a strandlátogatók társadalmában.

Pandúrgulyás

Hozzávalók:

Borjúlápocka 80 dkg

Füstölt kolbász 30 dkg

Gomba 15 dkg

Zöldborsó 15 dkg

Sárgarépa 15 dkg

Petrezselyemgyökér 10 dkg

Vöröshagyma 10 dkg

Zöldpaprika 10 dkg

Paradicsom 5 dkg

Tejföl 1,5 dl

Tejszín 2 dl

Olaj/zsír 10 dkg

Fűszerpaprika

Tárkony

Kapor

Babérlevél

Őrölt bors

Mustár

Ecet

Só

Pörköltalapot készítünk. Zsivadékon a hagymát aransárgára pírítjuk. Rátesszük az 1x1 cm-es kockákra vágott húst. Addig pírítjuk együtt, míg a hús mindenütt kifehéredik. Ekkor hozzáadjuk a kockákra darabolt paprikát és paradicsomot. Továbbpirítjuk körülbelül 5 percig, majd megszórjuk fűszerpaprikával, elkeverjük, felengedjük annyi vízzel vagy húslevessel, amennyi ellepi. Sót, őrölt borsot adunk hozzá, majd fedő alatt félpuhára pároljuk. Ha közben elfőné a levét, pótoljuk. Ha a hús kezd puhulni, hozzáadjuk a karikára vágott sárgarépát, petrezselyemgyökeret, a szeletre vágott gombát, és a zöldborsót. Felöntjük annyi lével, hogy ellepje, hozzáadjuk a kaprot, babérlevelet, tárkonyt, és addig főzzük, míg minden alkotóeleme meg nem puhul. Közben a füstölt kolbászt karikákra vágjuk, zsivadékban megpirítjuk, és hozzáadjuk a gulyáshoz. Ha minden megpuhult, a tejfölt, a tejszínt és a mustárt elkeverjük az ecettel, és kb. 2 dl forró gulyás lével, majd az elkészült ételhez adjuk. Kiforraljuk és után ízesítjük.

Míg a korábban érkezett jogát a lefedett földterületre elismerik, addig, aki értéktárgyakat rejt a törölköző alá, azt sok esetben csak baleknak nézik. Ez a körülmény azonban valamilyen rejtélyes oknál fogva – mely lehet akár a gondolkodásbeli restség is – nem csökkenti e „vagyonvédelmi” megoldás népszerűségét. Ennek a következménye pedig évről-évre számos, a nyaralást megrontó lopás elszენvedése.

A jelentősebb strandokon zárható kabinok vehetők igénybe díjfizetés ellenében. Ez egyaránt biztosítja az öltözködés intimitását, valamint az utcai ruhák tárolását. Pszichológiai hátránya, hogy a zárhatóságból sokan arra következtethetnek, hogy itt pénzüket, irataikat és más értékeiket is biztonságosan tárolhatják. E szolgáltatás akkor lesz vagyonvédelmi szempontból teljes, ha párhuzamosan értékmegőrzőt is működtetnek, és erre a kabinban jól látható helyen elhelyezett matrica fel is hívja a figyelmet.

KI ISZIK TÖBBET A VÉGÉN?

Az ÉRTÉKMEGŐRZŐ díja

éppen egy korsó SÖR ára,

de ha megspórolja és jön a tolvaj

jut-e majd
pénze még
másodikra,
harmadikra?

Amennyiben az értékmegőrző díját (általában csak egy korsó sör ára) a vendég megfizeti, veszélyeztetettségét minimálisra csökkentheti. Tény azonban, hogy sokakat a szolgáltatás ára visszatart attól, hogy éljenek vele. Tárolókapacitása is véges, így pénztárcán, iratokon és kulcson kívül más, nagyobb térfogatú érték őrzésére nem alkalmas. Minden terjedelmesebb és a vízbe be nem vihető, de a tolvaj számára vonzó tárgyat célszerű még az indulás előtti készülődés során tudatosan otthon hagyni. Ha ez nem lehetséges jó, ha a strandolók közül egy fő mindig a törölközőnél marad.

Az esti, éjszakai időszak is hordoz magában veszélyeket. Bár csak szórványosan, de ilyenkor is válnak áldozattá romantikát kereső fürdőzők, otthonról kimaradó fiatalok, illetőleg a vízparton éjszakázók. Nyitvatartási időn túl a strand infrastruktúrája nem üzemel, a személyzet nincs jelen, a térítésmentesen ott tartózkodók pedig, kiszolgáltatottak. Abból indulnak ki, hogy egyedül használják az általuk kiválasztott partszakaszt, ezért ruháikat, értéktárgyaikat minden félelem nélkül hagyják hátra a szárazon. A sötétség beálltával nincs lehetőségük bentről, a vízből szemmel tartani azokat, ami kedvező lehetőséget teremt az alkalmi tolvajok számára.

42
78
31
4 73 8
7 12 3
2 48 1
1 22 7

13 24 78
..
..
..

VIGYÁZAT MÉLYVÍZ !

Ha visszanéz, látja még innen a legközelebbi törölközőt?

És a sajátját?

Hát azokat az értékeit, amelyeket törölközőjével takart le?

Füredi mazsolás rizlingleves

Hozzávalók:

Balatoni olaszrizling 1,6 l

Liszt 4 dkg

Tejföl 4 dl

Tojássárgája 4 db

Mazsola 20 dkg

Kristálycukor 20 dkg

Vaníliás cukor 1 csomag

Fahéj

Szefűszeg

Citromhéj

Citromlé

A fahéjból, szegfűszegből, citromléből és a citrom héjából 1,5 dl vízzel 10 perc alatt fűszerkivonatot főzünk. Közben a bort a kristálycukorral és a vaníliás cukorral felforraljuk. Hozzáadjuk a mazsolát, majd beleszűrjük a korábban elkészített fűszerkivonatot. Végül a tejfölt a tojások sárgájával és a liszttel simára keverjük, és egy kevés meleg borral elkeverve a leveshez adjuk. Jól kiforraljuk, esetleg után ízesítjük.

Hidegen és melegen is fogyasztható.

II. VÉGIG A RIVIÉRÁN, avagy a Balatonfüredi Rendőrkapitányság illetékességi területén

Utunkat nyugat felé folytatjuk tovább az északi parton. A Balatonalmádi és Balatonfüred közötti partszakaszt balatoni Riviérának is nevezik. Július és augusztus hónapokban a forróság elől enyhülést kereső budapestiek, fehérváriak autókaravánjai erre haladnak tovább a „Balaton fővárosa”, a lassacskán két évszázados múltra visszatekintő Anna bálok helyszíne felé.

E nemzetközi hírű rendezvény fényét, hangulatát ma már aligha kötnénk össze Haynauval, vagy az első részben is említett Paskieviccsel, noha a bál névadója nem más, mint az a Horváth Anna Krisztina, aki később Kiss Ernő felesége lett. A férj amennyire szerencsés volt a szerelemben, annyira végzetesen alakult katonai pályafutása, mivel ő volt az egyik aradi vértanú, akkor már altábornagyi rendfokozatban.

A Balatonfüred – Csopaki borvidéket Alsóörsnél érjük el, mely Zánkáig húzódik. Azt itt természetett szőlő ellenálló képességéért a talaj egyik összetevője, a permi vörös homokkő felelős, ez adja a föld sajátos, vörös színét. A táj jellegzetes szőleje az olaszrizling, mely itt érzi leginkább otthon magát. A szőlőtermesztés története egészen a római korig nyúlik vissza, melynek bizonyítékait megtalálhatjuk a Nemesvámos és Veszprémfajsz között fekvő Balácapusztán (Caesariana).

A kelet felől érkezők útjuk során egyesülnek a Balatont északról Győr – Veszprém irányából itt elérő nemzetközi (magyar, szlovák, cseh, német és dán) menetoszlopokkal, majd közösen özönlük el Csupak és Füred népszerű strandjait. Ez az invázió azonban egyáltalán nincs ellenünk, sőt a települési önkormányzatok és a helyi vállalkozók kifejezetten abban érdekeltek, hogy a „megszállók” létszáma minél nagyobb legyen.

„Az oroszok már a spájzban vannak!” hangzik el a magyar filmművészet egyik klasszikusának sokat idézett mondata.

Valóban, a Sármelléki reptérre közvetlen charter járat indul Moszkvából, ahova az elmúlt karácsony időszakában 600 turista érkezett, akiket az orosz hagyományoknak megfelelően sóval és kenyérral köszöntöttek. Célpontjuk egyelőre még Hévíz, Zalakaros és Sárvár volt, de csak idő kérdése, hogy megyénket is felfedezzék. Amikor ez bekövetkezik majd, akkor a Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság beosztottai ugyanúgy fognak örködni biztonságuk felett, mint a Balaton tradicionális vendégkörét alkotó nemzetek tagjaién. Utolsó információink szerint egyelőre nem szerepel az idegenforgalmi tervek között Paskievicsről wellness hotelt elnevezni (bár a magyar tarokk kártyajáték 19. század közepén kialakult „1.0-ás verziójának” állítólag ő a névadója), de Silov altábornagy még szóba jöhet, aki 1991. június 16-án utolsó szovjet katonaként hagyta el Magyarországot. A dátum lényegében megfelel az idegenforgalmi szezon kezdetének.

1) Csöndben kiürített csomagtartók

Visszatérve a nem légi úton, hanem autóval érkező vendégekre elmondhatjuk, hogy e közlekedési eszköz használata növeli a tóban felfrissülni vágyók veszélyeztetettségét. A törölközőben rejlő multifunkcionalitást nem csak mi kérdőjelezzük meg, hanem a strandolók egy tekintélyes hányada sem bíz benne. Ők más megoldásra esküsznek. Körültekintően mindent elzárnak a parkolóban hátrahagyott autóban. Pénzt, bankkártyát, iratokat, mobiltelefont a kesztyűtartóba, laptopot az ülés alá, ruhával teli táskákat, sportfelszerelést, kamerát stb. a csomagtartóba. Arra gondosan ügyelnek, hogy kívülről semmi se legyen látható. Ezek után a maximális biztonság hamis érzetével megváltják a jegyüket a bejáratnál, és önfeledten élvezik a pancsolást.

Ezek az emberek valószínűleg az élet más területein sikeresek és ott bölcs előrelátásról tesznek tanúbizonyságot. Ebben a helyzetben csak azért mondanak csődöt, mert alábecsülik a profi bűnözők felkészültségét, emberismeretét. A strandok környékén „dolgozó” gépkocsi-feltörő gyakran előbb érkezik a helyszínre, mint leendő áldozata. Az értékeknek a jármű rakodóhelyein történő szétosztását már biztos távolságból, „egyenes adásban”

kíséri figyelemmel. Nem megy olyan közel, hogy felfigyeljenek rá, csak annyira, hogy minden lényeges momentumot magában „lefényképezhessen”. Miután a kiszemelt autó bezárását követően magára marad, megvárja, míg utasai eltűnnek és belefeledkeznek a nyaralás örömeibe. Ezután óvatosan megközelíti a járművet és előveszi speciális célszerszámaint. A megfelelőt kiválasztva hangtalanul, nem ritkán roncsolás mentesen nyitja a zárat és különösebb sietség nélkül, szakszerűen távolítja el az utas- és a csomagtérből a tulajdonos féltve, de nem okosan őrzött értékeit.

Alighogy biztonságba helyezte zsákmányát, felfigyel egy másik parkoló autóra. Ennek a gazdája éppen megéhezett, és ezért kiugrott a strandról, hogy kivegyen némi pénzt a könyöktámasz belsejében „eldugott” pénztárcájából. Nem sokat vacakol, megnyomja a távirányítót, a felvillanó indexlámpák jelzik, hogy az autó immár újra zárva van, és visszaszalad a többiekhez, hogy harapjanak valamit. Még nem költötte el a család az ebédet, amikor a 60 °C-ra felhevült utastérben izzó pénztárca a maradék tízezres bankjegyekkel már a hidegvérű tolvaj zsebébe csusszan.

Jó napnak tűnik ez a mai. Ha az ember mellé szegődik a szerencse, akkor nem célszerű rövid műszakot tartani. A gépkocsi-feltörő tovább fürkészi a felhozatalt. Szeme megállapodik egy sokat sejtető egyterűn. Bár nem látta utasait, és azt sem, hogy hagytak-e hátra benne valamit, de az ösztönei azt súgják, ebben sem fog csalódní. Tíz perccel később újabb zsákmánnyal gazdagodik, és csak azt sajnálja, hogy nem volt elég szorgalmas a diákévei alatt, ellenkező esetben kiterjedt ügyfélkörrel rendelkező pszichológus is lehetett volna. Praxisa reklámszlogenje pedig így szólhatna: „Mutasd a slusszkulcsod és megmondom ki vagy! Mutasd az autódat és megmondom, mit rejtettél el benne!”

Amíg a tolvaj eufórikus állapotban távolodik a tetthelytől, addig menjünk be a sértettek után a strandra. Egyelőre mindnyájuk hangulata kifogástalan, csak fátyolfelhő foszlányok vannak az égen, a tó vize 24 °C, a jégről kivett sörösüveg felületén kiváló apró vízcseppek itt-ott egyesülnek, és tétován, lecsordogálnak. Az egyik család fejének telefonja azonban pittyen egyet, SMS

érkezett. Az üzenet olvastán: „Sikeres készpénzfelvétel: 100.000 HUF...” sűrű redők a homlokon, mögötte zakatolnak a gondolatok, már csak másodpercek vannak hátra a „riadó elrendeléséig”, a törölközők hevenyészett összekapkodásáig. Nem sokkal később a feljelentés megtételénél csak azért fogja elhallgatni, hogy a PIN-kódot feljegyezte a bankkártya tokjára, mert azt most már maga is mélyen szégyelli.

A másik két család öröme csak azért tart tovább, mert ők nem rendeltek ilyen banki szolgáltatást. Nekik nem pittyen az SMS, de majd visszatérve a parkolóba, a központi zár sem. Az autót ugyanis nyitott állapotban találják majd. Mire bejelentésüket a Balatonfüredi Rendőrkapitányság ügyeletére megteszik, addigra végeztek is már a rendőrök az első gépkocsi helyszíni szemlélével.

2) Prémiumkategóriás autók szökésben

Az autótolvajokat is vonzzák a strandok parkolói. Ennek két oka is lehet. Az egyik az, hogy a tulajdonos gépkocsitól való távolmaradásának ideje várhatóan elegendően hosszú ahhoz, hogy abba ne csak a védelmi eszközök kiiktatása férjen bele, hanem az is, hogy biztonságos távolságra jusson a járművel az elkövető, mielőtt a bűncselekményt még egyáltalán felfedeznék. A másik ok inkább szociológiai jellegű. Polarizálódó társadalmunkban az élet élvezetének különféle formái gyakran ugyanazon személyeknek a kiváltságai. Az értékeesebb gépkocsik tulajdonosai engedhetik meg maguknak a sokak számára már luxusnak tűnő nyaralást, így a strand közelében nívósabb kínálatból válogathat a tolvaj, mint egy lakótelepi parkolóban. Sőt, míg a drága autók a hétköznapiak során garázsban, vagy őrzött parkolóban „pihennek”, addig az elutazással járó változások eredményeként már jóval könnyebb prédává válnak az elkövetők számára. A külföldinek pedig, még azzal a hátránnyal is szembe kell néznie, hogy a helyismeret hiánya és a nyelvi nehézségek miatt lassabban tudja megtenni bejelentését, a forrónyomon üldözés megindításának késedelme pedig, minden perc elteltével az autótolvaj esélyét növeli.

A strandi lopások non plus ultrája¹¹ az az irritálóan szemtelen bűncselekmény, melynek keretében előbb a törölköző alá rejtett slusszkulcsot lopja el a tettes, majd annak birtokában nem sokkal később a hozzá tartozó, parkolóban hátrahagyott gépkocsit is.

A Balatonfüredi Rendőrkapitányság jelentős eredményeket ért el az autóval érkező strandlátogatókra specializálódott utazó bűnözők felderítésében, büntetőeljárás alá vonásában. Ez azonban nem elegendő az eredményes szezonzáráshoz, fontos, hogy a megelőzésben is jeleskedjenek. Ebben nincsenek teljesen magukra utalva.

A Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság és a balatonfüredi Széchenyi Ferenc Kertészeti Szakképző Iskola és Kollégium együttműködése keretében négy éve folyik rendészeti fakultációs képzés az oktatási intézményben. Az iskola mintegy 70 diákja a nyári szünidőben a Balatonfüredi Rendőrkapitányság irányítása mellett 10-12 fős turnusokban a Kisfaludy Strand parkolójában bűnmegelőzési információs minicentrumot működtet, illetőleg az idegenforgalmilag frekventált városrészekben és a Füred Kempingben járőröznek. Tevékenységük célja a nyaralók vagyonzbiztonságát erősítése. A diákjárőrök egyrészt felhívják a figyelmet a könnyelmű szokások lehetséges következményeire, másrészt jelenlétükkel visszatartó erőt gyakorolnak a strand parkolójában a gépkocsifeltörések, autólopások elkövetésére.

Amennyiben sikerült járművünket és felszerelésünket megőriznünk, folytathatjuk utunkat a Tihanyi félszigetre, a Balaton legizgalmasabb pontjára. Kerékpárral kellemesebb túrát tehetünk, mert több időnk jut a nézelődésre, és minden lélegzetvétellel beszippanthatjuk a tó vizének illatát.

A Balaton részben kiépített kerékpárutakon részben, pedig kerékpáros útjelző táblákkal kijelölt kiserforgalmú, üdülővezeti utcákon át körbeciclizhető. Ahol kerékpárút vezet ott a kerékpáros általában köteles azt használva közlekedni. Forgalmasabb településeken – mint például Balatonfüred – előfordulhat, hogy a vonatkozó közlekedési szabályokat nem

¹¹ felülmúlhatatlan, valaminek a netovábbja

ismerő gyalogosok elfoglalják, vagy leszűkítik a kerékpárutat. A Balaton körüli biciklizés egyre népszerűbb, viszont az ott közlekedő kerékpárosok sebessége és felkészültsége esetenként szélsőségesen eltérő. Ezekre a baleseti veszélyforrásokra jó idejében felkészülni.

Nyári időszakban a rév valószínűleg minden gyermeket ámulatba ejt, ahogy a kompok tömegével nyelik el az északi partról induló, és ontják magukból kifelé a déli partról érkező autókat. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park 2011-ben átadott Levendula Ház látogatóközpontja még ennél is érdekesebb látnivalóval szolgál a legkisebbeknek és az őket kísérő felnőtteknek. A Belső-tó partján álló intézményben földtörténeti, geológiai, biológiai ismeretekkel gazdagodhatunk rendkívül szórakoztató, interaktív formában. A filmvetítés és a kiállítás megtekintése után pedig egy igényes ajándékboltba is betérhetünk. Ez utóbbiban szürkemarha szalámit is forgalmaznak. A termék alapanyagául szolgáló, emblematikus állatok a közeli legelőn megtekinthetők, majd a tanösvényen folytatva utunkat elérhetjük az Aranyház nevű forráskúpot, az egykori gejzír maradványát, ami a félszigeten található forrásmészköből és hidrokvarcitből álló sziklaalakzatok legszebbike. A csekély hosszúságú és szintkülönbséggel járó sétaút pazar panorámával jutalmazza a természet csodái iránt érdeklődőket.

A nagy tóba benyúló félsziget és az abban lévő kis tó, amolyan madáchi „álom az álomban” szerkezet, ami egyben a látvány minőségét is tökéletesen jellemzi.

A félszigetről visszatérünk a 71. számú útra, ahol a tópart egy csendesebb, kevésbe felkapott szakaszát járjuk be.

Balatonudvari községben érdemes megállni és felkeresni a védett temetőt, melyben több mint félszáz, a 19. század elejéről származó, fehér mészkőből faragott, szív alakú sírkő található.

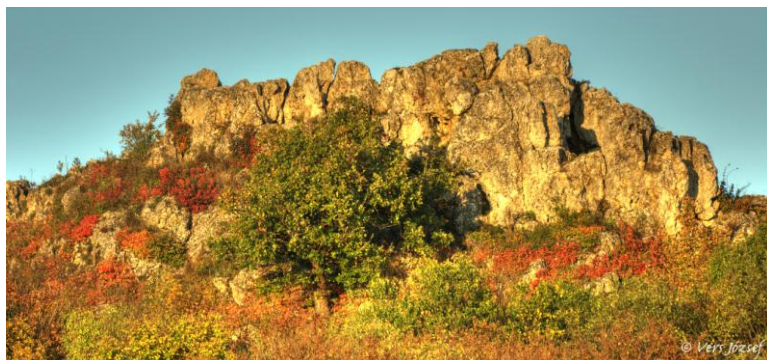
**Levendula Ház
(belső)**

**Tihany a
Belső-tóval**

Levendulás

**Szürkemarkarha
borjak**

Aranyház

**Balatonudvari
temető**

Tihanyi barátok eledele

Hozzávalók:

Sertéskaraj 1,4 kg

Sertésmáj 50 dkg

Csiperke gomba 30 dkg

Vöröshagyma 30 dkg

Zsír/olaj 15 dkg

Füstölt szalonna 40 dkg

Paradicsompüré 10 dkg

Só

Őrölt bors

Majoranna

Rozmaring

Cicégéhez:

Burgonya 1,5 kg

Vöröshagyma 15 dkg

Liszt 15 dkg

Zsír/olaj 1,5 dkg

Tojás 2 db

Fokhagyma 5 dkg

Só

Őrölt bors

A sertéskarajt felszeleteljük, enyhén kiveregetjük, besózzuk. A sertésmájat ceruzányi vastagságúra vágjuk, a gombát és a vöröshagymát pedig vékony szálra, úgynevezett gyufametéltre. A füstölt szalonnából adagonként egy kakastaréjt vágunk, serpenyőben kevés zsiradékon mindkét oldalát pirosra sütjük. Kiszedjük a zsírból, majd a lisztbe forgatott szelet húsokat a szalonnazsírban megpirítjuk, miközben jól átsütjük őket. Ha megsültek, azokat is kiszedjük, majd a visszamaradt sütőzsiradékban megpirítjuk a hagymát, a májat és a gombát. Borsot, majoránát, rozmaringot szórunk rá, majd paradicsompürét és sót adunk hozzá. Nagy lángon összepirítjuk. Ezalatt a hozzávalókat összekeverve elkészítjük a cicegetésztát, serpenyőben zsiradékot hevítünk, majd a tésztát vékonyan belesimítva mindkét oldalát pirosra sütjük. Adagonként egy cicegét helyezünk a tányérra, jobb oldalára ráhelyezzük a húsokat, bal oldalára pedig a májas ragut. Paprikával, paradicsommal díszítjük.

Hogy miért választotta alkotójuk ezt a formát, azt csak találgathatjuk. Számos verzió ismeretes, felállítóik között ott találhatjuk Eötvös Károlyt is, a Balaton és a Bakony vidékének és történelmének kiváló ismerőjét. Minden tudományos megalapozottság nélkül tárjuk a Kedves Olvasó elé erről a magunk elképzelését.

A 19. század egyik szimbóluma a szív volt, ami nem csak a sírköveken, hanem például a mézeskalács készítésében is megmutatkozott. Az uralkodók képmását ábrázoló, valamint a bibliai történetek által ihletett formákat felváltotta a szív és a huszár. Ne feledjük, a forradalmak és szabadságharcok, valamint a romantika nagy korszaka ez. Az „orosz medve” hazájában pedig megszületik az Anna Karenina, melyet Thomas Mann minden idők legnagyobb társadalmi regényének deklarált. Tolsztojt valós esemény ihlette az írásra, 1872-ben a szerelmi csalódástól vezérelt Anna Sztjepanova Zikita egy vonat elé vetette magát. Az író járt a helyszínen, és a szétroncsolt holttestet is látta.

A korszellem rányomta bélyegét az élet és testi épség elleni bűncselekményekre és az öngyilkosságokra is. Mint ahogy már említettük azoknak is egy jó része a „szív által vezérelt” volt. Mindezek után miért ne feltételezhetnénk Balatonudvari képzetlen kőfaragójáról is, hogy a tudatalattijában ott volt a 19. század?

Szerelmi dráma

Keszthelyen folyó hó 4-én virradóra halálos kimenetelű szerelmi dráma játszódott le, melynek hősei P.L. keszthelyi illetőségű, 19 éves horbélyinas és szeretője K.T. nagygörbői illetőségű, 16 éves bordélyházbeli leány volt. P.L.-t többszörös kihágásai, rendetlen magaviselete és engedetlensége miatt munkaadónője már több ízben azzal fenyegette, hogy elbocsátja. E fenyegetést azonban a megrögzött előéletű s már több helyről elbocsátott fiú semmibe sem vette s folyó hó 3-án a délutáni órákban saját szerszámait munkaadónője lakásáról magával vivén, azokat eladta. Az esti órákban – rendes szokásához híven – a város északkeleti részén lévő K. Róza-féle bordélyházba ment, hol egész éjjelig jókedvvel mulatott.

Éjjeltájban a két szerelmes eltávozott, mi sem a bordélyosnak, sem pedig a többi leánynak egyáltalán nem tűnt fel. De annál nagyobb volt meglepetésük, amidőn kora reggel azon hírrel lepték meg őket a szomszédok, hogy egy leány egy férfival együtt, átlőtt fejjel, meghalva fekszenek a közeli város végén lévő kocsiút közepén. A hullák fekvéséből azt lehetett következtetni, hogy a fiú először a leányt – kinek bal szemén hatolt be a gyilkos golyó – lőtte agyon s azután fordította maga ellen a mellette fekvő kétcsövű, rozsdás pisztolyt. A leánynál a lövés rögtöni halált okozhatott, míg ellenben a fiú, fekvő helye után ítélve, csak hosszabb, kínos szenvedés után múlhatott ki. Az öngyilkosok a temető halottas kamrájába szállították s 8-án reggel 9 órakor lettek eltemetve. A leány levelet hagyott hátra, elmondja, hogy miután az életben egymáséi nem lehetnek, a halálban akartak egyek lenni.

Pápai Hírlap 1890. január 19.

III. TÚZHÁNYÓK FÖLDJÉN, avagy a Tapolcai Rendőrkapitányság illetékességi területén

A Tapolcai Rendőrkapitányság illetékességi területét a rendőrőrsrel megerősített Révfülöpnél, egy hangulatos, Balaton parti településnél érjük el. A helybéli mólón forgatja a közszolgálati televízió a „Balatoni nyár” című szezonális műsorát, melyben a rendőrség képviselői is visszatérő interjúalanyok.

1) Kempingek gyanútlan vendégei

Utunk kezdetétől megfigyelhettük a vízparton sorakozó kempingeket, melyek a balatonalmádi és a balatonfüredi partszakaszt elhagyva a Tapolcai járásra is jellemzőek. Ezek befogadó képesség, hangulat és vendégkör szempontjából is változatos képet mutatnak. Sok bennük a külföldi, ami azt mutatja, hogy ezt a szállásformát nem csak a költségek lefaragása miatt, hanem életérzéseként is lehet választani. A sátraknak, lakókocsiknak és bérelt bungalóknak megvan a maguk saját közössége. Van, ahol alkalmazásban álló, úgynevezett animátorok erősítik ezt az összetartást, miközben

színes programokat szolgáltatnak, és különféle csoportos foglalkozásokkal gondoskodnak arról, hogy a gyerekek se unatkozzanak.

Nehéz a kempingek társadalmát meggyőzni arról, hogy esetükben sem árt némi óvatosság. Ide is becsöppenhetnek néha más szubkultúrák képviselői, akik nem ugyanazokat az íratlan szabályokat követik. Egyesek célirányosan az éjszakai órákra időzíthetik látogatásukat. Ők nem a főbejáraton keresztül érkeznek, hanem a regisztrációt elkerülendő, a kerítésen másznak át.

Akár bentről, akár kívülről támad a tolvaj, esélyt számára a felügyelet nélkül, és záratlanul hagyott értékek adnak. Késspénz, bankkártya, műszaki cikkek, sportfelszerelés és a kerékpár lehetnek a leggyakoribb célpontok. Ez utóbbiak szinte kizárólag szabadon, lelakatolatlanul parkolnak a fűvön. Volt olyan külföldi, aki azt állította, hogy megsértené szomszédjait, ha kerékpárját lezárná, mivel azok a bizalmatlanság jelének tekinthetnék.

Mi nem osztjuk ezt a megközelítést. A vagyonsvédelem racionálisan kialakított eszköztárának egyik eleméről sem célszerű lemondani pusztán azért, mert ahhoz negatív metakommunikációs jelentés társítható. Amennyiben ettől tartanánk, akkor inkább az első használatot megelőzően fejsük ki józan érveinket az érintettek előtt. Egy kempingben az lehet a kézenfekvő érv, hogy a személyzet nem tudja garantálni illetéktelenek behatolását. A záruk, lakatok használata emiatt indokolt.

A másik jellemző hiba, hogy éjszakára nyitva marad a lakókocsi. Egyes sértettek olyan mélyen alszanak, hogy a tolvajok háborítatlanul kutathatják át ideiglenes hajlékukat. Egy nő mértéktelen alkoholfogyasztásának lett áldozata oly módon, hogy az elkövető utána mászott a sátrába, miközben ő maga ebből semmit sem észlelt. Szerencsére csak a könnyen mozdítható értékek motiválták a támadót, míg az alvó személyére ügyet sem vetett.

Mindezek után tekintsük át a Balaton part legfontosabb, követendő szabályait a teljesség igényével:

- *Tájékozódjon előre a kiválasztott strand infrastruktúrájáról, rendelkezésre álló biztonsági szolgáltatásairól, ezek díjszabásáról, majd költségeit eszerint tervezze!*
- *Az értékmegőrző igénybe vétele nem bosszantó többletkiadás, hanem a strandolás végén megtérülő okos befektetés.*
- *Amennyiben lehetséges, ne autóval közelítse meg a strandot! A vízparti parkolók jelentős vonzerőt gyakorolnak a gépkocsi-feltörőkre és a járműtolvajokra is.*
- *Ha nincs alternatívája az autó használatának, akkor arra törekedjen, hogy csak a strandoláshoz nélkülözhetetlen tárgyakat vigye magával, azaz a kiszállást követően se az utastér, se a csomagtér ne tartalmazzon értékeket!*
- *A csomagtartó biztonságába vetett hit közkeletű tévedésen alapszik. Az elkövető azzal számol, hogy a strandolók jelentős hányada hátrahagy benne ruhával teli táskákat, értékes műszaki cikkeket és más „meglepetéseket” is, tehát annak ellenére ki fogja nyitni, hogy pontosan nem is tudja még, miben reménykedhet, mit talál majd benne. Ismeri azonban a tömegek kiszámíthatóan „csavaros” észjárását.*
- *Ne hagyja gépkocsija ablakait leeresztett állapotban! Ha a strandolást követően, beszállás előtt néhány percre valamennyi ajtót kinyitja, az utastér már elviselhető hőmérsékletre fog visszahűlni. Ez a kis „szertartás” jelentéktelen idővesztést okoz, miközben megóvja járművét attól, hogy órákon át a tolvajoknak kiszolgáltatott állapotban várakozzon.*
- *Ha közlekedési eszközként a kerékpárra esett választása, olyan strandnál álljon meg, ahol lehetősége lesz azt a kapun belül tárolni! A biciklit rögzítse valamilyen stabil tereptárgyhoz! Amennyiben csomagos turista, „málházza le” drótszamarát, csomagjait pedig, vigye magával!*

- *A vízparton ne rejtse pénzt, iratokat, slusszkulcsot a törölköző alá! Ez az első hely ugyanis, ahol majd a tolvaj keresi.*
- *Az is vakmerő megoldás, ha a strandoló teli sporttáskát vagy hátizsákot hagy magára, miközben ő a tóban fürdik. E tárgyakat a ráterített törölköző sem teszi láthatatlanná.*
- *Csak akkor vállalkozzon magányos strandolásra, ha nincs Önnél kockáztatható érték vagy azokat biztonságosan elzárta!*
- *Csoportos fürdőzés esetén több turnusban menjenek úszni! Felváltva mindig maradjon valaki a törölközőknél!*
- *A Balaton értékei közé nem csak a páratlan természeti környezet, hanem a jó közbiztonság is hozzátartozik. Ennek fenntartása három szereplőn múlik: a rendőrségen, a települési önkormányzatokon és a nyaralókon. Utóbbiak elsősorban azzal járulhatnak hozzá a sikerhez, ha értékeik biztonságára tőlük telhetően odafigyelnek, és nem adnak teret könnyen szerzett bűnözői sikerélményeknek.*
- ***FONTOS SZABÁLY:** Ha az Ön, vagy más tulajdona tekintetében érdeklődést tanúsító, esetleg azt már meg is érintő idegent észlel, ne elégedjen meg azzal, hogy rendre utasítja, kérjen segítséget az ott dolgozó alkalmazottaktól, illetőleg hívja a rendőrséget! Az igazoltatás biztosíthatja, hogy munkatársaink az intézkedés alá vont adatait rögzítsék, továbbá hogy folyamatban lévő strandlopási ügyek ismeretlen tettesével személyét összevegyék. A tapasztalat ugyanis az, hogy a bűncselekmények elkövetésében sokszor a környezet közömbössége is szerepet játszik.*
- *Amennyiben nyitvatartási időn kívül, esetleg éjszaka megy be a strandra, tapasztalhatja, a személyzet hazament és a tömeg is elszlott már. Teljes magányra azonban mégsem számíthat, mások is tartózkodhatnak a közelében. A sötétség leple alatt pedig, a táskáját is könnyebb elemelni. Ilyenkor is vigyázzon rá!*
- *A kerékpár hangtalan jármű, ha nem védi megfelelően, a tolvaj is csendben kerekedik el vele! Amennyiben*

őrizetlenül hagyja, mindig zárja le! Használjon olyan magas biztonsági színvonalú eszközt, mint például az U-lakat. Ezeket a szabályokat akkor is tartsa be, ha körbekerített, őrzött kempingben száll meg!

- *Szállásának bejárati ajtaját és a kertkaput nappal is tartsa mindig zárva! Ne hagyjon nyitva ablakot olyan helyiségben, ahol nem tartózkodik senki! A szúnyogháló csak a rovarokat tartja távol, a tolvajt nem. Ha elmegy otthonról, minden nyílászárót gondosan zárjon be, még rekkenő hőség esetén is! Az udvaron parkoló autót se hagyja nyitva, ne maradjon benne útipoggyász, slusszkulcs, forgalmi engedély!*

A Tapolcai Rendőrkapitányság állománya minden nyáron komoly erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy a fent részletezett szabályokat betartsák a vendégek. Ennek érdekében együttműködik a települési önkormányzatokkal. Az elmúlt szezonban négy település (Ábrahámhegy, Badacsony, Balatonederics és Szigliget) strandjainak bejárata előtt is felfestették az úgynevezett „alternatív ugróiskolát”, mely intelmeinknek egy új kommunikációs csatornája.

Ennek lényege egy a klasszikus ugróiskola felépítését utánozó ábra, melynek 6. mezője egy kérdést tartalmaz a gépkocsival érkező látogató számára. Azt firtatja, hogy a vendég hagyott-e hátra értéket az autójában. A 7. és 8. mező tartalmazza a lehetséges „igen” és a „nem” válaszokat, melytől függően nyíl mutat vissza az autóparkoló, vagy előre a vízpart irányába.

2) Présházak, borospincék fosztogatói

Tovább haladva Keszthely felé már a Balaton-felvidék borvidéket érintjük. Közetei közül a káli és a balatonederics – lesencei tartoznak megyénkhez, míg a cerszegi már Zalát gazdagítja. Ha az itteni kínálatnak egy reprezentánsát meg kellene neveznünk, akkor a szürkebarátra esne a választásunk.

Mint partraszálló, inváziós hadtest úgy szilárdította meg állását a Badacsonyi borvidék a „magyar tenger” és a Balaton-felvidék borvidék közötti keskeny földszávon. Ellenségeskedésről azonban aligha lehet szó, mivel még abban is nagy az egyetértés, hogy mindkét helyen elsősorban a fehér szőlő termesztésében jeleskednek. A Badacsonyi borvidék azonban rendelkezik egy csak általa birtokolt piaci „fegyverrel”, mely nem más, mint a kéknyelű. Gránátra azonban senki se gondoljon, ennél szelídebb természetű termékről van szó, bár aki a fogyasztásában túllépi a mértéket, könnyen kijöhet a béketúrésből.

Botránys részegség

P.J.-től nem lehet rossz néven venni, hogy szereti a bort. Szokása az neki, mely már egészen természetévé válik, amiért aztán igen gyakran beáll nála az a körülmény, midőn minden táncol körülötte s legnagyobb büntetésére anyósát is két személynek látja. Más embert teljesen kőjőzanítana ez a jelenet, hanem P.J. nem olyan érzékeny, kivált, ha be van csodálkozva. Inkább botránnyt provokál ilyenkor, miként azt múlt vasárnap is tette. Az éber rendőrség azonban bedutyizta botránys részegsége miatt.

Pápai Hírlap 1888. december 9.

A Balaton-felvidéken a régen volt tűzhányók földjén járunk, ezek mementói a jellegzetes formájú tanúhegyek.

**Tapolcai-
medence**

*A Hegymagas
község fölé
emelkedő Szent
György-hegy
bazaltorgonái a
múltban
végbement*

geológiai folyamatok impozáns emlékei ahová szintén tanösvény vezet. A hegy névadója egyben a rendőrség védőszentje is, ezen kiadványunk megjelentetését is ezért időzítettük április 24-ére.

Most pedig merüljünk el egy kicsit a számmisztika világában:

a) A Szent György-hegy magassága 414 méter. Amennyiben ezt dátumként értelmezzük, akkor ebből adódik április 14. napja. A büntetőügyekben folyó nyomozások határidejét indokolt esetben a nyomozóhatóság előterjesztése alapján az ügyészség hosszabbítja meg. Ilyenkor az eljáró szervnek a felelőssége, hogy a bünygyi iratokat felterjessze az ügyészségre a lejárati dátuma előtt legalább 10 nappal.

Karalábéfőzelék részeges fasírttal

Hozzávalók:

Karalábé 1 kg
Vöröshagyma 5 dkg
Liszt 4 dkg
Zsír/olaj 8 dkg
Tej 2 dl
Vaj 2 dkg
Só
Kristálycukor
Őrölt bors
Csontlé v. húsleves
Babérlevél

Fasírhoz:

Sertéslapocka 30 dkg
Zsemle 2 db
Fokhagyma 1 dkg
Tojás 1 db
Zsemlemorzsa 10 dkg
Fehérbor 1 dl
Őrölt bors
Só
Petrezselyemzöld

A karalábét megtisztítjuk, megmossuk, 1x1 cm-es kockákra vágjuk, vízben vagy húslevesben feltesszük főni. Beledobjuk a vöröshagymát is egészben. Adunk hozzá sót, cukrot, kevés őrölt borsot és a babérlevelet. Ha megpuhult, világos petrezselymes rántással besűrítjük, tejjel dúsítjuk. Tetejére vajdarabkát dobunk. Tálaláskor adagonként 2 húspogácsával kínáljuk.

Fasírt:

A húst ledaráljuk, hozzáadjuk a héjától megtisztított borba beáztatott, kinyomkodott zsemlét, a reszelt fokhagymát, tojást, sót, borsot, petrezselyemzöldet. Összedolgozzuk. Ha lágy a tésztát, zsemlemorzsát adunk hozzá. Ha kész, gombócokat formázunk belőle, zsemlemorzzában megforgatjuk, ellapítjuk kissé, majd forró zsiradékban mindkét oldalát pirosra sütjük. Forrón adjuk a főzelék mellé.

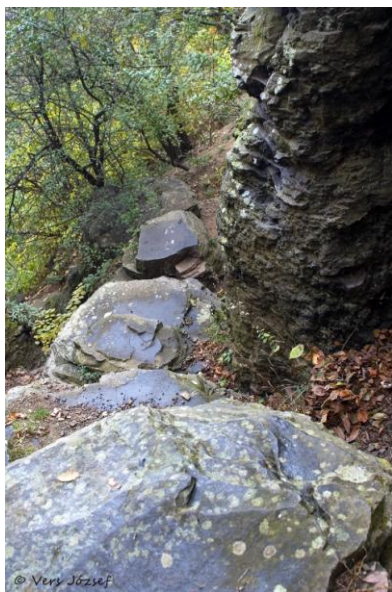

Ha mondjuk egy ügy határideje éppen a rendőrség napján (április 24.) járna le, akkor április 14-én már igencsak ideje lenne azt hosszabbításra felterjeszteni.

Mindebből az következik, hogy a Szent György-hegy minden más objektumnál alkalmasabb arra, hogy fotója háttérképként funkcionáljon nyomozók munkahelyi monitorjain. Elég csak rápillantani, dekódolni üzenetét, és akkor nem lehet baj a folyamatban lévő büntetőeljárások időszerűségével.

Szent György-hegy

b) A Szent György-hegy magassága 414 méter. Ez nem tűnik kerek számnak, viszont pontosan annyi, mint amennyi a 2001. szeptember 11-én lerombolt World Trade Center ikertornyaitak a magassága volt. Az emberiség történelmének eddigi legkiterjedtebb nyomozása, éppen ezen terrorcselekmény elkövetői után folyt.

Akár hogyan is nézzük, a Szent György-hegy nem csak a borászat, hanem egyben a bűnüldözés szimbóluma is.

Az, hogy egy járáson belül két borvidék is megtalálható, páratlan adottság. Ennek azonban egyenes következménye, hogy a szőlőtermesztéshez kapcsolódó ingatlanok nagy számban és szerteágazóan hálózják be a hegyoldalakat. Szabálytalan elhelyezkedésük, a terepadottságokból következő, nehézkes megközelíthetőségük lényegesen bonyolultabbá teszi ezeknek az

objektumoknak a visszatérő ellenőrzését, távfelügyeleti rendszerbe való bekötését, mint a vízparti nyaralókéket.

A Balatonkenese kapcsán említett veszélyeztetettség itt még hatványozottabban jelentkezik. A Balaton-felvidék borvidék megyehatárt átívelő fekvése egyben a betörőket is a közigazgatási határok átlépésére inspirálja. További problémát jelent, hogy a hobbi szintű borosgazdák anyagi teherbíró képessége gyakran elmarad a hétvégi-ház tulajdonosokétól.

Márpedig megfelelő szintű mechanikai védelem híján hazárdjátékká válik a borospincék, présházak fenntartása. Ahány betörés, szinte annyi módszer, mivel a legtöbb ingatlanak van különösebb szakértelem és felszerelés nélkül is támadható, gyenge pontja. Az elkövetőnek legtöbbször elég a bejárati ajtót felfeszíteni, vagy arról a lakatot leverni. A tulajdonos egyetlen reménye ilyenkor az lehet, hogy tengernyi potenciális célpont lévén, talán nem hozzá, hanem máshoz fognak betörni. Az idő előrehaladtával azonban az esélyek – az orosz rulett logikája szerint – fokozatosan romlanak.

A szakszerűen elvégzett fizikai megerősítésen kívül a szomszédok összefogása jelenthet még bizonyos fokú védettséget. Célszerű közösen egy helyben lakó személyt az ingatlanok felügyeletével megbízni. Az illetéktelen behatolás rövid időn belül történő felfedezése kulcsfontosságú a további bűncselekmények megelőzése szempontjából, mivel a szőlőhegyeken a sorozatbetörések a jellemzők. Célponttá egyrészt a borászathoz, kertműveléshez kötődő eszközök tárolása teszi ezeket az épületeket, másrészt az ott felhalmozott bor, pálinka és élelmiszer. Nem egy városi hajléktalan vagy környéken lakó alkoholfüggő személy számára jelenthet mindez végzetes vonzerőt. Volt olyan betörő, aki még a házigazda szivarjait is elszívta. Amennyiben a készletek kiürülnek, következhet a szomszédos présház. Ha az együttműködő tulajdonosok éberek, a második betörés már nem következhet be. A lebukás elriasztja az elkövetőt, míg a sikerélmény visszacsalogatja korábbi bűncselekményei helyszínére.

Szent György hegyi csőszpecsenye

Hozzávalók:

Sertés szűzpecsenye 1,2 kg

Vöröshagyma 1 kg

Sertészsír 20 dkg

Kristálycukor 5 dkg

Ecet 2 cl

Liszt 5 dkg

Étolaj 2 dl

Füstölt szalonna 60 dkg

Burgonya 1,2 kg

Só

Bors

Kömény

Mustár

A húst érmékre vágjuk, kiveregetjük. A hagymából 20 dkg-ot lereszelünk, sóval, borssal, mustárral összekeverjük. Az így kapott masszával a húsokat bekenjük, néhány órára félretesszük pihenni. A cukrot karamellizáljuk, zsírt adunk hozzá, majd belerakjuk a karikára vágott vöröshagymát, megpároljuk, sóval, borssal, köménymaggal ízesítjük, néhány csepp ecettel elkeverjük.

A füstölt szalonnából szeleteket vágunk, majd bevagdaltjuk kakastaréj formára. Mindkét oldalát pirosra sütjük, majd tálalásig félretesszük. A visszamaradt szalonnaszírba helyezzük a lisztbe forgatott hússzeleteket, mindkét oldalát pirosra sütjük.

A burgonyákat megmossuk, héjastól 5 mm vastag szeletekre vágjuk. Olajban ropogósra sütjük.

A burgonyát a tányér bal oldalára helyezzük, mellé rakjuk a hússzeleteket, rákanalazzuk a párolt hagymát, majd a tetejére helyezzük a kakastaréj szalonnát.

Betöréses lopás

Élelmes tolvajok tettek látogatást a nagyhantai szőlőhegyben. Hétfőn éjjel több tolvaj a nagyhantai Eszterházy-féle szőlő hátsó épületét, A. Imréné és L. József szőlőhajlékait feltörte és a B. István házából elvitt egy kás méz mellett szörpölgette az L. szőlőjéből fazekekban ellopott bort. A rendőri nyomozás több egyénből állott betörő csapat létezését konstatálta, s a további hasonló esetek meggátlására a rendőrkapitány állandó éji őrséget rendelt ki. E kezdet emlékeztet az évekkkel előbb mindennapossá vált szőlőbeli betörésekre s intő példa, hogy rendőrségünk ezen hatáskörébe tartozó területen az őrködést előbb kezdje, mint mikor a következmények már arra kényszerítik.

Pápai Hírlap 1889. január 20.

A tanúhegyeket északi irányba elhagyva megérkezünk a járási székhely Tapolcára. Az itteni tavasbarlangot csak 110 éve fedezték fel, így nem szolgálhatott betyárok búvóhelyéül.

Tapolcai-tavasbarlang

Őszintén sajnáljuk, mert látványos csónakos üldözésnek lehetett volna színhelye, egy „vizicsendőr-kommandó” rajtaütése esetén. A megváltott belépőjegy viszont egy kör, kísérő nélküli csónakázásra jogosít fel minket. Üldözők híján se szalasszuk el ezt a lehetőséget!

IV. A (KORONA)TANÚHEGY LÁBÁNÁL ELTERÜLŐ VIDÉK, avagy az Ajkai Rendőrkapitányság illetékességi területén

1) Drágán vett tűzifa

Tapolca felől észak felé haladva Devecser városát érjük el, melynek központjában modern rendőrőrs működik és őrökdi a járás nyugalmán. A 20. század nagy iparosítása hatalmas lendületet adott a közeli Ajkának, míg Devecser kimaradt ebből a folyamatból, ezért megőrizte vidéki arculatát. Mindebből következően nem sújtják a városias bűncselekmények. A fatüzelés még jelentős népszerűségnek örvend a környéken, ami az utóbbi időben akár veszélyt is hordozhat magában az érintett családokra. Nem a szénmonoxid mérgezésre utalunk, hiszen ennek megelőzésére inkább a katasztrófavédelem adhat szakszerű iránymutatást, hanem az anyagi veszteség lehetőségére szeretnénk felhívni a figyelmet, mivel a tűzifát a háztartások egy jelentős része nem állandó forrásból biztosítja. Ők azok, akik a kedvezőbb árat követve váltogatják a beszerzési csatornákat. Ezt a vásárlói magatartást használják ki egyes házaló bűnözők.

Számosan közülük kínálnak kényelmes megoldást azzal, hogy nem kell utánajárni a fának, hanem ott helyben, az érintett lakóhelyén minden gyorsan elrendezhető. Csábító lehet az ilyen ajánlat elfogadása, azonban a hirtelen meghozott döntések mindig nagyobb kockázattal járnak, mint a kiérlelték.

A legutóbbi időkben az elkövetők célirányosabbá váltak. Vannak olyan bűnözők, akik már a helyben megjelenő hirdetési újságokban reklámozzák magukat, és nem fognak bizonytalan kimenetelű kocsikázásba a célterületen, megfelelő áldozat után kutatva. Ennél az új megoldásnál ugyanis maguk a sértettek lépnek kapcsolatba az elkövetővel a hirdetésben megadott mobiltelefonszámon keresztül. A vásárló megállapodik az áru mennyiségében, minőségében, vételárában, valamint a szállítás időpontjában. Ilyen előzmények után kerül sor a teljesítésre, ami munkaidőben történik, így az is előfordulhat, hogy a megrendelő

nem is tartózkodik otthon, hanem csak annak valamelyik családtagja (pl. idős édesanyja). Amennyiben a tűzifát átvevő személy laikus, könnyen becsaphatják a fafajta vagy annak térfogata tekintetében. A csalók az előre megbeszélt összeget átveszik, miközben annak csak töredékét érő fát hagynak hátra a sértettnél.

A megelőzés lehetőségei:

- állandó helyről történő vásárlás
- hivatalos telephellyel, stabil elérhetőséggel rendelkező vállalkozások előnyben részesítése
- a leszállított áru szigorú vizsgálata, az ehhez szakértelemmel bíró személy helyszínre hívása
- szabályszerű számla kiállításának megkövetelése, az azon szereplő adatok ellenőrzése
- fizetésre csak a fa lerakása után kerüljön sor akkor, amikor az elvárásoknak megfelelő teljesítés már nem hagy kétséget maga után

A Pápa-ugodi uradalom alább felsorolt raktáraiban fekvő

t ű z i f a

a következő árakon adatik el:

		Hasáb		Tuskó		Durung	
		4 köbméter illetékkel együtt					
		forint	krajcár	forint	krajcár	forint	krajcár
Pápai fáskertben	(Bükk	15	75	12	60	9	45
	(Cser	12	60	10	8	7	56
Vadkerti raktárban	(Bükk	13	65	10	50	8	19
	(Cser	10	50	8	51	6	51
Huszárelői rakhelyen	(Bükk	12	8	9	45	7	88
	(Cser	9	45	7	56	6	30

Pápa, november 2. 1878.

Az uradalmi felügyelőség

Pápai Hírlap 1878. november 10.

Üdvös intézkedés

Számos panasz folytán a rendőrkapitány szükségét látta oly intézkedést tenni, hogy jövő év január hó 1-től kezdve a kőszén csakis ólomzárrel ellátott zsákokban lesz elárúsítható. Ezen üdvös intézkedéssel a mázsálásból eredő kellemetlenségeeknek és panaszoknak lesz eleje véve.

Pápai Közlöny 1895. november 24.

Fontos tudni, hogy a faárusítás sokszor csak ürügy arra, hogy a bűnözők bejuthassanak kiszemelt áldozatuk ingatlanjába és meglopják őt. Az ilyen tolvajok mindig csapatostul járnak, míg az egyikük az érintettel tárgyal, addig a másik észrevétlenül belopódzik a házába és ellopja a megtakarított pénzét. Az ilyen trükkös lopásokat is megelőzhetjük, ha elzárkozunk attól, hogy egyedül fogadjuk az árusokat. Természetesen akkor is ugyanilyen körültekintéssel kell eljárunk, ha nem tűzifa, hanem krumpli vagy paplan az eladásra kínált portéka.

Devecsertől már csak egy ugrás a Somló, mely a Nagy-Somló borvidék legjelentősebb körzete. A magányosan álló, szinte szabályosan szimmetrikus hegy, bármely irányból is közelítünk felé, foglyul ejti a tekintetet. Ott, ahol a tanúhegyek csoportokat alkotnak, nem adatik meg a lehetőség, hogy kellő távolságból körbejárjuk, és minden oldalról megcsodáljuk őket úgy, mint a Parlament vitrinjében kiállított Szent Koronát. A Somló esetében viszont semmi sem gátol meg minket ebben.

**Vörösvércse
a Somló
környékének
jellegzetes
ragadozója**

Somló hegyi gombás csülök

Hozzávalók:

Sertés hátsó csülök 3 db

Vöröshagyma 20 dkg

Fokhagyma 5 dkg

Csiperke gomba 30 dkg

Sertészsír 10 dkg

Burgonya 2 kg

Liszt 5 dkg

Somlói olaszrizling 1 liter

Paradicsompüré 5 dkg

Só

Bors

Babérlevél

Petrezselyemzöld

A csülköket megmossuk, megtisztítjuk. Mindkét végéről jól besózzuk, vigyázva, hogy a bőrre ne jusson. Forró zsiradékban minden oldalról jól körbesütjük őket. Át tesszük őket egy nagyobb edénybe, vöröshagymát, fokhagymát, babérlevelet, egész borsot és köményt teszünk mellé, majd felöntjük borral és még annyi vízzel, hogy ellepje őket. Fedő alatt puhára főzzük.

A vöröshagyma maradékát finomra vágjuk, zsiradékban aranyszínűre pirítjuk, majd hozzáadjuk a szeletelt gombát. Gyorsan erős tűzön megpirítjuk, sózzuk, borsozzuk, majd megszórjuk petrezselyemzölddel.

A burgonyát héjastól megmossuk, cikkekre vágjuk, majd tepsibe rakva sóval meghintve sütőben megsütjük.

Ha a csülök megfőtt, kivesszük a csontot, felvágjuk, és a visszamaradt sütőzsiradékban a paradicsompürét rozsdabarnára pirítjuk, megszórjuk liszttel, majd a csülök főzőlevéből felengedjük, után ízesítjük, kiforraljuk.

Tálaláskor a burgonya mellé halmozzuk a gombát és a csülköt, és a csülköt meglocsoljuk az elkészült peccsenyelével.

Bár Pápa messzebb esik tőle, mint Devecser vagy Ajka, mégis évente rendezett fesztiváljain „a Somlói bor városaként” aposztrofálja magát. E jogot aligha lehet elvitatni a „Dunántúl Athénjének” polgáraitól, amikor belvárosi lakásaik ablakán kitekintve, szinte karnyújtásnyira érezhetik e 432 méter magas hegyet.

Értesítés

Méltóságos gr. Esterházy Sándor pincészetéből
van szerencsém a következő kitünő minőségű

t i s z t a b o r o k a t

ajánlani:

1	palack	$\frac{7}{10}$	liter	ecséri fehér	- . 90
1	kemenesi siller	- . 90
1	1896-iki somlói fehér	1. 20
1	1886-iki somlói fehér	1. 40
1	1895-iki somlói vörös	1. 40
1	1884-iki badacsonyi fehér	1. 70

**Az üres palackok 8 fillérért
visszavétnek.**

Hordóvani vételeknél külön ajánlattal szolgálok,
mint a fenti pincészet egyedüli raktárosa és
elárusítója

Pápa és vidékére

Viz Ferencz

fűszerkereskedő, Pápán (saját ház)

Pápai Közlöny 1901. július 14.

A borvidék másik körzete a Kissomlyó – Sághegyi már a szomszédos Vas megye területére esik. Ahogy túránk korábbi állomásain már megszokhattuk, itt is a fehérborok uralkodnak. Ezek tipikus, helyi képviselője a juhfark.

A somlai a „nászéjszakák boraként” híresült el, legalábbis a Habsburg-ház tagjai körében népszerű volt, fogyasztásától a fiúnemzés esélyének növekedését várták. Ez az információ ma jól szolgálja a marketinget, de vajon annakidején előnyös volt-e a hazára nézve, hogy ily módon hozzájárultunk az uralkodó család megerősítéséhez, akikkel szemben más időkben meg elkecseregett szabadságharcokat folytattunk?

Mint a Badacsonyi borvidék ismertetésénél már említettük, a mértéktelen alkoholfogyasztás akár rendőri intézkedést is kiprovokálhat. Ezúttal az ittasságnak egy még súlyosabb lehetséges következményét mutatjuk be egy régi ügy kapcsán.

Gyilkossági eset Devecserben

O. János idős takácsmester a somlyói hegyen lévő pincéjéből, borai kóstolgatása után kissé derült hangulatban ment hazafelé. A szörcsöki falu határában, a krumpliültetők szeme láttára, O. Antal fiatal legényke által ingereltetvén, a keletkezett szóvita a suhancot arra indítá, hogy O. Jánost fejbe kőlrintá. Ez a földre esett, hol addig puhította, míg meghalt. A munkások csak akkor siettek a helyszínre, midőn a megrémült O. Antal futásnak eredt. Szörcsökön a padláson elbúva megtalálták és a bíróságnak átszolgáltatták, - hol tényét bűnbánólag beismerte.

Pápai Hírlap 1876. május 6.

A hegyen lévő szőlők és a lábánál fekvő települések a vagyonvédelem területén ugyanazokkal a kihívásokkal néznek szembe, mint bármely más borvidék ingatlanjai. Ezek újbóli részletezésétől azonban eltekintünk, és folytatjuk utunkat nyugat felé, az Ajkai Rendőrkapitányság székhelyére.

2) A segítőkészség áldozatai

Ajkán már jelen vannak azok a bűncselekmények, melyek a városi életformához kötődnek, anélkül, hogy a zsebtolvajlás visszatérő problémát jelentene. A tolvaj számára kedvező közeghez ennél zsúfoltabb település szükségeltetik. Hazánkban ezek a bűnözők elsősorban a fővárosban koncentrálnak, de vidéki kiruccanást is tehetnek, amennyiben ott tömegeket vonzó rendezvényt tartanak. Régen főként a vásárok voltak azok az

események, amelyek ideális helyzetet teremtettek a sértettek megkárosítására.

Zsebtolvajlás

Minden országos vásár alkalmával érkeznek városunkba hírhedt zsebtolvajok. Megcsinálják üzletüket, s tovább utaznak anélkül, hogy a rendőrség feltartóztatná őket ebbeli mestersegükben. A múlt heti országos vásár alkalmával szintén ily esetről kellett meglékeznünk. G. Ignác a kjsbirtokeosok földhiteintezet pápai megbízottjának 372,- forinttal terhelt pénztárcáját emelték el ösmeretlen tettesek. Káros¹² az olcsó bazár előtt haladt el, s ott gondolja, hogy pénztárcáját kíllopták. Jelentést tett ugyan, de ütheti a nyomát a pénznek. Nem ártana, ha a rendőrség országos vásárook előtt a vasúton érkezőket egy kissé jobban megfigyelné. Talán ritkábban jönnének elő ily esetek.

Pápai Közlöny 1893. szeptember 17.

Ahol nem préselődnek olyan közel egymáshoz az emberek, hogy feltűnés nélkül lehessen egy idegen közvetlen testközelségébe kerülni, ott más módszerek jelennek meg. Ezek között tartjuk számon a pénzváltásos trükkös lopást, melynek sértettjei középkorú vagy idős személyek, elsősorban férfiak. Hipermarketbe vagy szupermarketbe történő belépést megelőzően szólítja meg kiszemelt áldozatát az elkövető, aki általában 200,- forintos érmét kíván 100,- forintosra váltani, azaz olyan címletre, amelyet a bevásárlókocsi befogad. A váltás során az elkövető az aprók között válogató sértett nyitott pénztárcája felé nyúl, melybe beleejti a felváltandó érmét, és ezzel egyidejűleg észrevétlenül kiveszi az abban tárolt bankjegyeket. Ezt olyan kezűgyességgel teszi, hogy az áldozat utóbb csak kizárásos alapon ismeri fel, a pénzváltás során lophatták meg. A pénztárnál, pedig kínos jelenetre kerül sor, amikor kiderül, a sértett a számlát nem tudja rendezni, mivel bukszáját gyakorlatilag teljesen kiürítették.

Ez a fajta trükkös lopás előfordul még esetenként belvárosok fizető parkolós övezeteiben, ahol az elkövető a parkolóóra működtetésének szükségletét jelöli meg ürügyként a pénzváltás kezdeményezésére, de akkor is kiválaszthatják a sértettet, amikor

¹² vagyon elleni bűncselekmény sértettje

bankjegykiadó automatából pénzt vesz fel. Ilyenkor a biztos zsákmány tudatában szimplán az áldozat gyanútlanságát, segítőkészségét használják ki.

A sértetté válás elkerülésének nincs alternatívája, a pénzváltással próbálkozó idegent rövid és határozott válaszadással vissza kell utasítani. Ez csak látszólag udvariatlan vagy érzéketlen magatartás, mivel az áruházak ügyfélszolgálatán vagy pénztárosainál minden nehézség nélkül tud bárki aprópénzt szerezni. Természetesen a pénzváltás a belvárosi parkoló övezetekben sem okoz megoldhatatlan problémát.

A koldusok anyagi támogatásának is megvannak a veszélyei, hiszen az adakozó előveszi és kinyitja a pénztárcáját, ezáltal kifigyelhetővé válik, hogy hol tartja a pénzét, milyen mennyiség van éppen nála. Már a múltban is felismerte a rendőrség, hogy az elesettek megsegítésére „technikailag” más megoldást kell találni.

Hatóságunk köréből

Városunk lakosságát igen sokszor zaklatják különböző címeken úri koldusok, vándoriparosok, segédek s a nép alsóosztálya-beliék, kik mindannyian nem itteni lakosok, hanem ezen igen könnyű önfenntartási móddal utaznak városról-városra, faluról-falura, kjaaknázzák az irgalmasság filléreit a jótévedőktől. Ha alkalmuk nyílik, lopnak is, amikor hozzáférnek. Ezekre, s köztük különösen K, János nevű takácsi lakosra hívatik fel a közönség figyelmé, ki szentgáli tűzkárosult címen, egész szemtelenségig gyakorolja ez üzemet.

Vannak, kik megérdemlik, hogy pillanatnyi segélyben részesítsenek, Ilyenek jelentkeznek a rendőri hivatalban, igazolványaik átvizsgálatnak, kihallgattatnak, ez alapon kapnak egy vagy pár napi, avagy néhány órai engedélyt könyöradomány gyűjtésére. Vannak ismét mások, kik imaház, iskola, kóroda¹³, árvaház vagy árvák tartására kegyadományért jelentkeznek. Ezek is igazolványaik átvizsgálása után kapnak bizonyos időre rendőri engedélyt.

¹³ kórház, kórházi osztály

Koldus tepsis

Hozzávalók:

Burgonya 1 kg

Liszt 25 dkg

Tojás 2 db

Vöröshagyma 10 dkg

Fokhagyma 5 dkg

Füstölt szalonna 20 dkg

Tejföl 3 dl

Sertézsír 5 dkg

Só

Bors

A burgonyát megtisztítjuk, lereszeljük. Hozzáadjuk a lisztet, a tojásokat, a vöröshagyma felét reszelve, valamint a fokhagymát, só és borsot. Összekeverjük, majd egy kizsírozott tepsibe simítjuk. Sütőbe tesszük, és körülbelül 15 percig sütjük. Addig a vöröshagyma másik felét vékony karikákra vágjuk, és vékony csíkokra szeljük a füstölt szalonnát is.

Ha letelt a 15 perc, kivesszük a tepsit a sütőből, a tetejét lekenjük fokhagymás tejföllel, megszórjuk a szalonnával és a hagymával, majd körülbelül 30 percre még visszatesszük a sütőbe, és készre sütjük. Forrón tálaljuk.

Kemencében sütvé még finomabb.

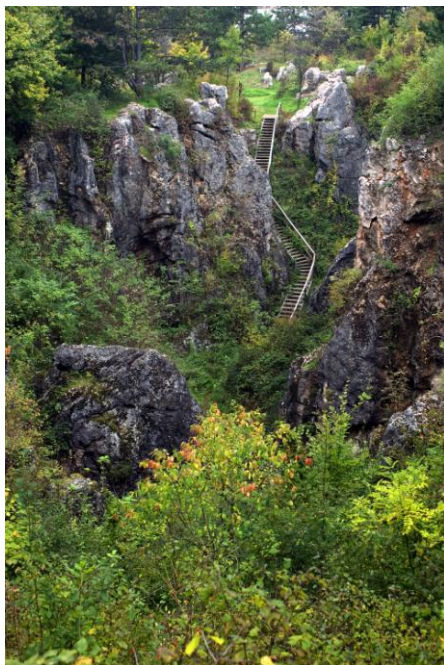
Mind azok tehát, kiknél nincs rendőri engedély a kéregetésre, legyenek azok helybeliek, vagy vidékiek, urasan, vagy szegényesen öltözködve, kéregeessenek bármi címen, nem csak elutasítani, hanem ide főjelenettni kéretnek. Ennek ellenőrzése csak úgy lehetséges, s a szemtelen csalók csak úgy irtathatnak városunkból ki, ha a városi lakosság e tekintetben a rendőrségnek segédkezet nyújt, megjelenésük esetén értesíti. Mert a rendőrségi csekély számú személyzet nem képes városszerte mindezt ellenőrizni. Kerüljön csak néhány lépre, s toloncoltassék hazájába, híre fog futamodni, akkor kikerülendik e várost, tudván, hogy csalásukon rajtavesztenek.

Pápán, március 25-én 1876.

Rendőrség

Pápai Lapok 1876. április 8.

Ajka sajátos fejlődésének eredményeként ugyan nem rendelkezik történelmi városmaggal, azonban szűkebb környezete bővelkedik turisztikailag jelentős kirándulóhelyekben.

Úrkúti őskarszt

Ilyen többek között a Csárda-hegyen található Úrkúti őskarszt, amit a környéken folytatott bauxitbányászat tárt fel, de szemben más helyszínekkel azt nem semmisítette meg, így mind a laikus kiránduló, mind a geológushallgató örömét lelheti a felkeresésében.

Bár a területet nagy szintkülönbségek jellemzik, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park dolgozói és lelkes úrkúti lakosok által felújított, karbantartott lépcsők megkönnyítik a tanösvény bejárását. Korunk profi módon szervezett idegenforgalma, végső soron ilyen egyszerű, de elhivatott hősök verejtékes munkájából fejlődhetett csak ki.

Miután a Szent Szövetség két tagjáról, Ausztriáról és Oroszországról már többször is megemlékeztünk, eljött az ideje, hogy annak harmadik államáról, Poroszországról is említést tegyünk. A 18. század végének uralkodója, II. Frigyes Vilmos úgy ítélte meg, közeleg a háború Ausztriával, ezért erődöket építtetett a déli határon. Ilyen munkálatok folytak 1790-ben Carlsberg (ma Karlów) mellett is, ahol a katonák igénybe vették egy 17 éves, helybéli fiú, Franz Pabel segítségét. Az erődítés az eredeti tervek szerint két hegyre terjedt volna ki, így vágtak ösvényt a Große Heuscheuer (ma Szczeliniec Wielki) 919 méter magas csúcsára is. Végül ide mégsem építkeztek, de ha már megvolt az ösvény, a kis Franz felkalauzolta azon a katonai létesítmény szemléjére megjelent uralkodót. Az illusztris vendég példája divatot teremtett a közeli fürdőhelyek vendégei körében. 1804-ben már belépőjegyet szedtek, és ebből finanszírozták a sziklák megmászását segítő lépcsőket. Az egyre népszerűbb kirándulóhelyre a következő király, III. Frigyes Vilmos is ellátogatott, és 1813-ban, a lipcsei csata évében pátensben tette meg Pabelt Európa első, hivatalos idegenvezetőjévé. A lelkes lokálpatrióta, aki később Carlsberg elöljárója lett, nem egy luxusautóbusz jobb első ülésében töltötte munkaidejét, hanem egészen előrehaladott koráig napi 3-4 csoportot kísért fel a hegyre.

A Csárda-hegyről a közeli, 596 méter magas Kab-hegyet célozzuk meg, amely már a Veszprémi Rendőrkapitányság illetékességi területén magasodik, azonban Ajkáról könnyebben érhetjük el. A tetején lévő adóállomás antennája tiszta időben a Balaton déli partjáról is jól látható. 1962-ben, még a televíziózás hőskorában építették a dunántúli műsorszórás elősegítésére.

Kab-hegyi rostélyos

Hozzávalók:

Sertéskaraj 1,2 kg

Vöröshagyma 15 dkg

Zöldpaprika 20 dkg

Paradicsom 20 dkg

Sertészsír 5 dkg

Liszt 5 dkg

Tejföl 3 dl

Tojás 5 db

Füstölt szalonna 20 dkg

Kapor

Fűszerpaprika

Só

Bors

Daragaluskához:

Búzadara 20 dkg

Tojás 2 db

Sertészsír 5 dkg

Só 2 dkg

A húst nyitott szeleteléssel felszeleteljük, majd a dupla szeleteket besózzuk, vékonyra kiklopfoljuk.

A szalonnát apró kockára vágjuk, kiolvasztjuk. Hozzáadjuk a karikára vágott vöröshagymát, a kockára vágott zöldpaprikát, paradicsomot. Sót, borsot adunk hozzá, majd mikor megpárolódott, ráöntjük a felvert tojásokat. A tojásos lecsót a húskra helyezük hosszanti irányba, majd szorosan felcsavarjuk egyenként. Hurokkötözéssel megkötözzük, vagy hústűvel megtűzdeljük.

Zsiradékban egyenként hirtelen elősütjük őket, majd a visszamaradt zsírban finomra vágott vöröshagymát aranysárgára pirítjuk, sót, borsot adunk hozzá, valamint fűszerpaprikát. Felengedjük húslével vagy csontlével, és ebbe helyezük vissza az elősütött húsokat. Ha megpárolódtak, kiemeljük őket a léből, átszűrjük, majd habarással besűrítjük, sóval, kaporral utóízesítjük.

A felolvasztott zsírba hozzákeverjük a felvert tojásokat, majd a sót és a búzadarát. 10 percre hűtőbe helyezük, majd forrásba lévő sós vízbe evőkanál segítségével beleszagatjuk, és kifőzzük. Tálaláskor a hústekercseket felszeleteljük, a daragaluskák mellé tesszük, és átvonjuk a kapos mártással.

**Macskalik-barlang
(Kab-hegy)**

Ajkára visszatérve utunkat észak felé folytatjuk tovább. A 8. számú főutat keresztezve érjük el megyénk egyik legszebb községét, az Európa Nostra-díjas Magyarpolányt, ahol a bakonyi népi építészet egybefüggően fennmaradt házsorát tekinthetjük meg a Petőfi utcában. Kálváriája ugyancsak figyelemreméltó látnivaló.

V. PÁNCÉLOS, AMI NEM TIGRIS, HANEM DINOSZAURUSZ, avagy a Pápai Rendőrkapitányság illetékességi területén

1) A Csurgó-kút koboldjai

A Magyarpolánytól észak-keletre fekvő Farkasgyepút kerülő nélkül csak gyalogosan vagy kerékpárral tudjuk megközelíteni, mert szilárd burkolatú út nem köti össze a két települést. Amiért érdemes bevetnünk magunkat a természetbe az az egyik közkedvelt túracélpont, a Csurgó-kút, mely már a Pápai járás területére esik. A Köves-patak izolált környezetben lévő mini vízesésének felkeresése két problémát is támaszt. Az egyik, hogy nem könnyű megtalálni (a zöld jelzéssel közelíthető meg), a másik pedig az, hogy bár felkeresése ingyenes, eddig már számtalan kiránduló fizetett nagy árat az élményért.

Egyes autós turisták gondolkodásbeli lanyhasága hamis biztonságérzetet alakít ki a természeti környezettel kapcsolatban,

melyhez legrosszabb esetben vadon élő állatokat társít. Ez kombinálódik a fizikai restséggel, amely két magatartásban is megnyilvánulva veszélyes elegyet állít elő:

- a séta hosszát csökkentendő a járművel olyan közel mennek a célponthoz, amennyire csak lehet (behajtanak a földúton az erdőbe)
- magukat a „felesleges” cipeléstől kímélendő autóstáskáikat, retiküljeiket az utastérben hagyják hátra

A bűnözők jól ismerik potenciális áldozataik emberi gyarlóságait, és gyakran erre építik fel akcióikat. Az erdő kihaltságában magára hagyott autó szabad préda. Az itt ténykedő gépkocsi-feltörő sokkal impulzívabb stílusban viszi véghez a bűncselekményt, mint a strandok parkolói kapcsán jellemzett „rokona”. A módszer mindig a jármű valamelyik oldalablakának betérése, majd az így nyitott „léken” át már könnyen megszerezhető az üléseken hagyott értékek. A támadás mindössze másodperceket vesz igénybe, az alapos helyismerettel rendelkező tolvaj pedig gyorsan távolodik a tetthelytől az ösvényeken. A sértettek a lopási káron kívül gyakran azt meghaladó mértékű rongálási kárt is elszenvednek, igazolványaik pótlásának költségeiről nem is szólva.

A már évtizedes múltra visszatekintő jelenség viszonylag egységes képet mutat, akárhány elkövető is áll a háttérben. Tettezésre, eredményes felderítésre, felelősségre vonásra lényegében nincs remény. Csak fantáziánk formálhat arcot az ismeretlen tetteseknek. Figyelemmel arra, hogy Farkasgyepű német nemzetiségi község, ezért a kultúrkörhöz kötődve tulajdonítsuk mindezt a koboldok művének, akik előszeretettel leckéztetik meg az embereket. Az üzenet pedig, amit küldenek a következő: a kirándulás céljai között az egyik legfontosabb az, hogy a test kellemesen elfáradjon. Mindezt jól szolgálja, ha lakott területen hagyjuk hátra az autót, miután annak utas- és csomagterét módszeresen kiürítettük. Természetjáráshoz ne retikült, hanem kisméretű hátizsákot használjunk, akkor majd kevésbé érzünk kísértést arra, hogy a gépkocsiban hagyjuk.

Tisztelt Gépkocsi-tulajdonos!

Az autó **NEM** alkalmas az értékek biztonságos tárolására. Kérjük, vegye ki táskáját az utastérből!

Pápai Rendőrkapitányság

A poroszországi Breslauban¹⁴ (ma Wrocław) végzett dr. Szabó Zoltán botanikus instrukciói ugyancsak megszívlelendők:

¹⁴ Boroszló Alsó-Szilézia központja, Hunyadi Mátyás hadi sikereinek egyik jelentős helyszíne

Alvás előtt azonban el ne mulaszd megnézni a téli éjszakát. Kárpótol ez minden szenvedésért. Megmagyaráz ez minden ellenállhatatlan erőt, amely télen a hegyek közé vonz, megjutalmaz minden fáradt sóhajodért, melyet a nehéz úton hallattál.

El ne mulaszd megnézni a téli éjszakát itt a hegyek között, mert azt millió meg millió ember nem látja ott lenn a városok nyüzsgő kalmárvilágában. A sok prózai lélek, aki a pénz hajszolásában rá sem gondol arra, hogy rövid életében mennyi szépet láthat, ha egy keveset küzd, fárad és szenved – mind nem látja ezt. Eredj, kapaszkodj fel a hódombra és nézz körül.

Turisták Lapja 1907. november-december

Farkasgyepű dél-keleti határában egy aszfaltozott erdőgazdasági út vezet Huszárokélpusztá irányába. A főleg erdészeti járművek, rönkfát szállító teherautók közlekedésére szolgáló útra behajtani tilos, amit általában egy sorompó lezárásával nyomatékosítanak. Amikor ez valamilyen oknál fogva mégis nyitva van, számos autós kiránduló hány fittyet a tiltásra. Mi azonban nem bíztatnánk erre senkit se.

Őszi bükkös

A gyalogtúrázók viszont legálisan használhatják, és alig néhány kilométer megtétele után elérhetik rajta a sűrű erdőövezte Pisztrángos-tavat. Innen tovább haladva egy murvás út kereszteződésénél balra kanyarodunk, és azon érünk be Németbányára.

A zsákfaluból bekötőút vezet az egykori község, Iharkút felé, melyet az alatta elterülő bauxitkincs kiaknázása miatt számoltak fel. A terület ma a paleontológusok Mekkája. E lelőhelyről kerültek elő többek között a Bakonydraco galaczi, az Ajkaceratops kozmai és a Hungarosaurus tormai (páncélos dinoszaurusz) maradványai, melyek világhírt hoztak az ajkai születésű, fiatal kutatónak, dr. Ősi Attilának.

Nem csak a tudomány képviselői jeleskedtek korábban föld alatti kincsek felkutatásában. Voltak közöttük olyanok is, akik eltekintettek volna attól, hogy eredményeiket a széles nyilvánosság elé tárják.

Kjncset találtak

B. József, K. László s P. István nagyszöllősi lakos napszámosok, midőn a múlt napokban N. Károly postamester, nagyalacsonyi lakos somlyói szőlőjében földet forgattak tavaszi rakásra. A pénz egy fazékban, mintegy 1,5 lábnyi mélységben volt elrejtve, s a 17. század második feléből, Lipót király idejéből való. Volt közte néhány máriás tallér s török pénz is. Az atyafiak szörnyen megörültek a leletnek, s még csak a szőlőtulajdonossal sem tudatták. Titkuk azonban nem maradt leleplezetlenül, mert egyikük elárulta azt, s a hír nesze gyorsasággal terjed tova, úgy hogy a csendőrséghez is eljutott. Kérdőre is vonták őket, de már ekkor a pénzt, mely csak ezüstből állt, egy pápai aranyművesnek jó olcsón eladták, mint azok mondják. A pénzből mintegy 235 darab megkerült, s a hatóság vette pártfogás alá.

Pápai Közlöny 1892. január 10.

**Halvány sáfrányok
Kup község mellett**

2) Fizetés a pénztárnál, meg azon is túl

Bakonyjákó településnél érjük el a 83. számú főutat, melyen egészen Pápaig megyünk. Míg 85 millió évvel ezelőtt még a Bakonydraco uralta a légteret ezen a tájon, ma már egy ennél jóval nagyobb szárnyfeszítávolságú objektum fel- és leszállásai ejtik ámulatba az itt élő embereket, és ez nem más, mint a Boeing C-17. Nem véletlenül adhat otthont az Magyar Honvédség Pápa Bázisrepülőtér a Nehéz Légiszállító Ezrednek, mely többek között Afganisztánba visz katonákat és hadianyagot. Számos kritériumnak kellett megfelelnie, melyek között olyan, első ránézésre jelentékteleneknek is voltak, mint az itt szolgáló soknemzetiségű állomány nagybevásárlásainak a biztosítása. Erre figyelemmel, a hipermarketekkel való ellátottság is szerepet játszott a számunkra pozitív döntésben.

E nagyáruházak hatalmas alapterületű parkolói, ügyfeleik jelentős száma, a birtokukban lévő készpénz mennyisége kedvez a szubkultúrák, bűnözői csoportok megjelenésének, akik különféle vagyoni elleni bűncselekményeket követhetnek el. Ezek közül a legkiemelkedőbb a táskalopás.

A vásárló nehéz helyzetben van, amikor a bevásárlókocsi tartalmát járművének csomagtartójába rakodja át. A retikül, autóstáska ilyenkor „útban van”, és ennek megoldására a többségben kialakult egy végzetes megoldás. A vagyonzbiztonsági szempontokat nem ismerők többnyire rendszeretük áldozatai lesznek. Miután a parkolói bűnözésről valószínűleg nem is hallottak, mindenfajta veszélyérzet híján értékeiket „logikusan” az utastérben helyezik el. A miertre pedig, egyszerű a válasz. Előre gondolkodnak, már a hazautazást készítik elő, oda teszik tehát a táskát, ahol menet közben szokták tartani. Amennyiben a potenciális sértett gépkocsija szedán kivételű (ez a legelterjedtebb), csomagtartójának felnyitásával akaratlanul is egy paravánt állít önmaga és értékei közé, ezáltal a berakodás teljes időtartamára - ami nagybevásárlás esetén hosszú perceket jelent - elveszíti a vizuális kapcsolatot a táskájával.

Vannak olyan tolvajok, akik már a berakodás idején megszerzik zsákmányukat, esetleg úgy, hogy a társ megszólítja a kiszemelt áldozatot (pl. útbaigazítást kér) és ezzel eltereli a figyelmét. Vannak, akik megvárják, amíg a sértett visszatolja a bevásárlókocsit a tárolóhelyére, és átmeneti távollétét használják fel a lopásra, de az sem ritka, hogy a szemtelenséget a végletekig fokozzák.

Ez utóbbi módszer kizárólag magányos vásárlóval szemben alkalmazható, aki már elvégezte tervezett feladatát, túl van az áruház-látogatáson, berakodáson, elfoglalta helyét a vezetőülésein, másodpercek választják el a gyújtáskapcsoló kulcs elfordításától, a hazaindulástól. Táskája a statisztikai adatok szerinti legjellemzőbb helyen, a jobb első ülésen fekszik. Kezét alig kellene kinyújtania, ha meg akarná érinteni. Első ránézésre azt hihetnénk, hogy rajta már nem lehet fogást találni, legalább egy műszaki hibának kellene ahhoz bekövetkeznie (pl. nem indul a motor), hogy kellemetlenségei adódjanak. Ekkor azonban keményen megkocogtatja valaki a bal első ajtó üvegét.

A kiszemelt áldozatot ez az intermezzo kizökkenti a napi rutinból, kicsit ijedten fordul a kellemetlen zaj forrása felé. Miután a mellette álló idegen mimikáját látja ugyan, azonban hangját alig hallja, letekeri az ablakot, vagy kinyitja az ajtót, hogy tisztázza ki az, aki háborgatja és miért. Nem mással, mint a bűnözői csoport „kommunikátorával” találja magát szemben, akinek nem kell semmilyen extrával próbálkoznia, elegendő, bármilyen banális problémával párbeszédet provokálnia. A megszólított ezúttal nem érzi át a segítségadás örömét, inkább azért válik készségessé, hogy minél előbb szabaduljon a kellemetlen szituációból, hagyják már őt végre az útjára menni. Az eseményeket azonban csak elszenvedí, nem irányítja, így az interakció időtartama az elkövetőtől függ, miközben a sértett, fejét kénytelen 90°-kal balra fordítani, ezáltal pedig az értékeinek helyével éppen ellentétes irányba néz. Ilyen előzmények után semmit sem észlel abból, hogy az autó jobb oldalánál guggoló társtettes leheletfinoman kinyitja a jobb első ajtót, kiemeli a táskát, majd óvatosan kattanásig visszahajtja az ajtót. Mivel hiányzott a lendület a becsukásból, a zár csak éppen hogy fog. Ez lesz az a gyanús körülmény, amely lendületet ad az

elszenvedett bűncselekmény felfedezésének, erre azonban még néhány percet várni kell, amíg a kommunikátor útbaigazítása befejeződik, és kezdetét veheti a késleltetett hazautazás.

A magasabb műszaki színvonalon motorizált áldozatot az intelligens elektronika fogja figyelmeztetni a tökéletlenül becsukott ajtóra, így viszonylag hamar észreveszi értékei hiányát, míg kevésbé tehetős sorstársa már csak úti céljánál leparkolva és a gépkocsi lezárásakor fog szembesülni azzal, hogy az irányjelzők felvillanásai elmaradtak. Az okot keresve, ha némi késéssel is, de felfedezi, nem volt rendesen becsukva a jobb első ajtó. Gyorsan jön az ellentmondás felismerése, hogyan kerülhetett ebbe az állapotba az ajtó, ha a vásárlással összefüggésben nem nyitotta ki. Ezen a ponton pedig, a retikül hiánya is feltűnik, amire addig nem is figyelt, hiszen a hazafelé vezető úton arra már nem volt szüksége. Ebből a vert pozícióból, a helyszín elhagyása után, jelentős időmúlással a kiértesített rendőrök már nem tudnak forrónyomon üldözésbe kezdeni.

Jó esetben az áruházi hangosbemondó és/vagy kihelyezett plakát is figyelmeztethet a lehetséges veszélyre a következők szerint:

Tisztelt Vásárlóink! Áruházunk számára az Önök elégedettsége a pénztártól való távozásuk után is fontos. Ezért kérjük, hogy az autóval érkezők táskáikat, értékeiket sem a csomagtartóba rakodás, sem pedig a bevásárlókocsinak a tároló helyre történő visszatolása idejére ne hagyják őrizetlenül. Ne adjanak esélyt arra, hogy éberségüket felvilágosítás kérés ürügyén idegen személyek kijátszhassák.

Köszönjük a figyelmüket! További kellemes vásárlást és biztonságos hazatérést kívánunk minden ügyfelünknek!

Tisztelt Vásárlónk!

Még arra a rövid időre se hagyja autóját záratlanul, amíg a bevásárlókocsit visszatolja a tárolóba!

A tolvajok csak erre a pillanatra várnak.

Táskáját mindvégig tartsa magánál!

Mivel régebben nem voltak hipermarketek, a vasút viszont népszerűbb közlekedési eszköz volt mint manapság, hasonló bűncselekményeket a zsúfolt állomásokon lehetett elkövetni.

Utazó vasúti tolvaj

Néhány hónap óta az állomásokon egymást érik a vakmerő tolvajlások, Csak egy pillanatra tette le valamelyik a kezettáját, mindjárt eltűnt az ismeretlen homályba. Tegnap Győrött rajtacsípték a banda fejét: R. Lajos verbó¹⁵ kereskedő személyében, aki szervezett társulatával ma itt, holnap ott más ember vagyonában utazott. Legjobban a veszprémieket meg a győrieiket szerette. A motozásnál egész csomó zálogcédulát találtak nála. Azonnal letartóztatták s átadták a királyi törvényszéknek.

Pápai Közlöny 1892. április 10.

A járás székhelyéről Ugod érintésével haladunk a Magas-Bakony tájai felé. A Balatoni fürdőzésről már ejtettünk szót, Pápan pedig ott van a folyamatosan bővülő és népszerű Várkertfürdő. Most viszont megállunk egy rövid időre, hogy megemlékezzünk egy már elfeledett hasonló intézményről, ahol a köpölyöző szobától a biliárdteremig szolgáltatások színes skáláján válogathatott a gyógyulni vágyó közönség. Ez pedig nem más, mint az egykori Vadkertfürdő, melynek gyors felemelkedése, hanyatlása és megszűnése még a 19. században lezajlott. Fennállása idején azonban egyik vendégének sem kellett éhköppon maradnia.

Ugod-Vadkerti fürdő és mulatóhely megnyitás

Mély tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy az **Ugod-vadkerti fürdő- és mulatóhelyiségeket e hó 10-én megnyitottam.**

Semmiféle áldozatot nem sajnálva igyekeztem helyiségemet korszerűen felszerelni, ezért is az étkek és italok legjobb minőségben pontos és jutányos áron való kiszolgáltatására főfigyelmet fogom fordítani.

Regényes, a híres Bakony szélén fekvő vidék, egészséges levegő, ásvány-fürdő és hosszabb ideig tartózkodó vendégeknek kényelmes lakás és ellátás ezen helyet különösen ajánlhatóvá teszi, miért is a nagyérdemű közönség becses pártfogásáért esedezem és számos látogatásait reményelem,

alázatos szolgáljuk
Raab Mihály
bérlo

Pápai Lapok 1874. május 17.

¹⁵ ma Vrbové (Szlovákia) Benyovszky Móric szülőhelye

Bakonyi betyárnyárs

Hozzávalók:

Birkacomb 1 kg

Zöldpaprika 30 dkg

Csiperkegomba 30 dkg

Füstölt szalonna 40 dkg

Vöröshagyma 30 dkg

Étolaj 1 dl

Zsemle 5 db

Fokhagyma 5 dkg

Citrom 1 db

Só

Bors

Kömény

2x2 cm-es lapokra vágjuk a húst, a szalonnát, a zöldpaprikát. A vöröshagymát 4 felé vágjuk és lapokra szedjük, a gombákat is hasonló méretűre daraboljuk. Felváltva nyársra húzzuk a feldarabolt alapanyagokat, vigyázva, hogy a végeire paprika kerüljön.

Közben lereszeljük a fokhagymát, összekeverjük az olajjal, sóval, borssal, köménnyel és a citrom kifacsart levével.

Az elkészült nyársakat vékonyan bekenjük az olajos páccal, néhány órára hűtőben pihentetjük, majd faszénparázzson vagy sütőben folyamatosan forgatva megsütjük. Pirított zsemleszeletekre tálaljuk, friss zöldségekkel díszíthetjük.

Huszárokelőpuszta Ugod külterülete, neve találgatásra késztet, melyre számos magyarázat létezik. Mi csak a számunkra legrokonszenvesebbet ismertetjük, melynek lényege szerint, a Bécsből az ország belseje felé haladó hintók biztonságán huszárokból álló kíséret őrködött. Alaphelyzetben helyük a kocsik mögött volt, hogy a lovak ne kavarjanak port az előkelő utasok szemébe, továbbá ne potyogtassák gazdag ürüléküket a kerekek alá. Azonban a betyárok felségterületének számító hegység lábához érve, e derék emberek már nem a komfortot, hanem személyes biztonságukat tartották szem előtt, ezért a „Huszárok! Előre!” vezényszó kiadásával átrendezték a menetoszlopot. Aligha vádolhatjuk egykori arisztokratáinkat felelőtlen virtuskodással, bölcs előrelátásuk a ma embere számára is példamutató.

Tavaszi csillagvirág

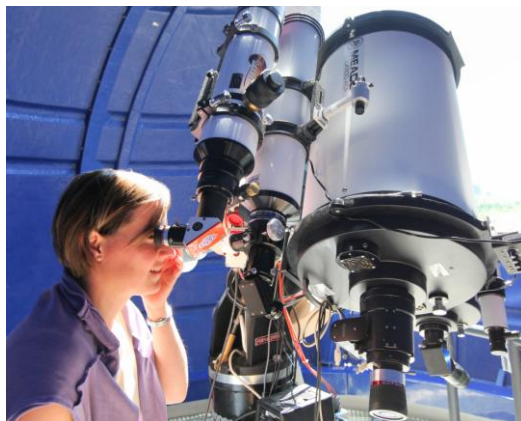
Bakonybélig a Gereince völgyében folytatjuk utunkat. A tavasz eljövételének kétséget kizáró bizonyítékait itt lelhetjük meg, amikor február végén, vagy

*március elején a medvehagyma (*Allium ursinum*) levelei kibukkannak a földből. Ez az utóbbi években egyre népszerűbb konyhai nyersanyag élőhelyén látványnak sem utolsó. Napról-napra, métereket haladva, hódítja meg az erdő alját, míg végül sűrű, üde zöld szőnyeggé terebélyesedik. Ekkor még a konkurens fajok sehol sincsenek, egyedül uralhatja a tájat. Kb. másfél*

hónappal később hirtelen kivirágzik, fehérre festve mindazt, ami eddig zöld volt. Ilyenkor a fokhagymához hasonló szaga már rendkívül intenzívvé válik, olyannyira, hogy az autóval közlekedők sem függetlenehetnek tőle, illó anyagaival a szellőző nyílásokon át telitődik az utastér.

VI. BETYÁROK TAPOSTA ÖSVÉNYEKEN, avagy a Veszprémi Rendőrkapitányság illetékességi területén

A hegyek koszorújában fekvő Bakonybélbe megérkezve, már ismét a Veszprémi Rendőrkapitányság illetékességi területén járunk.

Pannon Csillagda

A község, mely idegenforgalmi vonzerőnek eddig sem volt híján egy csillagvizsgálóval bővült az elmúlt évben, ami tovább növelte az idelátogató turisták számát. A Pannon Csillagda helyszínének kiválasztásában az is szempont volt, hogy itt a Bakony szívében, távol a nagyvárosoktól alacsony szintű a fényszennyezés.

Bakonybélből egy 15 kilométeres aszfaltút vezet megyénk és a hegység legmagasabb pontjára, a 709 méteres Kőrös-hegyre. A nem túl markánsan kiemelkedő csúcsot a polgári légtérellenőrző radarállomás óriás golflabdára emlékeztető, fehér gömbje uralja. Az utat csak a HungaroControl Zrt. és a Bakonyerdő Erdészeti és Faipari Zrt. járművei használhatják, de külön engedély igényelhető az erdészet helyi kirendeltségén (Bakonybél, Szent

Gellért u. 7.). A csúcsra gyalog is feljuthatunk az országos kék, valamint a piros jelzésű turista ösvényeken.

Cuha-patak

A Kőrös-hegyről utunkat Porva felé folytatjuk. Porva-Csesznek vasútállomásnál elérjük a Bakony egyik leglátogatottabb tanösvényét, mely a Cuha-patakot követi. Végpontja Vinyén van, ahol vonatra szállunk, hogy visszafelé azon tegyük meg az utat, mely az ország egyik legszebb vonalszakasza. Kis alagutak, viadukt teszi felejthetetlenné az utazást, különösen a gyermekek számára. Farkasgyepű után itt érezhetjük csak igazán, milyen lehetett egykor a bakonyi rengeteg, ahol Sobri Jóska, majd később Savanyú Jóska volt élet és halál ura. Számos barlanghoz köti a néphagyomány valamelyikük nevét. Történeteik írók tucatjait ihlették meg, hírük túllépett az országhatáron.

Jaroslav Hašek¹⁶ „Az illavai¹⁷ fegyház múltjából” című novellájában a rá jellemző humorral látatja ezt az időszakot:

„Savanyú Jóska volt az, aki az illavai fegyház hírnevét megalapozta. Savanyú uram a Bakony hegység kiváló gentlemanjei közé tartozott, akik az 1860-as években nyugtalanságban tartották az egész Bakonyt, valamint a Balaton környékét, és feltűnedeztek még Győr megyében is. Derék

¹⁶ cseh író, legismertebb műve: Švejk, egy derék katona kalandjai a világháborúban

¹⁷ ma Ilava (Szlovákia) Fegyháza jelenleg is működik, ahol 2012. április 7-én tömegverekedés tört ki a fogvatartottak között. Ennek eredményeként négy főt szállítottak súlyos sérülésekkel a trencsényi kórházba.

fiatalemberek voltak, csapatokban látogattak el a kisvárosokba, és egyik házat a másik után fosztották ki, a Bakony tölgyeseinek mélyén rajtaütöttek a kalmárok portékával megrakott szekerein, és rengeteg egyéb csíny terhelte számlájukat, ámbátor közben fölöttébb angyalian viselkedtek, és például 1869-ben Veszprém alatt nagy hajbókolások, társasági szóvirágok keretében kis híján elmetszették a főispán torkát. Mindenfelé hallani lehetett akkor, hogy ez is Savanyú Jóska embereinek a műve.

A nagy romantika kora volt ez, a honvédek¹⁸ még fehér zubbonyt viseltek, és feltűntek messziről, amikor a pusztán üldözőbe vették Savanyú Jóska embereit.”

(fordította Hubik István)

A napi hírekben azonban ennél ridegebb tálalásban tudósítottak a betyárok rajtaütéseiről. A legendákat sokan meglovagolták, és követtek el útonállásokat a bűnözés korabeli ikonjainak nevében. Aligha lehetett könnyű helyzetben az igazságszolgáltatás, ha ezeket a bűncselekmény-sorozatokat megpróbálta rekonstruálni.

Dunántúli rablóbanda

Kopecskó László a múlt év június 25-én került ki az illavai fegyházból, ahol húsz esztendő telt el. Kopecskó most 50 esztendő, erőteljes ember, akijt cseppet sem viselt meg a súlyos rabság. Zala megyében született s ezt a vidéket senki sem ismeri jobban nálánál. Éppen ezért ezt választotta a működésének újabb helyéül. A minap tartatott meg Keszthelyen és Sümegezen az országos vásár, melyre messze vidékről szoktak megjelenni az iparosok. A tizenhét tagú fegyveres rablóbanda ezeket szemelte ki áldozatul s csapatokra oszolva, megtámadták a vásárból hazatérő iparosokat, s azoktól halálfenyegetések között elrabolták a két vásárban szerzett összegeket. Az eset híre szinte rettegésben tartja Keszthely és Sümeg vidékét s erős a gyanú, hogy útjukat a Bakony felé veszik s ekkor a már minden órsról összpontosított csendőrségnek meggyűl a baja. Ma még elég jókor van a rablóbanda további garázdálkodásait meggátolni.

¹⁸ zsandárok

Betyártarja

Hozzávalók:

Sertésárja 1,4 kg

Füstölt szalonna 30 dkg

Lecsókolbász 50 dkg

Sertészsír 20 dkg

Vöröshagyma 30 dkg

Fokhagyma 2 dkg

Cipókenyér 10 db

Só

Feketebors

A sertés tarját csíkokra vágjuk. A füstölt szalonnát kockákra vágjuk, kiolvasztjuk sertészsírban. Apróra vágott vöröshagymát adunk hozzá. Addig pirítjuk, míg aranysárga lesz. Hozzáadjuk a csíkozott húst, majd erős tűzön lepirítjuk. Sót, borsot adunk hozzá, majd felöntjük egy kevés vízzel. Addig pároljuk, míg a levét elfövi, zsírjára pirul. Ismét pirítjuk egy kicsit, majd újra felengedjük egy kevés vízzel. Ezt addig ismételtetjük, míg a hús puhulni kezd. Ekkor hozzáadjuk a csíkokra vágott lecsókolbászt és a zúzott fokhagymát. Erős lángon készre sütjük.

A cipók kalapját levágjuk, a belüket kiszedjük, sütőben kissé megpirítjuk őket. A kész tarját arányosan elosztjuk a cipókba, kalapjukat félig visszahelyezve azonnal forrón tálaljuk.

Kopecskő ezelőtt három héttel megfordult Veszprémben, ahol „ügyvédi tanácsot” kért Jánossy ügyvédtől, akéhez kiszabadulásakor egy kitanított kanári madarat hozott Hoszter Fülöp ajándékeként. Szomorúan állított be Kopecskő Jánossy ügyvédhez, elpanaszolva, hogy elfogyott a fegyintézeti keresménye és Eszterházy Ferencz gróf uradalmából is kiadták neki az utat, ahol juhász volt s csak könyörületből fogadták szolgálatba. Itt egy alkalommal bemutatták József főhercegnek is a ritka példányt, aki húsz esztendő teltével a fegyintézetben. Kopecskő tagja volt annak a hírhedt rablóbandának, melynek Holmár Ferencz és Holics József is tagjai voltak, 1861-ben kirabolták az esperest Csehén (Zala megye), akítől 30.000,- forintot vittek el. A statárium elől Göcsejbe menekültek, ezt a vidéket tartva rettegésben, miközben kirabolták és meggyilkolták a görbői papot. 1863-ban kerítette őket kézre a csendőrség. Kopecskő mivel nem volt katonaidejében, kétévi vizsgálati fogság után 20 esztendei fegyházra lett elítélve, két társa pedig, akik katonakötelesség voltak, 75-75 botütéssel menekültek meg. Kopecskőn, aki magát „szegény kocagyereknek” nevezi, úgy látszik, nem fogott a hosszú rabság, s most újra hozzálátott a régi mesterséghez, csak hogy nagyobb erővel, mint hajdanában, hogy rászolgáljon az akasztófára.

Pápai Hírlap 1889. november 24.

Vak láрма

November hó 14-én este 8 órakor Szántó község közelében, a koracsi erdőben E. Vilmos sümegi kereskedő kocsijáról – midőn a keszthelyi vásárról haza indult – mintegy 300,- forint értékű gyoicsneműt, H. Lajos kádár kárára egy kézi bőröndben volt fehéreműket, B. Antal szíjgyártó kárára lőszerszámokat elloptak. Erre azon hír kelt szárnyra, hogy ezen lopásokat egy kajánföldi (Zala megye), az illavai fegyházban töltött és a múlt tavaszon kiszabadult Kopecskő László – ki egy 18 tagú felfegyverkezett rablóbanda élén áll – követte volna el.

A rémületes hír természetesen három megye lakóságát nyugtalanságba hozta. A vidéki csendőrség erre nyomban megindította a hajszát és végre kiderült, hogy az említett lopásokat nem más, mint hat cigány követte el, kik ugyanaznap hajnalban S. Jakab sümegi szabót is meglopták s a lopás után Nagygörbőn, K. Móricz korcsmárosnál a lopott tárgyaknak egy részét elzalogosították. A Kopecskő féle rablóbandának tehát se híre se hamva.

Pár nap rá pedig azon hír terjedt el Keszthelyen, hogy Savanyú Józsi garázdálkodik egy rabló banda élén a vidéken. A keszthelyi csendőrök puhatolni kezdtek és csakugyan elfogták a rezi szőlőhegyekben, de nem Savanyú Józsit, sem bandáját, hanem O.J. sümegei illetőségű csavargót, ki a keszthelyi szőlőhegyben november hó 14-től 20-ig pisztollyal felfegyverkezve csavargott. A lakosságnál magát csakugyan úgy mutatta be, hogy ő a börtönből megszökött Savanyú Jóska, s ennek révén ételt és italt csikart ki tőlük. November hó 20-án pedig Gyenesen Cs. Györgytől ellopott egy ezüstórát. O-t átadták a helybeli járásbírósnak, és a nyugalom helyreállt.

Pápai Hírlap 1889. december 8.

Dunántúli haramiák

Somogy-, Zala- és Veszprém megyékben harmadéve vakmerő rablóbanda garázdálkodik. Hosszas erőfeszítések után a csendőrök a Bakonyban meglepték a bandát s a cinkosok közül Renkót és Szántót agyonlőtték, míg Oroszlán Pált, a haramiavezért elfogták. Oroszlánt rablás és gyilkosság miatt egy ízben már halálra ítélték, de királyi kegyelem 20 évi fegyházra változtatta át büntetését, melyből 15 évet ki is töltött Illaván. Mivel a fegyházban jól viselte magát, föltételes szabadságra akarták bocsátani és ezért a kis-hartai közvetítő intézetbe kísérték. Innen cinkostársaival együtt megszökött, hogy egy ideig ismét rettegésben tartsa a dunántúli megyéket.

A kaposvári törvényszék Oroszlán Pált több rablásban bűnösnek mondta ki és elrendelte a fegyházba való visszaillesztését, hogy a rabságából még hátralevő öt esztendő töltsse. Nagyböb büntetést a törvényszék azért nem szabott rá, mert a büntető törvény szerint 20 évi fegyháznál hosszabb büntetés ítéletben nem szabható ki. Ily értelemben határozott a királyi tábla is. A királyi kúria azonban, amelynek IV. büntető tanácsában Párvy bíró referálta az ügyet, másképp határozott. Abból indulva ugyanis ki, hogy a vádlott szökése következtében önként szakította meg előbbi büntetését, az ezután elkövetett újabb büntettek miatt Oroszlán Pált újabb 15 évi fegyházra ítélte.

Pápai Hírlap 1890. február 2.

Csendőrkáposzta kolbászgombóccal

Hozzávalók:

Savanyú káposzta 2 kg

Sertés oldalas 1,5 kg

Füstölt csülök 60 dkg

Sertészsír 15 dkg

Vöröshagyma 30 dkg

Só

Feketebors 2 dkg

Fokhagyma 5 dkg

Fűszerpaprika 8 dkg

Liszt 5 dkg

Köménymag 2 dkg

Kolbászgombóchoz:

Sertés darált hús 60 dkg

Fűszerpaprika 12 g

Fokhagyma 7 g

Bors 1 g

Kömény 1 g

Só 1 dkg

A vöröshagymát zsírban finomra vágva megpirítjuk. Meghintjük fűszerpaprikával. Egy réteg savanyú káposztát terítünk rá, majd szórunk rá a kockára vágott füstölt csülökből. Újabb réteg káposztát teszünk rá, majd ráteszünk néhány darab oldalast. Újabb réteg káposzta, majd megint csülök, majd káposzta, oldalas mindaddig, amíg el nem fogynak. Felöntjük annyi húslevessel, vagy vízzel, amennyi ellepi, majd feltesszük főni. Ha felforr, sóval, borssal, fokhagymával ízesítjük. 2,5-3 órán át főzzük, közben elkészítjük a gombócokat. Összegyúrjuk a hozzávalókat, majd adagonként 2-3 gombócot gyúrunk belőle. Három óra főzés után a gombócokat a káposzta tetejére helyezük úgy, hogy ellepje őket a lé. Körülbelül 15 perc főzés után lisztből és zsírból zsemleszínű rántást készítünk, kevés káposztalével felengedve az ételhez adjuk, kiforraljuk. Tejfőllel meglocsolva tálaljuk.

1) Aszfaltbetyárok a szerpentinén

Nem csak gyalogosan és vonattal, hanem gépkocsival is érdemes a Cuha-patak folyását követni. Erre a célra némi ráhagyással a 82. számú főút alkalmas. Győr-Moson-Sopron megye határától Veszprém felé haladva páratlan élményekben lesz részünk.

Napjainkban már életünket, testi épségünket nem a vagyonunk ellen intézet brutális támadás miatt kell féltünk a Bakony településektől távol eső útjain, hanem a sebesség megszállottjai okozhatnak halálfélelmet. Bakonyszentkirály községet elhagyva a pulzusszáma mindenkinek megemelkedik, aki a váltó használatának gyakoriságában méri az autózás örömeit. Az itt kialakított szerpentin vonalvezetését a versenypályák tervezői is megirigyelhetnék. Az útszakaszon ritkák az egyenesek, az egyik ilyen mellett parkoló teszi lehetővé, hogy egy kicsit megálljunk, és időt szakítsunk a cseszneki vár romjainak lenyűgöző látványára.

A kísértést sokan nem tudják leküzdeni. Ők leginkább azoknak a kétkerekű járműveknek a tulajdonosai, melyek a legmagasabb teljesítmény/saját tömeg hányadossal rendelkeznek. Az önmaguk és mások biztonságát figyelmen kívül hagyó száguldozók motorkerékpárjain dunaszerdahelyi rendszámokat is felfedezhetünk. Ők nem adóelkerülésre specializálódtak honfitársaink, hanem tényleg a határ túloldaláról jönnek, mivel közelebb van számukra a Bakony, mint a Felvidék hegységei.

A gyorshajtók már a 19. században is sok problémát okoztak, pedig járműveik alig egy-két lóerővel rendelkeztek:

Sebes hajtás miatt került Ő. Lukács homokbödögei kocsis múlt héten vád alá, aki sebes hajtás közben Z. Teréz pápai hajadont eltipratta, aki mint értesülünk veszélyes belső sérüléseket szenvedett. Az eset a győri vámnál történt, a menekülni akaró kocsis sikertelenül tartóztatni és a hatóságoknak átadni.

Pápai Hírlap 1890. április 13.

Gyakoriakká váltak az elmúlt években a csúnya bukások, a súlyos sérülések. Ebbe esetenként külső körülmények is

besegítettek egy-egy jól elhelyezett olajfolt formájában. Kezdetben úgy tűnt, egy rejtélyes ismeretlen leckézteti az irritálóan viselkedő motorosokat. Később kiderült, a balesetek háttérben egészen prózai okok állnak, a veszélyes olajfolyások nem szándékos magatartás eredményeként kerülnek az útestre, hanem elhanyagolt műszaki állapotú tehergépkocsikból és autóbuszokból. A szabad utat találó olajat a szivárgási pont alatt lévő szerkezeti elemek átmenetileg felfogták, majd a serpentin kanyarjaiban ható erőknél engedelmessé az addig összegyűlt folyadék egyszerre lötytyent ki a motortérből az aszfalra.

A további balesetek megelőzésére a Zirci Rendőrőrs beosztottai a motoros-szezonban rendszeres ellenőrzéseket tartanak az úton, egyrészt a közlekedési szabályokat figyelmen kívül hagyó motorosok, másrészt az olajfolyásokat okozó, idős, sokat futott járművek kiszűrésére.

Hasonló akciókat szerveznek a rendőrök az erdészeti dolgozókkal közösen a természetet károsító motocrossosok és quadosok megregulálására. Emellett visszatérően adnak feladatot olyan kirándulók is, akik bár teljesen ártalmatlanok, önmagukat, társaikat képesek egészen kétségbeejtő helyzetbe sodorni.

2) Akik nem születtek betyárnak

Az a tény, hogy felnőtt egy olyan generáció, aki már nem volt sorköteles, kezdi éreztetni hatását. Ők azok, akik a technika legújabb vívmányainak tudatos használatára alapozzák életüket. Ez önmagában még nem lenne baj, hanem a komplikációk akkor jelentkeznek, amikor ezek az emberek egy hirtelen ötlettől vezérelve a szabadidő eltöltésének számukra ismeretlen, klasszikus változatától megihletve, kiruccanást tesznek az erdőbe.

A rendőrőrs állományának nem egy esetben kellett, eltévedt, magányos kirándulók, párok, családok felkutatására intézkedniük. Ehhez általában igénybe veszik az együttműködő szervezetek tagjainak (polgárőrök, erdészek és vadászok) helyismeretét, segítségét is. Volt olyan eset, amikor egyetlen

rendőrnek kellett sötétedés után sok-sok kilométert versenytempóban futnia, hogy egy a vasúti vágányokon elesett, és mozdulni nem tudó kiskorút még a vonat megérkezése előtt biztonságba helyezzen.

Túrák tervezésekor ne becsülje túl erőnlétét és természetbeni jártasságát! Tartsa be a következő szabályokat:

- **tájékozódjon a tervezett útvonal sajátosságairól, használja előzetesen az internetet, kérje ki a helyi lakosok iránymutatását**
- **hozzátartozóival közölje úti célját, hazaérkezésének várható időpontját**
- **öltözete legyen alkalmas az adott terepre és az időjárás változásának ellensúlyozására**
- **vigyen magával sok folyadékot (télen forró italt termoszban) és megfelelő mennyiségű, energiát biztosító élelmet**
- **a csapat minden tagja feltöltött mobiltelefonnal induljon útnak**
- **legyen Önnél térkép, iránytű és zseblámpa is**
- **fáradtság, betegség, sérülés esetén forduljon vissza**
- **a túra végét úgy alakítsa, hogy még sötétedés előtt kényelmesen célhoz érjen**
- **ha eltévedt, ne rögtönözzön, maradjon egy helyben és hívjon segítséget**

A GPS sem mindenható találmány. Mivel ember alkotta, ezért tévedhet is. A Bakonyból Győr felé utazó és az M1-es autópályát kereső huszonéveseket is ez a készülék „vezette meg” oly módon, hogy rideg utasításait követve egy földúton találták magukat, melyen kilométereket haladva, végül elakadtak a mély sárban. Az egyik bajbajutott édesanyja telefonon értesítette a pápai rendőröket, akik gyorsan kimentették az égtájak tekintetében teljesen összezavarodott fiatalokat.

Bármilyen közlekedési eszközt is választottunk, dél felé haladva előbb-utóbb megérkezünk a „Bakony fővárosába”, a járási székhely Zircre.

Magas-Bakony

Sokáig Kőszeg volt az ország legmagasabban fekvő városa, azonban Zirc (400 méter)

1984-es várossá nyilvánításával a rekord immár Veszprém megyéé. A természet szépségeiről a helyi arborétumban is meggyőződhetünk. Innen Olaszfalun át Bakonynánára visz utunk. Tés felé mennénk tovább, de erről a szándékunkról „lebeszél” a „behajtani tilos” tábla, ezért még a község belterületén keresünk biztonságos parkolóhelyet, mielőtt bemennénk az erdőbe.

A kék jelzést követve kellemes, könnyű sétát követően érkezünk el a Római-fürdőhöz, melynek természetesen nincs semmi köze fővárosi névrokonához. Ez a népszerű kirándulóhely a Gajapatak szurdokában lévő apró zúgókat foglalja magába, melynek közelében az erdészet dolgozói kulturált piknikező helyet is kiépítettek. E túracélpont méltó párja a Curgó-kútnak, melyet a terep adottságai meghitté, de egyben elszigeteltté is tesznek.

A korábban már „ostorozott” kiránduló típus itt is rendszeresen felbukkan a testmozgás/élmény hányados minimalizálására törekedve. Őt az említett tábla nem tartja vissza, úgy nyomul be gépkocsijával az erdőbe, mint ahogy Guderian¹⁹ harcokcsijai törtek át egykor a járhatatlannak vélt Ardenneken. Bakonynána – akárcsak Farkasgyepű – német nemzetiségi település, ezért itt is következetesen koboldoknak nevezzük a falut övező rengetegben tanyázó gépkocsi-feltörőket. Az ő arcukba sem volt még alkalmunk belenézni. A könnyelmű autósoknak

¹⁹ a páncélos hadviselés elméletének megújítója, majd sikeres gyakorlati alkalmazója a második világháborúban

ugyanazokat a hibáit használják ki, mint a Nyugat-Bakonyban elterjedt rokonaik. Az sem zárható ki, hogy ugyanarról a kobold populációról van szó, amely rugalmasan változtatja vadászterületét. Téli álmukat követően – talán a medvehagyma fogyasztásából szerzett értékes tápanyagok révén – tavasszal a legaktívabbak, általában az első hosszúhétvégén mérik a legerősebb csapást áldozataikra. Ne hergeljük őket utastérben hagyott retikülökkel, táskákkal!

Tarka kosbor

A kék jelzésen megyünk tovább, a zsákfalú Jásdon át a hegység második legmagasabb fekvő településére, Tésre, hogy ott a szilárd burkolatra visszatérve már Várpalotát célozhassuk meg.

VII. MIGRÁNS ÜRGÉK FÖLDJÉN avagy a Várpalotai Rendőrkapitányság illetékességi területén

Csöszpuszta után már a járás székhelyéig nem találkozunk településekkel. Rövid idő után az erdőből is kierünk, majd hirtelen a táj kopárrá válik, végül megpillantjuk alant a már évtizedes álmát alvó inotai erőmű hűtőtornyait. Oly tetemes a szintkülönbség, mintha helikopterről néznénk az előttünk elterülő vidékre. Bringára váltva több kilométeres, adrenalinszint emelő gurulásba kezdhetünk. Tetemes helyzeti energiánk megzabolázásához azonban hibátlan fékek is szükségeltetnek. Itt, ezen az úton kaphat értelmet a KRESZ-nek a kerékpár sebességhatáraitra kidolgozott, első ránézésre bonyolult szabályozása. Eszerint lakott területen kívül 40 km/h a megengedett maximum. Ennél gyorsabban közlekedhet a kerékpáros, ha fejevédőt visel, utast viszont nem szállít a járművén. Amennyiben ez a két feltétel együttesen teljesül, úgy 50 km/h-ra nő a megengedett sebessége. Az átlagember biciklijé ritkán gyorsul fel ilyen tempóra. Az a lejtő azonban, amin éppen Várpalota felé gurulunk, képes bármilyen egyszerű, de megfelelő műszaki állapotú kerékpárt ebbe a száguldásba behajszolni.

A KRESZ tehát 10 km/h-val gyorsabb haladás lehetőségével jutalmazza azt, aki beruház egy sisakra és hajlandó viselni is azt. Más országokban szigorúbbak az előírások. Szlovákiában mindenkinek kötelező a fejevédőt hordani, aki elhagyja a lakott területet. Csehországban a 18 év alattiak csak sisakban ülhetnek biciklire. Természetesen a jogszabályban foglaltakat soha sem tilos túlteljesíteni. Mi is erre biztatnánk mindenkit, mivel tudományos kutatások szerint a 11 km/h-t meghaladó, fejjel történő ütközés már halálos lehet. Kiskorúak esetében, akiknek a koponyacsontja még lágyabb, a legsúlyosabb következményt ennél kisebb sebességű ütközés is kiválthatja. Ne csak a veszélyes lejtőn, hanem mindenütt használjon sisakot, és ezt gyermekeitől is követelje meg!

1) Gátlástalan nyug(díjbeszedők)

Várpalota békés, csöndes város. Csak nagyobb rendezvények idején jelennek meg tömegek az utcáin. Lakóit, ha nincsenek munkában vagy iskolában, ott sejtjük otthonaik bezárt ajtó mögött. Vannak olyan bűnözők, akik arra specializálódtak, hogy ezekbe az ingatlanokba bejussanak, és az ott tárolt készpénzt megszerezzék. Választásuk meglepő módon nem azokra a lakásokra esik, melyek az ott élő családtagok reggeli távozása után üresen maradnak, hanem a napközben is lakottakat keresik. Nincsenek náluk betörőszerszámok, a zárt ajtókat nem ők maguk nyitják ki, hanem kiszemelt áldozatuk közreműködését veszik igénybe. Fegyverük nem a pajszer vagy az álkulcs, hanem a beszéddé rendeződő hanghullámok.

A lopások intellektuális csúcán a trükkkel kombináltak állnak, melyek többsége idős emberek ellen irányul. A módszerek között egyaránt vannak primitívebbek és kifinomultabbak is. Ez alapján három típust különíthetünk el. Mindegyikhez hozzátartozik valamilyen legenda alkalmazása, mellyel az elkövető kiletét, szándékait illetően megteveszti a sértettet.

A 19. században a vendégszeretet odáig terjedt, hogy idegeneket is befogadtak éjszakára. Az ilyen vándorok voltak a mai trükkös tolvajok előfutárai.

Veszedeelmes vendég

Folyó hó 4-én V. János nagyvázsonyi lakóshoz, egy ismeretlen, s magát Horváth István sümegi sertéskereskedőnek állító egyén szólt be, kérvén őt éjjeli szállásadásra, mit V. jószívűségében készséggel teljesített is. A vendég azonban már kora reggel a vendégszerető ház kapufélfájától elbúcsúzáván tovaállított, mely hollandias gorombasága nem sértette volna túlságosan a házigazdát, ha az ismeretlen jónak, nem látja egy kis útravalót is magával vinni, ami egy kis fekete bőrtárcából és ennek 225,- forintra tartalmából állott. Hanem a tolvaj elismerése zálogául egy kopott esernyőt hagyott maga után, jelezvén, hogy nem tanácsos mindenféle ismeretlen jövevénynek, csak úgy jóhiszeműleg szállást adni.

Pápai Lapok 1878. szeptember 8.

A 21. század tempójában már nem szükséges egy egész éjszakát rászáni a bűncselekmény véghezvitelére. Korunkat már azok a „rapid módszerek” jellemzik, amelyekkel egy adott napon, akár 2-3 sikeres lopást is el lehet követni.

Az alaptípusnál a becsengető tolvajok célja mindössze annyi, hogy a lakásba bebocsátást nyerjenek. Pl. társasházak esetében magukat lépcsőházi takarítóknak kiadó személyek felmosáshoz vizet kérnek. Amíg az egyik leköti a sértett figyelmét, a másik eltulajdonítja a gyorsan fellelhető értékeket.

Elfogott tolvajok

F. Péter és V. Adolf pápai lakosok folyó év október hó 31-én Halimba községben kéregettek s ott Sz. Gábor kárára ennek nyitva volt szobájából 636,- forint készpénzt elloptak. A tettesek a lopott pénzzel Pápára jöttek, innen pedig F. Vilossal és Sz. Gyulával együtt – mint régi cinkostársaikkal – Komáromba és Budapestre utaztak. Budapestről Győrbe jöttek s itt maguk részére ruhaneműket vásároltak. Vádlottak közül V. Adolf Pápán folyó hó 3-án a többiek Győrben folyó hó 4-én elfogattak, de a lopott pénzből már mintegy 300,- forintot elköltöttek, hogy ha elfogatásuk még pár nappal később történik, a 636,- forintból semmi sem maradt volna.

Pápai Közlöny 1895. november 10.

Ennél egy fokkal fejlettebb az a módszer, mely a bejutáson kívül a készpénz tárolási helyének sértett általi felfedését is biztosítja. Pl. az áramszolgáltató vállalat alkalmazottaiként bemutatkozó tettesek azzal a „jó hírrel” állítanak be a lakás tulajdonosához, hogy túlfizetés mutatkozott a számláján, melynek különbözetét most megtérítik. Fontos momentuma a bűncselekménynek, hogy a hivatkozott „számlakülönbözet” mértékét meghaladó, nagycímletű bankjegyet (pl. 20.000,- forintost) vesznek elő. Az idős személyt ilyen módon visszaadásra kényszerítik, majd jól megfigyelik, hogy honnan veszi elő az otthon tárolt pénzét. Feltételezve, hogy a sértett esetleg nem egy helyen őrzi megtakarításait, bedobnak még egy trükköt. A visszakapott pénzt nem fogadják el, arra hivatkozva, hogy annak sarka tépett. Ezáltal a játékszerré vált áldozat újabb bankjegyet vesz elő, esetleg egy további „rejtekhelyről”.

Tolvajrétes

Hozzávalók:

Liszt 60 dkg

Zsír 20 dkg

Tojás 1 db

Ecet 2 evőkanál

Só 2 g

Töltelék:

Főtt, reszelt burgonya 60 dkg

Füstölt szalonna 30 dkg

Vöröshagyma 15 dkg

Tojás 1 db

Póréhagyma 10 dkg

Tejföl 4 dl

Só

A hozzávalókból tésztát készítünk, majd addig dagasztjuk, míg hólyagos nem lesz. Akkor 2 cipót formálunk belőle, lisztezett deszkán meleg lábossal letakarva 20 percig pihentetjük.

Egy normál méretű asztalt leterítünk egy damaszt abrosszal, megszórjuk liszttel. A zsírral megkent cipót az asztal közepére tesszük, és lisztezett kézzel középről kifelé nyújtjuk-húzzuk, míg minden oldalról elérjük az asztal szélét. A lelógó vastagabb tésztát leválasztjuk, a tésztát olvasztott zsírral meglocsoljuk. Simára kikevert tejfölt is locsolunk rá, megsózzuk, majd sorban ráhintjük a reszelt burgonyát, a finomra vágott vöröshagymát, a karikára vágott póréhagymát, végül az apró kockára vágott füstölt szalonnát.

A rétest az abrossz segítségével felgöngyöljük, kizsírozott tepsibe tesszük, tojással lekenjük, majd forró sütőben pirosra-ropogósra sütjük.

Vannak olyan hidegvérű tolvajok, akik „minőségi kifogásaikat fenntartva” a másodikat is visszautasítják, és szabályos „hintába ültetik” az egyre zavarodottabbá váló nyugdíjast. Később a figyelmét elterelve az elkövetők a lakás különböző pontjain gyűjtögetett teljes vagyont megszerzik. A figyelemelterelés módja lehet a lakás konnektorainak fázisceruzával történő átvizsgálása, mintha az egyenleg rendezése mellett ez is az overallos dolgozók munkaköri feladatát képezné.

A tolvaj oldaláról a legkényelmesebb megoldás az, ha olyan legendával áll elő, melynek hallatán az áldozat önként adja át részére a pénzét. Pl. a magát nyomozónak kiadó elkövető közli, hogy a sértett nyugdíját a postás hamis 10.000,- forintosokban kézbesítette, ezért a pénzt le kell foglalnia. Fellépését esetleg azzal teheti hitelesebbé, hogy mobiltelefonján az áldozata előtt egy olyan beszélgetést imitál, mintha egyenesen a felettesétől kapná az utasításokat. Ezek után már nincs más teendője, mint hogy a markát tartsa, melybe a megszeppent nyugdíjas minden otthon tartott pénzét leszámolja, és még az sem szúr szemet neki, hogy váratlanul felbukkant látogatója elismervényt sem ad a „bűnjelek” átvételéről.

Az alkalmazott legendák tárháza szinte végtelen, ezért csak az eltérő stratégiákból adtunk némi ízelítőt. Szerencsére létezik olyan sértetti magatartásmodell, mely valamennyi változattal szemben eredményesen alkalmazható. Immunitást azonban ennek is csak a fegyelmezett és jól előkészített alkalmazása eredményezhet.

A legfontosabb, hogy készülni kell gondolatban a trükkös tolvajok érkezésére. Akit váratlanul tudnak meglepni, azt csak ösztönei menthetik meg az áldozattá válástól. Tapasztalataink szerint azonban a lakosság döntő többsége nem rendelkezik feltétlen önvédelmi reflexekkel. Ebből következően tudatosan „edzeni” kell a szituációra, mint ahogy egy vár védői is készülnek az ostromra.

- a lakás bejárati ajtaját, a kertkaput a nappali órákban is tartsa mindig zárva
- a kapu és a lakásajtó akkor is legyen zárva, ha az udvaron tartózkodik
- a kapuban ne hagyja bent a kulcsot, ha az kívülről elérhető, elforgatható
- ha nincs a lakás bejárati ajtaján nyitható kisablak, szereltesse arra biztonsági láncot
- csengetésre csak a kisablakot nyissa ki, ha az nincs, mindig akassza be a biztonsági láncot, mielőtt ajtót nyit
- legyen elővigyázatos a kerítésen keresztül beszélgetést kezdeményező, vagy a lakásába becsengető idegennel
- mindig több személy érkezésével számoljon, még akkor is, ha csak egy fő mutatkozik meg Ön előtt
- lakásába ne engedjen be idegent, beszélgetésre csak a zárt kertkapun, bejárati ajtón lévő kisablakon, vagy a beakasztott biztonsági láncsal védett, résnyire nyílt lakásajtón keresztül vállalkozzon
- ne fogadja közüzemi cégek dolgozóit anélkül, hogy erről előzetesen írásbeli értesítést kapott volna
- hivatalos ügyekre hivatkozó személyek fogadását halassza el egy olyan későbbi időpontra, amikor az Ön hozzátartozója, szomszédja vagy megbízható ismerőse is jelen tud lenni a látogatásnál
- minden bebocsátott személy mögött gondosan zárja be a kaput és a bejárati ajtót (ellenkező esetben észrevétlenül mások is be tudnak szivárogni az ingatlanába)
- ne vállalkozzon senkinek se pénzváltásra
- akkor is utasítsa el az idegent, ha ajándékot vagy pénzt ígér Önnek
- rosszullétre hivatkozó személyt ne engedjen be, hívja inkább a mentőket (104)
- bármilyen gyanús idegen érkezése esetén, hívja a rendőrséget (107)
- hozzátartozóival, szomszédjaival beszéljék át a lehetséges veszélyhelyzeteket, tisztázzák, hogy

hogyan tudnak ezek megoldásához segítséget nyújtani

- minden fontos telefonszámot mentsen el a készülékében, vagy tartsa készenlétben jól olvasható listájukat egy állandó helyen
- ha szükséges a telefonszamos lista összeállításához, karbantartásához, készülékbe történő elmentéséhez, kérje hozzátartozói segítségét
- ha fél valamitől, vagy bármilyen biztonságát érintő kérdése van, forduljon bizalommal körzeti megbízottjához, vagy a kapitányság ügyeleteséhez

Veszprém megye rendőrségi objektumai közül kiemelkedik a Várpalotai Rendőrkapitányság épülete, melyben kimagaslóan korszerű, kulturált körülmények között fogadják az ügyfeleket.

2) A szegénység vámszedői

a) állásközvetítők

Nem csak az idős embereket fenyegeti az a veszély, hogy kiválóan kommunikáló bűnözők megkárosítják őket. A csalók bármely korosztály tagjával szemben eredményesek lehetnek.

Don Juan Várpalotán

T. Sándor híres legény a maga nemében. Foglalkozása a nőcsábítás és elcsábított nők kizsarolása, meglopása s ezt oly sikerrel űzte, hogy e téren működéskéért Legutóbbi kalandja a következőképp folyt le: Folyó hó 18-án Palotára rándult T., ahol felkeresett egy jómódú gazdát, s nyakába borulva üdvözölte rég nem látott nagybátyját. A jámbor ember nem emlékezett ugyan arra, hogy az ő családjának egyik hajtása az előtte álló deli, szép fiatalember volna, de végre is megilletődött, hogy ilyen nem várt szerencse érte őt, s nagy vendégséget csapott az újonnan fölfedezett rokon tiszteletére. Csendes poharazás között azután T.-nek is megoldódott a nyelve, s elmondta szíve szándékát, hogy idejövételének egyedüli célja az volt, miszerint T. Mari idevaló leányzót hűes társává tegye, s ezért kéri a jó rokont, hogy a leány kezét a számára kérje meg. Ő lovas rendőr – úgymond – Budapesten, s mint ilyen tisztességesen el tudja tartani feleségét.

A mit sem gyanító gazda a legnagyobb készséggel vállalkozott e rokoni szívességre és megkérte T. számára a leányt, ki szüleivel egyetemben belé is egyezett e házasságba. T. Sándor magával akarta édesgetni a leányt, hogy másnap Fehérvárott a pap áldását kérje ki frigyükre, de a szülők nem egyeztek abba bele, csak a lány megtakarított pénzét adták át T.-nek, hogy ebből a szükséges bevásárlásokat tegye, s okmányait és az árvaszéknél lévő pénzt kiválthassa. Másnap természetesen hiába várták vissza T-t, ki a kicsalt pénzzel másfelé fordította szekere rúdját, hogy lépre csaljon még egy csomó könnyen hívó, tapasztalatlan embert. A lány szülői mikor a rendőrségnél megtették a följelentést, ámulva hallották, hogy biz öléttük már nem egy embert tett csúffá a csalavér asszonybolondító. A rendőrség annyit kikutatott, hogy T. valószínű Veszprém és Pápa felé vitorlázik, új kalandokat keresni. Az országos körözést elrendelték, s a személyleírásban különös ismertetőjel gyanánt van feltüntetve, hogy jobb kezének ujjain az 1880-iki évszám van beégetve.

Pápai Hírlap 1890. január 26.

Nem csak tehetős emberektől lehet pénzt kicsalni. Megvan az esély az áldozattá válásra akkor is, ha valaki nehéz élethelyzetbe kerül. Mindezt akár, ellene is fordíthatják.

Várpalota lakosságával az utóbbi másfél évszázad alatt többször is mostohán bánt a történelem. A kiegyezést követő évtizedek, de a rendszerváltozás időszaka is, sok család életére nyomta rá a bélyegét. Az elszegényedés, a munkanélküliség volt a legnagyobb probléma.

Munkanélkülieknek és alacsony jövedelműeknek lehet vonzó az a hirdetés, melyben gyors, szakképzettséget és nyelvtudást nem igénylő, külföldi elhelyezkedési lehetőséget ígérnek viszonylag magas jövedelemmel. Valamilyen címen (pl. regisztráció, munkavállalási engedély beszerzése, hivatalos iratok fordíttatásának költsége stb.) egy a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő érdeklődő számára sem előteremthetetlen összeg befizetését kéri.

Ha a hirdetések megtették a hatásukat, akkor hamar izzásba jön a csaló telefonja. Leggyakrabban egy nem, vagy csak nehezen

lenyomozható mobilszámot szoktak megadni, ezen fogadják a hívásokat. Az elkövető célja, hogy minél rövidebb idő alatt, minél több érdeklődővel sikerüljön az általa meghirdetett ügyletről megállapodni, és ezektől a pénzt minél gyorsabban beszedje. A szolgáltatás ellenértékét általában egy bankszámlaszámra kell a becsapottnak átutalnia.

A következő fázis az utolsó „kuncsaftokkal” történő megegyezés és az első reklamációkra való reflektálás jegyében telik. Ekkor ugyanis már sokak számára felsejlik, hogy valami nincs rendben, hiába telik-múlik az idő, pénzükért még nem kaptak semmit. Először a csaló magyarázkodik, időnyerés céljából különféle, váratlanul közbejött akadályokra hivatkozik, majd később kikapcsolja telefonját, és elérhetetlenné válik „ügyfelei” számára, akik közül az erélyesebbek megteszik ellene az első feljelentéseket.

Vannak elkövetők, akik olyan hosszan tartják sértettjeiket az általuk rendezett „színdarabban”, hogy azok a befizetett összegben túl még további egzisztenciális és pszichés károkat is elszenvedhetnek (pl. kilépnek korábbi munkahelyükről, felmondják albérletüket, telepakolt bőröndökkel várják a beígért autóbusz indulását stb.)

A bűncselekmény elkövetését megkönnyíti a potenciális áldozatok munkaerő piaccal kapcsolatos ismereteinek hiánya, továbbá kiéhezettsége minden olyan elhelyezkedési lehetőségre, mely akárcsak a legkisebb reménnyel is kecsegtet.

A megelőzés lehetőségei:

- **a célország nyelvének legalább alapfokú ismerete (ne élhessenek vissza a munkavállaló teljes kiszolgáltatottságával)**
- **a túlságosan vonzó ajánlatok (a munkavállalóval szemben támasztott követelmények hiányával vagy minimális szintjével szemben álló rendkívül kedvező feltételek) kiszűrése**

- az állásközvetítő honlapjának meglátogatása (komoly vállalkozásnak rendelkeznie kell vele)
- a cég székhelyének felderítése (ténylegesen működő iroda, vezetékes telefon)
- az előzetes anyagi ellenszolgáltatástól történő elzárkózás (a közvetítőt ugyanis az a munkáltató fizeti, aki dolgozókat keres)

Ne higgy magyar a németnek

Ezt a mondást úgy lehetne travesztálni²⁰ hogy „Ne higgy cigány a németnek!”, merthogy Szalóki Marczi cigányprimás és bandája ez egyszer hitelt adott a sógor szavának, hát azt is keservesen megbánta. Tudvalevőleg Berlinben muzsikáltak ezek a mi jó cigányaink, hanem a dolog úgy esett, hogy az ő német impresszáriójuk csődbe került s ott hagyta cigányainkat, mint Szent Pál az oláhokat és Szalókiék, alig-alig, hogy haza tudták hegedülni magukat. Egyébként csodás dolgokat tudnak beszélni cigányaink a becsületes berlini bürgerekről²¹, akik a sört megisszák, ugyan, hanem a magyar nótáért nem fizetnek, aminek következtében most már Szalókiék is kezdik hinni, hogy mindenütt jó, de legjobb itthon.

Pápai Hírlap 1889. augusztus 11.

b) hitelközvetítők

Anyagilag megszorult családok számára, valamilyen elodázhatatlan vásárláshoz/beruházáshoz vonzó lehet minden olyan kölcsön ígérete, mely a bankok által meghatározottaknál könnyebben teljesíthető feltételeket támaszt, és törlesztő részlete nem ró elviselhetetlen terheket a háztartásra. Ilyen ajánlatok bőséggel szerepelnek az interneten és az újsághirdetésekből. A hirdető piaci hátterét, a kínált szolgáltatás realitását a laikus jelentkezők általában nem vizsgálják. A hivatalosság látszata eleve eloszlatja kételyeiket.

²⁰ átöltöztet, tréfás módon átkölt

²¹ polgár, városi lakos

Cigányprimás kedvence

Hozzávalók:

Sertésarja 1,5 kg

Sertészsír 10 dkg

Füstölt szalonna 15 dkg

Vöröshagyma 20 dkg

Sárgarépa 10 dkg

Petrezselyemgyökér 10 dkg

Zeller 10 dkg

Zöldborsó 10 dkg

Csiperkegomba 10 dkg

Paradicsompüré 5 dkg

Vörösbor 2 dl

Liszt 5 dkg

Mustár, só, feketebors, babérlevél, fokhagyma

Burgonyalángos hozzávalói:

Liszt 50 dkg

Főtt burgonya 35 dkg

Tej 1,5 dl

Élesztő 2 dkg

Cukor

Só

Olaj (sütéshez)

A tarját 15 dkg-os szeletekre vágjuk, besózzuk, mindkét oldalát kivergetjük. Lisztbe forgatjuk, majd forró zsiradékban mindkét oldalát pirosra sütjük. A visszamaradt zsiradékban az apróra vágott füstölt szalonnát kiolvasztjuk, hozzáadjuk a finomra vágott vöröshagymát. Ha megpirult, hozzáadjuk a paradicsompürét, és addig pirítjuk, míg rozsdabarna lesz. Cukrot adunk hozzá, megpirítjuk, majd megszórnak liszttel. Továbbpirítjuk, majd felengedjük vízzel. Sót, borsot, babérlevelet, fokhagymát adunk hozzá, majd visszatéve a húsokat, készre pároljuk. Ha a húsok megpuhultak, kiszedjük őket, a visszamaradt pecsenyelébe tesszük a vékony szeletekre vágott zöldségeket, gombát, valamint a zöldborsót. Együtt puhára pároljuk.

Elkészítjük a lángost: a tejet meglangyosítjuk, cukrot teszünk bele, majd belemorzsoljuk az élesztőt. Ha felfutott, a liszthez és az áttört burgonyához adjuk, só adunk hozzá, majd jól kidolgozzuk. Liszttel megszórnak meleg helyen kelesztjük. Ha megkelt, ujjnyi vastagságúra kinyújtjuk, tenyérszerű lángosokat szaggatunk, majd forró olajban kisütjük mindkét oldalukat.

Tálaláskor a húst a tányér jobb oldalára tesszük, betakarjuk a zöldséges raguval, és lángossal körítjük.

Minden pénzügyi szolgáltatásnak ára van, ezért a bűnözők által bérelt irodába bevonzott emberek magától értetődő módon fizetnek ki tízezres, esetenként százezres nagyságrendű „hitelközvetítési díjakat” anélkül, hogy a cég addig bármit is teljesített volna. Sőt, sokakat rá tudnak venni még arra is, hogy az első törlesztő részletet már akkor befizessék, amikor a kölcsön folyósítása még meg sem történt. A lényeg itt is az, hogy minél több „ügyfelet” toborozzanak, minél rövidebb idő alatt, majd minél több pénzt beszedve felszámolják az irodát, és továbbálljanak.

A megelőzés lehetőségei:

- a magyar állampolgárok pénzügyi ismeretei általában elmaradnak attól a szinttől, amely megfelelően támogatni tudná legsúlyosabb döntéseik meghozatalát, ezért mindenkinek alapvető érdeke, hogy e hiányosságait legalább részben bepótolja (a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (PSzÁF) honlapja többek között ebben is segít, túl az ott szereplő általános információkon, konkrét kérdésekre is válaszolnak az alábbi elérhetőségen: <http://www.pszaf.hu/fogyasztoknak/alkalmazasok>)
- legyünk bizalmatlanok az ismeretlen cégekkel, különösen azokkal, amelyek társasházi lakásban, vagy bárhol másutt, olyan szűk alapterületen és olyan csekély számú alkalmazottal működnek, ami nem áll arányban a bonyolított ügyfélforgalommal
- intő jel legyen az is, ha a cég adott székhelyén még csak rövid ideje működik, esetleg a képviselője valamilyen kibérelt teremben tartott gyűlés keretében próbál ügyfeleket toborozni
- ne higgyünk kritikátlanul a környezetünkből származó referenciáknak sem, sokszor a megtévesztett sértettek öntudatlanul maguk is asszisztálnak új „ügyfelek” beszerzéséhez
- kérjünk felvilágosítást a PSzÁF-tól, hogy az adott cég rendelkezik-e tevékenysége végzéséhez jogosultsággal

- semmit se írjunk alá alapos és teljes áttanulmányozás nélkül, ha sürgetnek, akkor is adjunk erre magunknak elegendő időt
- további gyanús körülmények lehetnek még, ha a szerződésen más cég, más telephely, más aláíró szerepel, mint akivel kapcsolatban állunk
- mindaddig zárkózzunk el a legcsekélyebb összeg befizetésétől is, amíg a szükséges ellenőrzéseinket el nem végeztük, és az esetleges kételyeket el nem oszlattuk a szerződéskötést illetően

Két világrész szélhámosa

Egy hét óta rejtélyes gyorsasággal meggazdagodott ember vont a magára a veszprémiek figyelmét. Az illető egyént L. Mórnak hívják, aki másfél évvel ezelőtt Amerikába szökött. L. ugyanis azzal szerzett magának fényes egzisztenciát, hogy nagy külföldi kereskedő cégeket csapott be. Naponkint Várpalotán postára adott 50-100 darab levelezőlapot, melyben különféle árucikkeket rendelt meg, s az esetleg kételkedő gyárosokat a takarékpénztárhoz utalta, hogy ott tudakolják meg „meddig jó”. Ez a megrendelőlevél sok kereskedőt lépre csalt, s vagonszámra érkeztek a sétatokok, inggombok, lópokrócok, nyergek.

Amerikába szökése előtt egy egész kávéházi berendezést, két tekeasztallal rendelt ilyen csalárd úton. A berendezés meg is érkezett Várpalotára, ahol egy másik hitelező, egy a régebben becsapottak közül, azonnal lefoglaltatta. L. Mór ezzel sem vesződött sokat és eladta másnap a lefoglalt árukat. Tudta, hogy ezzel síkkasztást követett el s majd ülnie kell, hát kiment Amerikába. Itthon már feledni kezdték a régi üzelmeket, mikor a múlt héten L. Mór váratlanul hazaérkezett és összes hitelezőivel kiigyezett. Mindenkinék feltűnt a pénzes ember, mert ma már nem olyan tejjel-mézzel folyó Kánaán Amerika, hogy ott egy év alatt vagyont lehetne szerezni. Nem sokáig tartott a rejtély, mert megfejtette azt egy amerikai úr, aki L. Mór után jött New Yorkból, ellátva különféle meghatalmazásokkal, melyek L. elfogatását rendelik el. L. ugyanis kilencvenezer forint árú ékszert lopott bizományosától és azzal visszaszökött. A károsult utána jött s nyomon követte Bécsig, ahol L. neszét vette az üldözésének és megugrott. Pár napig Balatonfüreden urizált, de ma már sehol sem lehet találni s üldözője, a károsult amerikai mindenütt csak nyomában van.

Pápai Közlöny 1892. július 31.

Palotai pöcsmácsik

Hozzávalók:

Burgonya 1 kg

Liszt 40 dkg

Tojás 1 db

Zsír 10 dkg

Zsemlemorzsa 15 dkg

Porcukor 10 dkg

Só 2 dkg

A burgonyát megfőzzük, összetörjük. Tojást, sót adunk hozzá, és annyi lisztet, hogy közép kemény tésztát kapjunk. Ezután lisztezett deszkán először rudakat, majd a rudakból ujjnyi vastag 4 cm-es nudlikat hengergetünk. Forrásban lévő sós vízben kifőzzük őket, majd zsírban megpirított zsemlemorzzába forgatjuk még forrón, porcukorral megszórva tálaljuk. Meglocsolhatjuk folyékonyra kikevert baracklekvárral is.

Várpalotán állították fel az MH Bakony Harckiképző Központot. A katonai szervezet feladata, hogy Közép-Európa legnagyobb kiterjedésű gyakorlóterét, lötereit fenntartsa és működtesse. A Magyar Honvédség alakulatain kívül NATO tagországo kból érkező egységeknek is rendeznek itt törzsvezetési és harcászati gyakorlatokat. A Bakony e peremvidékének katonai célú hasznosítása is visszanyúlik a Habsburgokig.

A király Zircen

Vármegyénknek örömnnepe volt. Őfelsége a király Zircen időzött három napig, hogy a Zirc től néhány kilométernyire Hajmáskér és Öskü határában lévő új tüzérségi lövőteret megtekintse, ahol az új ágyukat kipróbálták. Bécsből délután 1 óra 15 perckor indult el a király vonata. Fél négykor érkezett a győri állomásra, ahol leszállt és Laszberg gróf főispán üdvözlétét fogadta. A főispán bemutatta Zechmesiter Károly polgármestert, Goda Béla alispánt és Angyal Armánd dr. főkapitányt. A király a polgármestertől Győr város viszonyait tudakolta és kétpercnyi időzés után tovább utazott Zirc felé. A közbeeső állomásokon a szemetező esőben ünneplőbe öltözött emberek éljenezték a királyt. Pannonhalmán Fehér Ipoly főapát vezetésével a bencések küldöttsége tisztelgett. A Cuha-völgyben a király a kocsi ablakához ment és a vidéket nézegette.

Zircen a király fogadására megjelent Ferenc Ferdinánd²² trónörökös, Frigyes királyi herceg és Beck báró, a vezérkar főnöke, Fenyvessy Ferenc főispán, Kolozsváry József alispán a megyei küldöttség élén, és Zirc község előljároságának több tagja. A pályaudvart az államvasutak főkertésze Budapestről hozott virággal és pálmával gyönyörűen feldíszítette és a vonattól a pályaudvar előtt várakozó kocsiig vivő utat szőnyeggel borították be.

²² 1914. június 28-án feleségével együtt merénylet áldozata lett Sarajevóban. Egy hadgyakorlat megtekintésére érkezett a nem sokkal korábban anektált Boszniába. Ez szolgáltatott ürügyet az első világháború egy hónappal későbbi kirobbantására. A trónörökös egykori sörgyára ma is működik Benešovban, és a meggyilkolt emlékét ápolva Ferdinand néven forgalmazza termékeit.

Őfelsége a trónörökösrel együtt az út mentén várakozó tömeg lelkes éljenzése között a ciszterciák kolostorába hajtatott, ahol fogadására összegyülekeztek a zirci konvent tagjai. A hivatalos fogadás befejezése után a király elsőbben Vajda Ödön apátot szólította meg és elismeréssel szólt a kolostor szépségéről. Őfelsége véges-végig magyarul beszélt. Végül az apát engedelmet kért a királytól, hogy lakosztályába vezethesse.

Őfelsége pénteken reggel fél 7 órakor kocsin indult el a zirci kolostorból a Hajmáskér és Öskü községek határában lévő új tüzérségi gyakorlótér megtekintésére, ahol 8 órakor megkezdődött a hadgyakorlat. A gyakorlótéren megszemlélte az új ágyukat, mely után legteljesebb elismerését fejezte ki a gyakorlatok eredményén.

Pápai Közlöny 1901. szeptember 8.

A 8. számú úton Veszprém felé haladva kietlennek tűnik a táj, bár nyár elején a pipacs és az ökörfarkkóró vidám színekbe öltözteti. A laikus csak ennyit lát. A szakember viszont tudja, hogy a lőtereknek is megvan a maguk sajátos és kifejezetten gazdag élővilága. A terület tulajdonosa a HM VERGA Veszprémi Erdőgazdaság Zrt. pedig igyekszik a katonai hasznosítás és a környezetvédelem szempontjait összeegyeztetni. Messze vagyunk már a szocializmus időszakának gőzölgő tocsogó honvédségi telephelyeitől.

Ürge

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park dolgozói, valamint szünidejüket töltő diákok a múlt évben arra vállalkoztak, hogy a Tihanyi-

félsziget szürkemarha legelői alatt húzódó ürgejáratok lakóinak itt, a Kelet-Bakonyban fúrjanak mesterséges lyukakat, majd a populáció egy részét áttelepítsék. Ezek az állatok számos ragadozó madárnak szolgálnak táplálékforrásul, közöttük van a kerecsensólyom is. Reméljük, a drága haditechnikában nem

tesznek majd kárt. Csak emlékeztetőül: a 6. német hadsereg sztálingrádi bekerítésére indított Uránusz hadművelet sikeréhez a mezei egerek is hozzájárultak, oly módon, hogy a Wehrmacht tankjainak elektromos vezetőket elrágták.

VIII. A „KIRÁLYNÉK VÁROSÁBAN” avagy a megyeszékhelyen

A megyeszékhelyre megérkezve tábla sorolja fel azokat a településeket, melyekkel Veszprém testvérvárosi kapcsolatokat ápol. Ebbe a klubba beférne még egy egykori monarchiabeli város, Königgrätz (Hradec Králové) is az eszmei rokonság apropóján. Míg Veszprém volt a magyar királynék koronázó és temetkezési helye, Gizella királyné legkedveltebb otthona, addig az Elba parti várost a cseh királynék hozományba kapták. Mindkettőt a „királynék városaként” emlegetik a mai napig is.

Ha nincs Königgrätz, nincs kiegyezés, vagy később lett volna, más tartalommal. Veszprém megyei túránk során a 19. század utolsó negyedének, a 20. század elejének bűnügyeibe nyertünk bepillantást. Nyilván ezek is másképpen alakulnak, ha 1866-ban a burkus²³ király seregei nem mérnek megsemmisítő vereséget Ausztriára. Míg a vasúti szállítópoteenciált kitűnően hasznosító poroszok hátultöltős Dreyse-puskájának tűzgyorsasága 5-6 lövés volt percenként, addig Ferenc József katonáinak Lorentz-puskájából ugyanennyi idő alatt csak 1-2 lövésre futotta. A poroszok két fősereggel támadtak, egyikük Nachodnál (Náchod) lépte át a határt és bocsátkozott előcsatározásokba. Az odavezető úton, még porosz földön, Glatz (ma Klodzko) közelében a katonák megpillantották a Große Heuscheuer koporsó alakú hegyét. Pabel, az első hivatalos idegenvezető akkor már nem élt, viszont haláláig olyan „VIP vendégeket” is felkalauzolt a csúcsára, mint Goethe, Chopin és Quincy Adams, akit később az USA 6. elnökének választottak.

²³ porosz

Mint Pabel esetében is láttuk, a honvédelmi hasznosítás a turisztika előfutára is lehet. 2012-ben az MH Bakony Harckiképző Központ megrendezte a hagyományörző „Gyorsan, Bátran, Hűséggel” Emléktúrát, melyen a résztvevő katonák teljesítményükkel a Magyar Királyi "Balogh Ádám" 15. Honvéd Kerékpáros Zászlóalj emléke előtt tisztelgettek, és 36 kilométert tehettek meg legálisan a korábban Ferenc József által is meglátogatott lőtér embert próbáló, sziklás terepén.

1) Harctéri relikviák

Az ilyen ritka kivételektől eltekintve a lőterekre nem szabad bemenni. A bevezető utakon ezt zárt sorompó és tiltást tartalmazó tábla adja tudtunkra.

Szent István-szegfű a lőtér védett virága

Bár az erdőgazdaság hasonló jelzéseit is tiszteletben kell tartani, azonban a honvédségi területek esetében a szabályszegés következményei között nem csak a büntetés, hanem a sérülésveszély is fennáll. A lőtereken elhagyott lőszer, robbanótestek is heverhetnek, melyek megközelítése, megérintése akár végtagvesztéssel, vagy hallállal is járhat.

A tüzérségi lőterek veszélyeztető hatásairól a Honvédség és Társadalom Baráti Kör Várpalotai Szervezete felkérésre prevenció előadásokat tart az általános és a középiskolásoknak. A kukoricáról így véletlenül se a gránátra asszociáljunk, hanem a dunántúli hagyományokat követve, inkább a sütőből frissen kivett prósa illatát idézzük fel!

Szilvalekváros prósza

Hozzávalók:

Kukoricadara 50 dkg

Tej 1 liter

Vaj 15 dkg

Tojás 4 db

Cukor 20 dkg

Szilvalekvár 40 dkg

Zsemlemorzsa 5 dkg

Aludttej/kefir 4 dl

Só

A tejet felforraljuk, majd ha felforrt, a kukoricadarára öntjük. Lefedve 10 percig pihentetjük. Pihentetés után hozzáadjuk a vaj 2/3-át, a cukrot, az aludttejet, a sót és a tojások sárgáját.

Közben egy magas peremű tepsit a maradék vajjal kikenünk, majd megszórjuk zsemlemorzzával. A sütőt felmelegítjük 200°C-ra. Ekkor utolsó lépésként a masszához keverjük a tojásfehérjék felvert habját. A kész tésztát a tepsibe öntjük, sűrűn megcsapkodjuk kemény szilvalekvárral, majd sütőben kb. 40-45 perc alatt tűpróbáig pirosra sütjük.

Hideg kőre téve néhány percig pihentetjük, majd kockára vágva, cukorral meghintve tálaljuk.

Rendőri hírek

H. Antal 12 éves fiú folyó hó 12-én az utcán egy flóbert patront talált. Ezen patront Cs. Károlyyal elvitték a laki út melletti árokba azon szándékkal, hogy azt ott elsütik. Itt a patront egy kőre elhelyezték s azt Cs. oty szerencsétlenül sütötte el, hogy a lövés bal kezének 4 ujját leszakította. A szerencsétlenül járt fiút az irgalmasok kórházában ápolják.

Pápai Közlöny 1898. április 17.

A második világháború óta még mindig nem telt el annyi idő, hogy az akkor földbe fúródott aknák, gránátok mind felszínre kerülhettek volna. Lőtereken kívül eső helyszínekről is hetente érkeznek bejelentések talajból kifordult veszélyes tárgyakról. Ezeket csak tűzszerészek szállíthatják el, vagy semmisíthetik meg. A megtaláló feladata, hogy tisztas távolságból megfigyelje, megjelölje, és észleléséről haladéktalanul bejelentést tegyen a rendőrségen. A többi már a hivatalos szervekre tartozik. Az ilyen „ereklyék” birtokba vétele, gyűjtése bűncselekmény, és nem csak elkövetője, hanem annak lakókörnyezete számára is életveszélyt jelent.

Vannak emberek, akiknek sejtelve sincs arról, hogy évtizedeken át fegyverrel éltek egy fedél alatt. A múltban többször visszatértek azok az időszakok, amikor viszonylag könnyű volt pisztolyhoz, puskához, lőszerhez jutni. Ezzel a lehetőséggel néhányan – különféle, általunk nem ismert okból – éltek is, majd a fennálló rendszer konszolidációjának időszakában elrejtették. A titokba még családtagjaikat sem avatták be, mivel ezzel őket is nehéz helyzetbe hozták volna. Azután telt múlt az idő, és a fegyverrejtegető elaggott, talán ő maga is megfélemlített törvénytelen tulajdonáról. Halála után a hozzátartozók számba vették hagyatékát, melynek során döbbenetes felfedezésre jutottak. Mi nyilvánvalóan csak azokat az eseteket ismerjük, melyeknél ezen a ponton azonnal értesítették a rendőrséget. Csak reménykedhetünk abban, hogy hasonló helyzetben senki sem érezte feladatának az elhunyt gyűjteményének megőrzését, továbbörökítését.

Vadászok figyelmébe!

Van szerencsém a vadászati idény közeledtével a következőket ajánlani.

Minden kaliberű Lefau és Lancaster hüvelyek, gyutacsok, fojtások, töltőgető és becsavaró gépek, csinos és jó vadásztáskák, fegyver szíjjak, fogolyakasztók, töltény gurtnik, vadász sípok és kések, poharak és palackok, kutya korbácsok és nyakravalók,

LŐPOR és SÖRÉT,

kitűnő minőségű vadászfegyverek, Flóbertok, forgópisztolyok dús választékban.

**Fegyverjavításokat elvállalok,
avétt fegyvereket becserélek.**

Továbbá az itt fel nem sorolt minden vadászati szakba vágó cikkek a **legolcsóbban** kaphatók.

Szíves megrendeléséért esedezve tisztelettel

VIZ FERENCZ

fűszerkereskedő, Pápa, Kossuth Lajos-utca (saját ház)

☛ **Ugyanitt egy tanuló felvétetik.** ☚

Pápai Közlöny 1901. július 14.

2) Az én házam az én váram?

Veszprém az ország legmagasabban fekvő megyeszékhelye. Belvárosának domborzati viszonyai, mintha a Bakonyt képeznék le, amolyan Minimundus²⁴ szerűen. Az ittenihez fogható várnegyed csak Budán van. A város idegenforgalma jelentős, számos kulturális rendezvény is vonzza a turistákat. Ezek száma tetőzik, amikor az idegenforgalmi szezonban elromlik az idő, és a Balaton parton nyaralók alternatív programot keresnek.

²⁴ Az ausztriai Klagenfurt egyik turisztikai látványossága, mely 1:25 méretarányú makettekben mutatja be a világ legjelentősebb építményeit.

Temérdek a látnivaló, a városban kialakult szintkülönbségek pedig számos természetes és mesterséges kilátóponttal szolgálnak a gyönyörködéshez. Mi gyorsan csak a városi ügyészségre „futunk fel”, hogy a folyamatban lévő nyomozások határidejét meghosszabbítsuk, és a befejezett büntetőeljárásainkat vádemelési javaslattal leadjuk. Útközben elhaladunk az első világháború hősi halottai tiszteletére emelt Várkapu alatt. A nyomozás felügyeletét ellátó szerv az egykori, barokk stílusú Kanonokházban működik. Ide akárki nem követhet minket, mert a műemléképület nem látogatgató. Belépés csak hivatalos ügyben! Ilyet pedig civileknek nem kívánunk. E hosszú kirándulásra is csak azért vállalkoztunk, hogy véletlenül se legyen itt a Kedves Olvasónak aktája. Utazásunkból egy fejezet azonban még hátravan.

Várpalotán a trükkös tolvajokat vettük górcső alá, akik számára jó esetben megnyittatnak a lakásajtók. Ők kiváló ismerői az emberi léleknek. Akikről viszont most lesz szó, azokhoz nem a pszichológia, hanem a fizika tudománya áll közelebb. Ők az idegen otthonokat a tulajdonosok távolléte idején keresik fel, és a nyílászárók ellenállását kisebb-nagyobb manuális érzékkel maguk őrlik fel.

A lakásbetörés inkább nagyvárosi jelenség, ezért a megyeszékhelyen erőteljesebben van jelen, mint a kisebb lélekszámú településeken. Megtalálható itt az elkövetők minden fajtája, a primitív módszerekkel próbálkozótól a fővárosból lerándult, tippadóval együttműködő profiig. Könnyen eshetnének abba a hibába, hogy modern korunk elidegenedettnek tartott társadalmát okoljuk a fejleményekért, mondván, senki sem figyel oda szomszédjára. A probléma azonban koránt sem új keletű. A betörők már a 19. században is igencsak otthonosan mozogtak.

A lakásbetörések zömét a nappali órákban, az ott lakók távollétében követik el. Vannak ez alól kivételek, ahogy voltak annakidején is.

Betörés

S. Jakab házánaak udvar felőli ablakát e hó 11-énnek éjjelén ismeretlen tettesek kibontották, s a szobából egy 200,- forint értékű, arany, női nyakláncot, egy pár, 70,- forint értékű, arany függőt, több egy és két forintos ezüst pénzdarabot, 60,- forint értékű magyar hatosokat, 60,- forintnyi papírpénzt és egy könyvet, melyben S. künn lévő követeléseai vannak bejegyezve, elvittek. Az ismeretlen tettesek egy ösztökét és egy zsebkendőnek darabját hagyták a szobában.

Pápai Lapok 1877. április 15.

Betörés a dáakai kastélyba

Batthyány Elemér gróf dáakai kastélyába folyó hó 16-án, a hajnali órákban ismeretlen tettesek a kastély rácsos ajtajának erőszakkal történt felnyitása és a belső üvegajtó betörése után behatoltak és az ebédlőben bent lévő két üvegszekrényből, melyet szintén feltörték az összes ezüstkészletet elvitték. A tettesek ezután a pincébe is behatoltak, de mivel ott csak értéktelen tárgyak voltak elhelyezve, nem vittek el semmit. Az ezüst tárgyak egy része B. E. betűvel és a grófi címerrel van ellátva. A kár 500,- forintra becsültetett. A csendőrség V. János dáakai bognárt gyanúsította, nála házmotózást tartott, de eredménytelenül. A tettesek kinyomozására a csendőrség részéről a legszigorúbb intézkedések tétettek meg.

Pápai Közlöny 1893. október 22.

Betörés

Sz. Pál nagydémi és Sz. P. György lovászpatonai lakosok meghallották, hogy S. Anna nagydémi lakos 80,- forintot kapott és hazulról eltávozott, mely alkalmat nevezettek felhasználva e hó 8-án 12 órákor éjjel a zárt konyhaajtót befejezve erőszakkal a lakásba hatoltak és a szobaajtót kezdték feszegetni. Eközben a házbúriak felébredtek és a betörők elillantak, de a lovászpatonai csendőrség kinyomozta és letartóztatta őket és átadta a pápai járásbírósnak.

Pápai Közlöny 1892. március 20

Megyénkben az elmúlt években sorozattá terebélyesedtek azok a bűncselekmények, melyek elkövetői az éjszakai órákban döntött állapotban hagyott műanyag ablak vagy teraszajtó kinyitásával

olyan családi házakba mentek be, melynek hálósobái az emeleti szinten voltak. A földszinti nappaliban talált ékszereket, készpénzt összeszedték, és a nélkül távoztak, hogy a háziak álmát megzavarták volna.

A melléképületek, pincék, társasházi tárolóhelyiségek vagyonvédelmi szintjére tulajdonosaik általában alig áldoznak, ezekbe a behatolás lényegében csak „gyerekjáték”. Az utóbbi időben számos olyan betörés ügyében tettek Veszprémben feljelentést, melyek elkövetői számára már az ezekben raktározott tartós élelmiszerek (étolaj, liszt, lekvár stb.) is elég csábítóak voltak ahhoz, hogy akcióba lendüljenek.

Éjjeli pincebetörő

M. Sándor pápai lakos napszámos kedvet kapott a pálinkaivásra s e végből R. Sámuel pincéjét szemelte ki magának. Folyó hó 8-án éjjeli 12 órakor a szomszédos G. Henrik udvarából létra segítségével bejutott R. udvarába, ott a pincébe ment, a pálinkás hordókat megdézsmálta, s azon kívül több értéktelen tárgyat magával vitt. Másnap reggel csizmájáért elfőtt az udvarba mit véletlenségből az éjjel ottfelejtett, ott azonban megcsípték s a rendőrség kezeibe szolgáltatták. Dacára kézzel fogható bűnösségének M. mindent tagad, s állítása szerint az éjjel be volt csíprve de alibijét nem tudta igazolni.

Pápai Közlöny 1893. március 12.

A betöréses lopások nagy száma miatt már a 19. századi vállalkozások is meglátták a lehetőséget a potenciális sértettekben.

A tolvajokra rossz idők járnak

A századvég a mai napig nagy vívmányokat képes felmutatni. Ezek természetesen valamennyien az emberiség javát, boldogulását célozzák s így mindegyiket mindenki örömmel üdvözlí. Az emberiség egyik része azonban, mely nem becsületességből áll, bizony a közeledő millénaris kijáállítás alkalmából nem nagy örömmel vesz tudomást arról, hogy az általánosan ismert Becher és Hildesheim bécsi kasszagyáros cég egy olyan páncélkasszát talált fel, mely a maga nemében páratlan és a kasszabetörők réme lett.

Ismert ékszerészek siettek is ettől a cégtől ilyen páncélszekrényeket beszerezni, hogy a millenárius kiállításra szánt drágaságokat, melyek milliókat képviselnek, megőrzés végett ezekben helyezték el. Így tehát a millenárius kiállításon nemcsak a kiállított drágaságok, de maguk a páncélszekrények is látványosságot képeznek. **Ezek a kítűnő páncélszekrények megrendelhetők Várady Gyula budapesti (Teréz körút 38.), Tedeschil János és fiai temesvári és Polgár J. aradi cégénél.**

Pápai Közlöny 1896. március 15.

Betörés és lopás ellen különösen a nyári hónapok alatt lakatlanul maradó lakások berendezéseit, ruha- és fehérneműeket, mindennemű házi ingóságokat, továbbá értéktárgyakat, rendkívül olcsó áron biztosít a **Trieszti Általános Biztosító Társaság, pápai főügynöksége: Lánggráf Zsiga.** Mindennemű felvilágosítással ugyanott szívesen szolgálnak.

Pápai Közlöny 1902. július 6.

Biztosítás

betöréses lopás esetére.

Fontos: ékszerek, órák, bankok, takarékpénztárak, áruháztárak tulajdonosaira.

Elfogadjunk biztosításra **magánlakásokat** és az ott elhelyezett értéktárgyakat a

legelőnyösebb feltételek mellett.

Bővebb felvilágosítással készségesen szolgál

a **Fontiére** pesti biztosító intézet
pápai főügynöksége,

mint a **► Kosmos ◄** képviselősege

Hanauer Zoltán

Pápai Közlöny 1897. június 13.

Az előző fejezetekben már kiművelődött Olvasót nem traktáljuk további, aprólékos tanácsadással. A „Hogyan védekezhetünk a lakásbetörések ellen?” kérdésre egyszerű választ adhatunk. Ne tartsunk jelentősebb készpénzt, ékszert a lakásban. Amennyiben ez elkerülhetetlen, azt ne valamilyen bútor fiókjában, hanem beépített fali széfben, rögzített páncélkazettában tároljuk. Ezek kulcsa se legyen illetéktelen számára hozzáférhető.

Elfogott betörők.

W. Géza nórapi uradalmi nagybérlő jelentést tett a helybeli szolgabíró hivatalban, hogy a nála szolgálatban levő Cs. Gyula inas és M. Ferenc lovász folyó hó 2-án, a hajnali órákban Wertheim kasszájából egy ezrest, két százas bankót, egy 500,- forint értékű briliáns melltűt kiloptak és megszöktek. A lopást úgy követték el, hogy előbb az íróasztal fiókját kifeszítették, ahol a Wertheim kassza kulcsai voltak, s így könnyen hozzáfértek a lopott tárgyakhoz. A helybeli szolgabíró hivatal rögtön értesítette a csendőrséget, és a távirati értesítés minden irányban megtétetett.

Folyó hó 3-án a székesfehérvári rendőrségtől távirat érkezett a szolgabírószákhoz, hogy a két jómadár lépre került, épp akkor, midőn a briliáns melltűt S. Antal ottani zálogosnál értékesíteni akarták. A zálogos tudniillik értesült a betörésről, a rendőrségért küldött, s a betörőket letartóztatta. A betörők töredelmes vallomást tettek, de az ezres bankóról mit sem akartak tudni, míg végre motozás közben Cs. Gyula nyakkendőjében összegöngyölve feltalálták. A betörők Németh István helybeli csendőrőrmester fedezete alatt folyó hó 4-én délután érkeztek Pápára és a szolgabírószákhoz útján a helybeli járásbírószákhoz fogházába lettek internálva. Az összes ellopott tárgyak megkerültek.

Pápai Közlöny 1900. április 8.

Az ingatlanbetörés megelőzésével kapcsolatos minden más információt már szerepeltettünk utunk első állomásán, Balatonkenesén. Az optimális, testre szabott megoldás megtalálásához a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara Veszprém Megyei Szervezetétől lehet segítséget kérni.

Egyéb – rendőri kompetenciát igénylő kérdésekben – a Veszprémi Rendőrkapitányság áll a lakosság rendelkezésére. A

megye egészét illetően a Veszprém Megyei Rendőr-főkapitánysághoz, továbbá az adott területen illetékes rendőrkapitányságokhoz, rendőrőrsökhöz fordulhatnak ügyfeleink. Részletes listájuk és elérhetőségük kiadványunk végén található, akárcsak a korábban ismertetett, együttműködő partnereinké.

E képzeletbeli kirándulás megírását Eötvös Károly Bakonyi utazás című könyvének alábbi részlete is ihlette:

„Balaton s Bakony: ez a két főséges természeti tünemény egymást öleli át; egymásra árasztja fényét és sugarát, hagyományait és költészetét. Szülőföldem ott fekszik mind a kettőnek a közelében. Ott voltam gyermek, ott virult föl fiatal korom, ott viseltem közéletem kezdetén országom és vármegyém tisztségeit. Ott él, amíg él, családomnak és nemzetségemnek száz meg száz hagyománya. Írnom kell hát róluk, ha már írok. Ez az én okom az írásra.”

A teljesség igénye nélkül bemutattuk szűkebb hazánk szép tájait, megkóstoltuk ízeit, számba vettük az itt élt s halt emberek kisebb-nagyobb gyarlóságait, helyenként utaltunk arra, hogyan formálta sorsukat az európai történelem.

Kiadványunk, ha hangjegyekben íródott volna, akkor a crossover²⁵ stílusba soroltuk volna be. Szokatlan struktúrája egy kísérlet volt, prototípus. Sorozatgyártását nem tervezzük.

Veszprém, 2013. január-március

²⁵ stílusok, technikák, zenei nyelvek keveredése

ELÉRHETŐSÉGEINK

Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság

Cím: 8200 Veszprém, Bajcsy-Zsilinszky E. u. 2.
Postacím: 8201 Veszprém Pf.: 80
Telefon: 88/428-022
Zöld szám: 80/949-149
E-mail: titk.veszpremmrk@veszprem.police.hu

Ajkai Rendőrkapitányság

Cím: 8400 Ajka, Rákóczi F. u. 1.
Postacím: 8401 Ajka Pf.: 61
Tel.: 88/500-990
E-mail: ugyeletajkark@veszprem.police.hu

Balatonalmádi Rendőrkapitányság

Cím: 8220 Balatonalmádi, Jókai M. u. 12.
Postacím: 8220 Balatonalmádi Pf.: 46
Tel.: 88/438-711
E-mail: ugyelet.balatonalmadirk@veszprem.police.hu

Balatonfüredi Rendőrkapitányság

Cím: 8230 Balatonfüred, Fürdő u. 15.
Postacím: 8230 Balatonfüred Pf.: 340
Telefon: 87/482-288
E-mail: ugyelet.balatonfuredrk@veszprem.police.hu

Pápai Rendőrkapitányság

Cím: 8500 Pápa, Széchenyi u. 18.
Postacím: 8501 Pápa Pf.: 70.
Tel.: 89/313-011
E-mail: ugyelet.papark@veszprem.police.hu

Tapolcai Rendőrkapitányság

Cím: 8300 Tapolca, Ady E. u. 2.
Postacím: 8301 Tapolca Pf.: 125.
Tel.: 87/412-322
E-mail: ugyelet.tapolcark@veszprem.police.hu

Várpalotai Rendőrkapitányság

Cím: 8100 Várpalota, Honvéd u. 3.
Postacím: 8101 Várpalota Pf.: 31.
Telefon: 88/592-450
E-mail: ugyelet.varpalotark@veszprem.police.hu

Veszprémi Rendőrkapitányság

Cím: 8200 Veszprém, Bajcsy-Zsilinszky E. u. 2
Postacím: 8201 Veszprém Pf.: 80.
Telefon: 88/428-022
E-mail: ugyelet.veszpremrk@veszprem.police.hu

Balatonkenesei Rendőrőrs

Cím: 8174 Balatonkenese, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.
Tel.: 88/584-970

Devecseri Rendőrőrs

Cím: 8460 Devecser, Árpád u. 8.
Tel.: 88/502-770

Révfülöpi Rendőrőrs

Cím: 8253 Révfülöp, Badacsonyi u. 17.
Tel.: 30/630-8111

Sümegei Rendőrőrs

Cím: 8330 Sümeg, Kossuth L. u. 34.
Tel.: 87/550-292

Zirci Rendőrőrs

Cím: 8420 Zirc, Petőfi S. u. 27.
Tel.: 88/593-840
E-mail: ugyzirc@veszprem.police.hu

Kiadványunkban hivatkozott együttműködő partnereink:

Bakonyerdő Erdészeti és Faipari Zrt.

8500 Pápa, Jókai M. u. 46.

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

8229 Csopak, Kossuth L. u. 16.

HM VERGA Veszprémi Erdőgazdaság Zrt.

8200 Veszprém Jutasi út 10.

Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara Veszprém Megyei Szervezete

8200 Veszprém, Dózsa György út 34/A.

Széchenyi Ferenc Kertészeti Szakképző Iskola és Kollégium

8230 Balatonfüred, Hősök tere 1.

Veszprém Megyei Polgárőrségek Szövetsége

8200 Veszprém, Bajcsy-Zsilinszky E. u. 2.

Akiknek a segítségével ez a kiadvány nem jöhetett volna létre:

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
8229 Csupak, Kossuth L. u. 16.

III. Béla Gimnázium, Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
8420 Zirc, Köztársaság u. 9.

Honvédség és Társadalom Baráti Kör Várpalotai Szervezete
8100 Várpalota, Honvéd u. 12.

Jókai Mór Városi Könyvtár
8500 Pápa, Várkastély

Veszprém Megyei Levéltár
8200 Veszprém, Török I. u. 1.

Veszprém Megyei Levéltár Pápai Fióklevéltára
8500 Pápa, Széchenyi u. 20.

Az ételrecepteket válogatta, megfőzte, leírta és lefényképezte:

Matting Norbert, Matting Mónika és Kovács Amália

A természetfotókat készítették:

Bárány László – Pannon Csillagda

Egri Csaba – Tapolcai-tavasbarlang

Kovács Béla – Tapolcai-medence

Vers József – Aranyház, Balatonudvari temető, Cuha-patak, Halvány sáfrányok, Levendula Ház, Levendulás, Macskalik-barlang, Magas-Bakony, Őszi bükkös, Szent György-hegy, Szent István-szegfű, Szitakötő levendulán, Szürkemarha borjak, Tarka kosbor, Tavaszi csillagvirág, Tátorján, Tihany a Belső-tóval, Úrkúti óskarszt, Üрге, Vörösvércse

Borítót tervezte: **Vajai Ferencné**

A borító összeállításához **Korbély Barnabás** és **Vers József** fotóiból válogattunk.

Az „alternatív ugróiskolát” **Molnár András r. százados** kapta lencsevégre.

A térképmellékletet **Cseh Vanessza**, a zirci III. Béla Gimnázium, Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 11/M osztályos tanulója készítette Felkészítő tanára **Földesi Barnabás** volt.

A felhasznált régi újságcikkek összegyűjtéséhez, a téma feldolgozását segítő irodalom megismeréséhez, valamint a végső szöveg kialakításához **dr. Hermann István** és **Váminé Molnár Emma** nyújtott nélkülözhetetlen segítséget.

A régmúlt bűnügyi aktáinak kutatását **Jakab Réka**, **Somfai Balázs**, **Petrik Iván** és **Világhy György** tette zökkenőmentessé, figyelmességük, spontán kérdéseinkre adott gyors válaszaik az olvasottak értelmezését jelentősen megkönnyítették.